

Slna gwal ghunay

¹ Ari Njorma da Tawfilus,

Ma tarjanta deftera da ná, rusaghaf rusa yu ta inda skwi ya maga Yesu, nda skwi ya si ta tataghæ tsi na mnduha daga ma zraftani, ² ha ka sagha ta fitik kæl lu ka klaghata ta luwa. Ma kdaku tsi ka nlaghatá ta luwa na, vlarjvla ta zlahuhani nda mbrakwa Sulkum nda ghuba ta mnduha ya zabap tsi ka gwal ghunay. ³ Tahula mtutani, ka maræ tsi ta vgha na tan nda tvi kavghakavgha. Ta traku skwiha maranan tsi ta hæn na granaftá hæn kazlay: Nda hafu yu kæ'a. Fwadmbusak fitikani ta mamaranantá vgha ta hæn, ka mna gwada ta ghæna ga mghama Lazglafta. ⁴ «Yaha kuni zaghuta di'ij nda Ursalima. Ka nzata kuni hada ka kzla skwi ya taghunaf Lazglafta ta imi ta slæmæn, manda ya snæn kuni ma wa da,» ka'a vlarjta zlahu ta hæn ma sana fitik ta zæ hæn ta skwa zay. ⁵ «Nda imi si ta maga Yuhwana ta batem. Ma fitik kwitikw, kaghuni ná, dza'a magaghunafmaga lu ta batem nda Sulkum nda ghuba,» ka'a nda hæn.

⁶ «Mghama da, ma na fitik na dza'a sladanafta ka ta ga mghama la Isra'ila ra?» ka tsa gwal ghunay ta tskavata tavatani ya dawanta da tsi.

⁷ «Nghaghunan a snanta ka ta wati luwa, nda ya ka ta wati fitik tsafra Da ta ga mgham ya ta nghanata wa. ⁸ Kaghuni, dza'a mutsay kuni ta mbraku saræ Sulkum nda ghuba ta ghæna ghuni. Na nzakwa ghuni ka maslæmtsæka da ma luwa Ursalima, nda ya ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Samari, nda ya ta kdavakta ghæna hadik demdem,» ka Yesu nda hæn. ⁹ Tahula mnata Yesu ta tsa gwadaha ya, ka kapæ tsi ta vgha, ka zaghuta ta luwa, ta nghaynghay

hahəŋ demdem, ka zamtá tsi ma ghwayak ta wa ira taŋ. ¹⁰ Ta tsa fitika pghata taŋ ta iri ka ngha sli'ani ta luwa ya, gi ka zlagaptá sana mnduha his tavata həŋ nda sudata lguta ŋusliŋ ta vgha taŋ. ¹¹ Ka həŋ nda həŋ mantsa: «Mnduha la Galili, kabgawu ta kəl kuni ka pgha iri ta luwa na? Tsa Yesu klap lu mataba ghuni, ka klaghata ta luwa ya ná, dza'a vragavra manda va tsa nghay nghə kuni ta sli'ani ta luwa ya,» ka həŋ.

¹² Ka sli'aftá tsa gwal ghunay ya ta ghwá ta hgə lu ka Ghwá Zaytuŋ ya, ka vraghuta da luwa Ursalima. Tsa ghwá ya ná, ndusa nzakwani nda Ursalima. Minti hkənmbusak ta magata lu ta mbada manda sli'aftha hada. ¹³ Bħadaghata taŋ da Ursalima, ka ŋlaghatá həŋ da sana dzuguvi banagha lu ta ghəŋa sana həga, ma vli sunə həŋ ta tska vgha. Wya tsa hahəŋ ya: I Piyer, nda Yuhwana, nda Yakubu, nda Andre, nda Filip, nda Tuma, nda Bartelemi, nda Mata, nda Yakubu zwaŋa Alfe, nda Simuŋ mnda zlu'a ghwa, nda Yuda zwaŋa Yakubu, na həŋ. ¹⁴ Hahəŋ demdem, ta tskay həŋ ta vgha inda fitik ŋa maga du'a. Kawadaga heŋ nda sanlaha ma mi'aha, nda i Mari mani ma Yesu, nda zwanamani ma Yesu tani.

¹⁵ Badu sana fitik, ma tsa fitik ta tskə həŋ ta vgha ya, ka tskavatá gwal zlgħay nda ŋuduf ta magay həŋ ta dərmaq nda hisamsak. Ka Piyer sli'avata mataba taŋ mantsa: ¹⁶ «Zwanama da, nda ra ka magakwa skwi ya mna Sulkum nda ghuba ma defteri nda ma wa Dawuda ta ghəŋa Zudas, ta nuta ka mnda kla kəma ŋa mnduha ya ta ksafatá Yesu ya. ¹⁷ Si tekw tsatsi mataba amu, si mamu slnani mataba va tsa slna ta magə amu ya guli. ¹⁸ Nda tsa tsemi plana lu ma vəl dzatani ta mndu ya, ka skwata tsi ta vwah. Ka dədagatá tsi nda ga ma ghəŋghəŋ ka pslutá huđani pđah. Mbəlabab, ka harani sagħwi ta dabi. ¹⁹ Ka snanaghatá tsi ta inda mnduha ma Ursalima, kəl həŋ ka tsanaftá hgu ta

tsa vwah ya nda gwada tarj ka “Hakældama,” manda mnay kazlay: Vwaha nasa kə’a ya.

²⁰ Wya skwi ta dzanə lu ma deftera Zabura:

“Dza’a nuna həgani ka kufik,
hađ mndu dza’a nzamta mida wa.”

Ka’a guli na:

“Sana mndu dza’a klafta slnani* kə’a,” na skwi nda vinda ma defteri.†

²¹⁻²² Tsaya tama, dina ka sganaghatá sana mndu tavata amu, ɲa nzakway ka masləmtsəka sli’agapta ya sli’agap Mghama mu Yesu. Tsa mndu ya ná, nda nza ka tsi ka mndu ya si ta gdata ta dza’a mista mu ta inda hadikha ya ranaf mu kawadaga nda Mghama mu Yesu, zrafta ta fitika maganafta Yuhwana ta batem, ha ka sagha ta fitik kəl lu ka kləgadamaghuta ka laghu ta luwa,» ka’a.

²³ Mantša tama, ka pghatá lu ta mnduha his. Tsa mnduha ya ná, i Yusufu ta hgə lu ka Barsaba, ta hɣay lu guli ka Yustus, nda Matiyas həɲ. ²⁴ Ka ndəbə həɲ ta dzvu, ka həɲ mantša: «Mghama da, nda sna kagha ta ɲudufa inda mnduha. Maraɲnamara ta ya zbap kagha mataba na mnduha his na, ²⁵ ɲa maga slna mnda ghunay ta nzakway ka vla Zudas, ta zlanavata ka laghu da ksa tvi ya kumarj tsi ya,» ka həɲ. ²⁶ Ka vzə həɲ ta vindima. Ka kluta vindima ta Matiyas. Ka gwafta tsi ta vgha kawadaga nda tsa gwal ghunay ghwanjpdə ndeɲ ya.

2

Saha Sulkum nda ghuḃa

¹ Ta sagha fitika Pentekwat ná, nda tska vgha inda gwal ɲa ghunay tets ma vlaka turtuk. ² Gi ka saha skwi ta luwa manda ghudzaga falak ta vyaku dididida ya, ka

* 1:20 Ngha ta Zabura 69:26 nda 109:8. † 1:20 Ngha ta Zabura 69:26, 118:8.

ndəghamtá vgha ma tsa həga nzamə həj ya. ³ Ka zlagaptá skwi manda ghanika vu, ka dagavapta, ka nzanzafta ta ghəja taŋ turtuk turtuk. ⁴ Ka ndaghaftá həj demdem nda Sulkum nda ghuba. Ka gi gwadə həj ta gwada nda sanlaha ma gwadaha manda ya vlaŋ Sulkum ta həj ŋa gwaday.

⁵ Tsaw ma Ursalima ma tsa fitik ya ná, ta nzaku gwal ta ndi'amta ma dina la Yahuda ta sli'akta ta inda hadikha ta ghəja hadik. ⁶ Snaŋta taŋ ta ghudzaga tsa skwi ya, ka sli'adaghatá həj ŋərbisl, ka ndərmim həj katakata, kabga inda taŋ ta sna skwi ta gwadə gwal zlgəy nda ŋuduf nda gwada taŋ ya ta gwadə həj. ⁷ Ka ndərmim həj nda ndərmima ka nutá manda rgha. Ka həj mantsa: «Inda na mnduha ta gwada na gwada na ná, la Galili a həj kay ra? ⁸ Wa kə'a magaku ta kəl inda amu ka snaŋtá skwi ta gwadə həj nda vərda ŋa mu ma gwada ba? ⁹ Wana mataba mu ná, mamu gwal ta sli'akta ta hadika Partes, nda ya ta hadika Medi, nda ya ta hadika Elam. Mamu gwal ta sli'akta ta hadika Mezaputami, nda hadika Zudiya, nda Kapadwas, nda Puŋ, nda hadika Asiya tani. ¹⁰ Mamu gwal ta hadika Frizi, nda Pamfali, nda Masar, nda gwal ta wanaftá Sireŋ, nda Libiya tani. Mamu gwal ta sli'afra daga ta hadika Ruma guli. ¹¹ Mamu gwal ta hadika Kret nda Arabi. Zivra la Yahuda sanlaha. Dina la Yahuda ta nanaftá sanlaha. Nda inda tsa gwadaha mu kavghakavgha ya ta sna mu ta skwi ta mnə həj ta ghəja glakwa slna Lazglafta ta magata,» ka həj. ¹² Ka ndərmim həj katakata, snəgla a həj ta skwi ŋa magay wa. «Nu mndəra nana ma skwi manda na na?» ka həj mataba taŋ. ¹³ «Nda ghuya həj,» ka sanlaha ka ghubasa həj.

Mna gwada Piyer

¹⁴ Ka sli'afra Piyer kawadaga nda tsa gwal ghwanpəđə ndeŋ ya, ka klarjtá tsi ta lwi. Ka'a nda həj mantsa: «Kaghuni la Yahuda, nda inda kaghuni ta nzakway ma

Ursalima! Fawa slēməŋ ka sna skwi dza'a mnaghunata yu, ka sna kuni dīna ta skwi ta magaku. ¹⁵ Na mnduha na ná, ghuya a həŋ manda tsa ta grə kuni ya wu, kabga ta ka vzlazlaŋ vli. ¹⁶ Gwada anabi Yuwel ta mnata ya kay nana ta magaku ndanana: Wya ka'a mnata:

¹⁷ “Ma kdavakta fitik ná, wya skwi dza'a magaku, ka Lazglafta:

Dza'a pghadapgha yu ta Sulkuma da ta ghəŋa inda mnda səla,

ŋa nuta zwana zgwana ghuni
nda kwagha ghuni ka anabiha.

Ka mazəməzəm dza'a gwada yu ta gwada
ŋa duhwalha ghuni.

Nda ma suni dza'a gwada yu ta gwada
ŋa la halata mnduha ghuni.

¹⁸ Mantsa ya nzakwani,
dza'a pghadapgha yu ta Sulkuma da
ta ghəŋa kwalvaha da ka zgwana
nda la ka mi'aha tani.

Ma tsa fitik ya,
dza'a nzakway həŋ ka la anabi.

¹⁹ Dza'a magay yu ta skwa mandərmimi
ma ghuvanata luwa,
nda ŋizla mazəməzəmha ta hadik.

Dza'a mamu us,
dza'a mamu vu nda dukwakwa dīŋ,

²⁰ tɔdik dza'a mbəɖavafta fitik.
Ma kdaku fitik dagala ta nzakway ka fitika
Mgham Yesu ka sagha,
ghəw manda us dza'a mbəɖavafta tili.

²¹ Mantsa tama,
inda mndu ta hga hga Mgham Yesu
nda fatá ghəŋ tida ná,

dza'a mbaku*, » ka'a.

²² «Mnduha la Isra'ila, snawa ta skwi dza'a mnaghunata yu: Yesu mnda la Nazaret na tsa mndu maraghunañ Lazglafta ta ga Mghamani, ma magayni ta mandərmimi, nda ñizla mazəməməha kavghakavgha mataba ghuni, manda va ya snañ vərđa kaghuni ya. ²³ Vlaghunavla lu ta tsa mndu ya ma dzva ghuni. Nda sna Lazglafta manda va tsaya dza'a nzakwa tsi kə'a, ta kuratá tsi. Ka zləñaftá kuni ta Yesu. Ma zləñafta ghuni nda ma dzva gwal kul zləña Lazglafta. ²⁴ Ka sli'aganaptá Lazglafta, ka kliginjta ma ghuya đañwa mtaku, kabga had' mbrakwa mtaku ña ñanata wa. ²⁵ Wya ka Dawuda mnuta ta ghəñani: "Ta nghay yu ta Mgham inda fitik ta kəma đa, ta nzaku nda ga zeghwa đa.

²⁶ Tsaya ta ghunanaftá ñudufa đa, kəl yu ka fa laha rfu.

Dər má nda nza yu ka mndu dza'a mtaku ná, dza'a mbi'ay yu ta vgha nda fatá ghəñ,

²⁷ kabga zlanata a ka ta hafa đa ma vla gwal nda rwa wu, zlanța a ka ta i'i ta nzakway ka ñərma mnda gha ña rwuta ma kulu wu,

²⁸ kagha ta marihatá tva hafu.

Dza'a ndəghidifndəgha ka nda rfu

ma nzakwa gha tavata i'i†» kə'a, ka'a.

²⁹ Ka Piyer sganaghata mantsa: «Zwanama đa, mutsaf-mutsa yu ta na fitik na ña mnaghunata tsidid ta gwada ta dzidza mu Dawuda. Tsatsi ná, mtumta ka pađamta lu. Ta teke'a kulani dər gitana. ³⁰ Tsatsi ná, anabi ya. Nda sna guli kazlay: Dzrafdzra Lazglafta ta wi nda tsatsi nda wadanata kazlay:

Dza'a fafa ta sana mndu mataba zivrani

* 2:21 Yuwel 3:1-5. † 2:28 Ngha ta Zabura 16:8-11.

ta palaka ga mgham manda nzakwa tsatsi[‡] ya kə'a.

³¹ «Ka tsatsaftá Dawuda ta skwi dza'a magaku. Tsaya kəl tsi ka mna gwada ta ghəŋa sli'aganapta Kristi kazlay: Zlana a lu ma vla nzakwa gwal nda rwa wu, rwu a slu'uvghani ma kulu wu[§] kə'a ya.

³² «Tsa Yesu gwadə yu ya ná, Lazglafta ta sli'aganapta ma mtaku. Nda nza aŋni demdem ka masləmstsəkani.

³³ Ka kapanaftá Lazglafta ka nzanata nda ga zeghwani. Ka zlglafta tsi da Da ta tsa Sulkum nda ghuḅa tamaf lu ta imi ta zləməŋ ya, ka pghaŋnaghatá tsi. Tsaya skwi ta nghə kuni nda ya ta snə kuni ndanana ya. ³⁴ Dawuda ka ghəŋani a ta lafi ta luwa mndani wa. Tsaw wya skwi mna tsi:

“Ka Mgham Lazglafta nda Mghama da ná, sawi nzata nda ga zeghwa da,

³⁵ ha ka nanafta da ta ghumaha gha ka skwa ta diŋlay səla gha,* ” ka'a.

³⁶ «Ka snaŋsna la Isra'ila kahwathwata kazlay, tsa Yesu dalaf kuni ta udzu ya kay ná, tsatsi fa Lazglafta ka Mgham, ka Kristi kə'a guli,» ka'a.

Sgavaghata mnduha Kristi ka dəmbu' hkən

³⁷ Na snaŋta tsa mnduha ya ta tsa gwadaha gwada Piyer ya ná, ka kḅanaftá tsi ta həŋ. «Zwanama, nu ka ŋni dza'a magay tama?» ka həŋ nda i Piyer nda sanlaha ma gwal ghunay. ³⁸ Ka Piyer nda həŋ mantsa: «Mbədanafwambəda ta tva nzakwa ghuni, ka magafta inda kaghuni ta batem ma hga Yesu Kristi, ŋa plighunista Lazglafta ta dmakuha ghuni, ŋa vlaghunatani ta Sulkum nda ghuḅa. ³⁹ Tsa ta ta imi ta sləməŋ taghunaf Lazglafta ya ná, ŋa kaghuni nda zwana ghuni, nda gwal di'ŋdi'ŋ, nda ndəghata mbsaka gwal dza'a hagakta Mgham Lazglafta tani ya,» ka'a.

[‡] 2:30 Ngha ta Zabura 132:11.
Ngha ta Zabura 110:1.

[§] 2:31 Ngha ta Zabura 16:10.

* 2:35

⁴⁰ Ndada a sanlaha ma gwadaha manan̄ Piyer, ka vla hidaku nda mbraku ŋa taŋ wa. «Tsu'afwatsu'a ta mbaku ka sli'apta kuni mataba gwal nda zada,» ka'a nda həŋ.

⁴¹ Nda ndəgha gwal ta zlgħaftá tsa gwada Piyer badu tsa ya. Ka maganaftá lu ta batem ta həŋ. Tsa mnduha ta sgavaghata ta ghəŋa gwal zlgħay nda ŋuduf badu tsaya ná, ta magay həŋ ta dəmbu' hkən.

Nzakwa gwal zlgħay nda ŋuduf

⁴² Inda tsa mnduha ya ná, ta gdata ta ŋavata ka sna skwi ta taghə gwal ghunay həŋ. Ta ŋavaŋa həŋ ka guya vgha nda zwanama. Ta ŋavaŋa həŋ guli ka guya ghəŋ ta ghəŋa skwa zay†, nda ya ma vla maga du'a. ⁴³ Ka zləŋ inda mnduha ta zləŋ, kabga nda ndəgha mandərmimi nda mazəməməha ta magata Lazglafta nda ma gwal ghunay.

⁴⁴ Inda gwal zlgħay nda ŋuduf ná, tets ka skwa turtuk guya ta ghəŋa taŋ. Inda skwa taŋ guli ná, ka skwa turtuk ta dguvusta həŋ ta vgha taŋ. ⁴⁵ Ta dzawap dzawa həŋ ta skwiha taŋ ŋa daguvusta taŋ ta tsedani, taḅ ta dāŋwa dər wa mataba taŋ. ⁴⁶ Inda fitik həŋ ta tskavata ma həga Lazglafta. Ka skwa turtuk ta nzata həŋ ka za skwa zay ma watgha taŋ. Nda rfu nda rfu, nda ŋuduf turtuk ta za həŋ.

⁴⁷ Ta zləzlvay həŋ ta Lazglafta, ta mamay inda mnduha ta həŋ. Inda fitik Mgham Lazglafta ta sganagħatá gwal ta mbanaftha tsi ta ghəŋa ghuḅa taŋ.

3

Mbanafthá sana mndu nda ragħwa səlani

¹ Ma sana fitik, ka sli'aftá i Piyer nda Yuhwana ka dza'a da həga Lazglafta da maga du'a ta nzemndi hkən ta fitik hawu. ² Ndusa nda watgha tsa həga Lazglafta ta hgə lu ka «watgha dīna» ya, mamu sana mndu nda ragħwa daga

---

† 2:42 Ngha ta Lukwa 22:19.

yagata, ta nzaku hada. Inda fitik lu ta tsukwadaghata ka nzanata hada, ŋa gatá skwi da gwal ta lami da tsa hëga Lazglafta ya. ³ Ka nghan̄ta tsi ta i Piyer nda Yuhwana ta lami da tsa hëga ya. Ka gatə tsi ta skwi da hëŋ. ⁴ «Ngha ta aŋni!» Ka i Piyer nda Yuhwana pghafta iri tida. ⁵ Ka nzatá tsi ka ngha hëŋ, dza'a mutsay yu kasi'i ta skwi da hëŋ, ka'a ma ghəŋani. ⁶ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Dər tseɗi, dər dasu, had da i'i wa. Skwi ta nzakway da i'i ná, tsaya dza'a vlaghata yu. Nda hga Yesu Kristi mnda la Nazaret, sli'afslí'a gha, ka mbada ka ta mbada!» ⁷ Ka'a ka ksaf̄ta ta dzva zeghwi, ka sli'anafta. Gi hadahada, mutsafta səla tsa mndu ya tsa ta mbraku. ⁸ Gi vd̄uk, sli'aftani tsa ka sladata. Ka mbadə tsi ta mbada. Ka lamə hëŋ kawadaga da hëga Lazglafta, ka dza'a tsatsi nda vavalaku, nda zləzlva Lazglafta. ⁹ Inda mndu ná, nda ngha ta mbadaŋni ta mbada, ka dza'a nda zləzlva Lazglafta. ¹⁰ Tsəmafta taŋ kazlay: Tsa mndu ta gɗata ta nzaku ka gatá skwi tawa tsa watgha hëga Lazglafta ta nzakway d̄ina yeya kə'a, ka hluta zləŋ ta hëŋ, ka ndərmim hëŋ nda ndərmima ta skwi ta slata nda tsa mndu ya.

Piyer ta mna gwada ma hëga Lazglafta

¹¹ Tsaw tsa mndu mbanaf lu ya ná, lavaghu a tsatsi tavata i Piyer nda Yuhwana wa. Ka gazladaghata inda mnduha wanafta hëŋ ma rmak, ta hgə lu ka «Rmaka Salumuŋ.» Ka ndərmim hëŋ nda ndərmima demdem. ¹² Na nghay Piyer ta tsaya, ka'a nda tsa mnduha ta tskadaghatá vgha ya mantsa: «Ari wa la Isra'ila, kabgawu ta kəl kuni ka ndərmima mbatá na mndu na mandana na? Kabgawu ta kəl kuni ka vu'a aŋni, manda skwi aŋni ta mbanaf̄ta na mndu na nda mbrakwa ŋni? Ndi'a ta vgha ŋni nda Lazglafta ta mbanaf̄ta na mndu na ra? ¹³ Tsaya a wa. Lazglafta i Abraham, nda Izak, nda Yakubu, nda dzidziha

mu ta maraṅta glakwa vu'ani Yesu Kristi, ya klaf kaghuni ka ghəṅa ghuni ka mblanaftá gwal dagaladagala yeya ma mnay Pilat kazlay: Zliṅwa na mndu na kə'a ya. ¹⁴ Kaghuni, vziṅvza kuni ta mndu ya nda ghuḅa, mndu ya tdukwa, ka laghu kuni dawaftá zlighunista mndu ya ta pslatá mnduha. ¹⁵ Ka dzatá kuni ta mndu ya nda hafu da tsi. Tahula dzata ghuni, ka sli'aganaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa. Ma tsa sli'agapta sli'agap tsi ya ná, nda nza aṅni ka masləmtsəkani. ¹⁶ Ma fatá ghəṅa ḡni ta Yesu, kəl mbrakwa tsa Yesu ya ka sli'anaftá na mndu ta nghə kuni snaṅ kuni ta sladu na. Mantsa, ma fatá ghəṅ ta Yesu kəl na mndu na ka mutsafta mbaku guzlindiliṅ, manda ya ta nghə kuni demdem ya.

¹⁷ «Tsaw tama zwanama, tsa skwi magana kaghuni ta Yesu kawadaga nda gwal dagaladagala ya ná, nda kwala ghuni kul snaṅta magata kuni. ¹⁸ Mantsa ya dzanaghata Lazglafta ta ghəṅa skwi ya mna tsi manda ghalya nda ma wa inda la anabi kazlay: Dza'a ghuyay Kristi ta ḍaṅwa kə'a. ¹⁹ Mbəḍanafwa nzakwa ghuni, ka mbəḍavata kuni tvə Lazglafta, ka plighunista tsi ta dmakwa ghuni. ²⁰ Mantsa ya dza'a kəl Lazglafta ka vlaghunatá fitika hlaptá hafu, ḡa ghunəgaghunatani ta Yesu, ta nzakway ka Kristi zbaghunap tsi daga manda ghalya ya. ²¹ Ndanana karaku, nda ra nzaghuta Yesu Kristi ta luwa ka kzla mbəḍavafta inda skwi manda ya ghada Lazglafta ta mnata daga manda ghalya nda ma wa la anabi nda ghuḅa. ²² Ka Musa na: “Dza'a ghunəgaghuna ghuna Lazglafta ghuni ta anabi manda i'i, mataba zivra ghuni dza'a sabi tsi, ḡa snay ghuni ta inda skwi dza'a tsi mnaghunata. ²³ Inda mndu dza'a kwal kul sna gwadā tsa anabi ya, dza'a ghzlap ghzla lu mataba mnduha Lazglafta, dza'a dzadza lu* guli,” ka'a.

* 3:23 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 18:15, 18-19.

²⁴ Kahwathwata ná, mnaŋnamna inda la anabi, zlaftani ta Samuyel, ha ka sabi ta sanlaha ta zlagapta tahula tsatsi, ta gwaɗa ta na fitika amu gitana na. ²⁵ Ka ŋa ghuni taghunafta Lazglafta ta imi ta sləməŋ nda ma wa la anabi. Ka ŋaghuni dzrafta Lazglafta ta wi nda dzidza mu Abraham kazlay: Dza'a tfanaghatfa yu ta wi ta inda mndəra mnduha nda ma zivra gha† kə'a ya. ²⁶ Tsaya kəl Lazglafta ka maraghunantá kaghuni ta kwalvani kaku, ma ghunagaghatani da kaghuni ŋa tfaghunaghatawi, ka mbəɗaghunafta ŋa zlanťá ghwaɗaka skwi ta magə kuni,» ka Piyer.

4

¹ Tata gwaɗa i Piyer nda mnduha, nda sli'adaghata la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal ta ngha həga Lazglafta, nda la Sadukiya. ² Ta kuzlanťa ta ŋudufa taŋ tsa skwi ta taghə i Piyer nda Yuhwana ŋa mnduha kazlay: Sli'agapsli'a Yesu ma mtaku, manda tsaya dza'a sli'agapta mnduha guli ma mtaku kə'a ya. ³ Ka hlaftá həŋ ta i Piyer, ka pghamta ma gamak ŋa hanay hada, kabga nda kuza vli. ⁴ Tsaw mataba tsa gwal ta snanťá tsa gwaɗa gwal ghunay ya, nda ndəgha həŋ ta zlglafta. Ta magay mbsaka taŋ ta dəmbu' hutaf.

⁵ Gamahtsimani, ka tskavata gwal dagaladagala mataba la Yahuda, nda la galata mndu, nda gwal ta tagha zlahu ŋa mnduha ma luwa Ursalima. ⁶ Mataba taŋ, hada i Hana, ta nzakway ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda Kayifa, nda Yuhwana, nda Alegzandra, nda inda hamata mndəra gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta. ⁷ Ka hlagaptá həŋ ta i Piyer nda Yuhwana ma gamak ka hladaghata ta kəma taŋ. Ka həŋ mantsa: «Nda mbrakwa wa, nda hga wa, magata kuni ta tsa skwi ya na?» ka həŋ dawanťa. ⁸ Piyer ya

† 3:25 Ngha ta Zlafta 22:18, 26:4.

tani, nda ndəgha tsatsi nda Sulkum nda ghuba. Ka'a nda həŋ mantsa: «Ari wa gwal dagaladagala ta ghəŋa mnduha, nda la galata mndu! ⁹ Wana gita, ta daway lu da aŋni ta ghəŋa skwi dina magana ŋni ta mndu si nda raghwa. Ta daway lu da aŋni ka waka ya mndu ya magay kəl tsi ka mbafta. ¹⁰ Mantsa nzakwani, dina ka snaghunamta, mantsa ya ŋa inda la Isra'ila guli. Na mndu ta sladu ta kəma ghuni na ná, nda mbrakwa hga Yesu Kristi, mnda la Nazaret, ya dza kuni ta udza zləŋay, ka sli'aganaptá Lazglafta ma mtaku ya, mbafta tsi. ¹¹ Ta tsa Yesu ta mnə defteri kazlay:

Pala ya wuđidiŋ kaghuni gwal ba həga

ta nzakway ka palaka tughwa həga* kə'a ya.

¹² Ma tsatsi ta mutsakwa hafu, kabga had sana mndu ta ghəŋa tsatsi vlaga Lazglafta ta ghəŋa hadik tender ŋa mba amu wu,» ka'a.

¹³ Ka ndərmim tsa gwal dagaladagala ta tskavata ya ta tatá us ta ira i Piyer nda Yuhwana. Ka nghə həŋ guli ná, má si ka gratá mndu həŋ, dzaŋa a dzaŋa taŋ wa. Gwal tani ta dza'a mista Yesu ya ka hahəŋ ta gray. ¹⁴ Ta nghə həŋ guli ná, wya tsa mndu nda mba ya ta sladu ta kəma taŋ, had sana skwi laviŋ həŋ ta mbəday wa. ¹⁵ Ka ghunigintá həŋ dzibil ta i Piyer nda Yuhwana ma tsa həga dzra gwada ya, ka nzatá hahəŋ hahəŋ ka dzra gwada ta ghəŋa taŋ. ¹⁶ Ka həŋ mantsa: «Waka mu dza'a magay nda na mnduha na ná? Wana nda sna inda mnduha ma Ursalima kahwathwata kazlay: Hahəŋ ta magatá tsa mazəmzəm ya kə'a, laviŋ a amu ta waday guli wa. ¹⁷ Kada kwala na skwi na ta tuta katakata da mnduha ná, dvanaghamadva ta həŋ, yaha həŋ walglanŋta gwada ta tsa Yesu ya dər ŋa wa,» ka həŋ.

---

* 4:11 Ngha ta Zabura 118:22.

¹⁸ Ka hgəgladamtá həj ta i Piyer, ka davanaghata həj. Ka həj mantsa: «Yaha kuni walglan̄ta gwadantá gwada ta Yesu, dər ka tagha skwi ɲa mnduha nda hgani,» ka həj nda həj. ¹⁹ Ama ka i Piyer nda Yuhwana mantsa: «Mal sna ɲaghuni ka zlan̄ta ɲa Lazglafta skwi ta raku re, ari mal sna ɲa Lazglafta a na? Tsawa tsa kaghuni ka ghəja ghuni ta gumani. ²⁰ Aɲni ta ɲni, laviɲ a aɲni ta hafta wi kul had ta gwada ta ghəja skwi ya nghan̄ aɲni nda ira ɲni, nda ya snaɲ aɲni nda sləməja ɲni wu,» ka həj. ²¹ Ka dvəglanaghatá tsa mnduha ya ta həj ka zliɲtá həj, had skwi mutsaf həj prək ka hamtá həj ta ghəja skwi maga həj wa. ²² Tsa mndu mbanaf lu nda mazəmzəm ya ná, ta malay imani ta fwad mbsak.

Du'a gwal zlgħay nda ɲuduf

²³ Tahula zliɲtá i Piyer nda Yuhwana, ka sli'aftá həj ka laghu slanaghatá graha taɲ ma ghuḅa taɲ. Ka rusanaftá həj ta inda skwi mnana la mali ta ghəja gwal dra skwi ɲa Lazglafta, nda la galata mndu, ta həj. ²⁴ Na snaɲta tsahaya ta tsa skwi ya rusanaf lu ta həj ya, ka gwaftá həj ta wi ka maga du'a da Lazglafta. Ka həj mantsa: «Mghama ḁa, kagha ta zlaganaptá luwa nda hadik, nda drəf, nda inda skwiha ma həj. ²⁵ Kagha ta gwadagapta nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa, nda ma wa dzidza ɲni Dawuda, vu'a gha kazlay:

“kabgawu ta kəl na mnduha na ka baruvtá vgha?

Kabgawu ta kəl həj ka ndandanaku ka bətbət?

²⁶ Hbafhba mghamha ta ghəja hadik
ta vgha ɲa vulu.

Guyafguya gwal nda mbra ta wi

ta ghəja Mgham Lazglafta nda ya

ta ghəja Mgham tfanagha tsi ta wi†” kə'a ya.

† 4:26 Ngha ta Zabura 2:1-2.

²⁷ Mantsa ya guli ná, guyaf guya i Hiridus nda Pwarjəs Pilat ta wi ma na luwa na kawadaga nda sanlaha ma mndəra mnduha, nda la Isra'ila ta ghəŋa kwalva gha ya nda ghuba, ta nzakway ka Yesu, mndu ya tfanagha ka ta wi. ²⁸ Skwi ya kumarŋ ka, ghada ka ta fata nda mbrakwa gha maga həŋ. ²⁹ Ndanana Mghama da, nŋha ka həŋ ta lma aŋni ba. Vlanjvla ta mbraku ta vu'aha gha ŋa mna gwada gha nda tatá us ta iri. ³⁰ Maranŋ mbrakwa gha, mbamba ta gwal kul dughwanaku, maga ta mazəməzəma, nda mandərmimi nda hga Yesu kwalva gha ya nda ghuba,» ka həŋ. ³¹ Manda kdakwa tanŋ ta ndəbatá tsa dzvu ya, ka ghudzavafatá tsa vli tskava həŋ ya. Ka ndəghaftá həŋ demdem nda Sulkum nda ghuba, ka mnə həŋ ta gwada Lazglafta nda tatá us ta iri.

Dəguvta gwal zlghay nda ŋuduf ta skwa tanŋ

³² Inda tsa gwal zlghay nda ŋuduf ya, ka skwa turtuk ŋudufa tanŋ, ka skwa turtuk ndana tanŋ guli. Haf mndu ya ta mnay kazlay: ŋa da yeya kə'a wa. Tuts ka skwa turtuk skwa tanŋ. ³³ Nda kuzla nda kuzla ta gwada gwal ghunay ta gwada ta sli'agapta Mgham Yesu. Ka tfə Lazglafta ta wi ta ghəŋa tanŋ demdem. ³⁴ Mataba tanŋ, haf ya ta pdata skwa dzvu wa. Tsaw inda gwal nda vwah da həŋ, nda həga da həŋ mataba tanŋ ya ná, ta dzawinŋ dzawa həŋ ka hlaktá tseda skwi ya dzawinŋ həŋ ³⁵ ka vlanjtá gwal ghunay. Mbađa lu ka dŋay ŋa inda mndu taďta skwi ya dvanŋ mndu ŋa maga slnani nda tsi. ³⁶ Manda Yusufu, ta nzakway tekwa ka mnda la Levi, ya ya lu ma luwa Kiprus, tsanaf gwal ghunay ta hgani ka Barnabas, manda mnay kazlay, «zwanja ufa vgha» kə'a ya: ³⁷ Ka skwaptá tsatsi ta ŋani vwah, ka klaktá tsedani ka vlanjtá gwal ghunay.

5

I Hananiya nda Safira

¹ Mamu sana mndu guli ta hgə lu ka Hananiya nda markwa taŋ Safira. Ka skwaptá hahəŋ ta vwaha taŋ guli. ² Ka dzraftá həŋ nda markwa taŋ, ka difanaghutá tsa tsemi ya, ka klaktá pdakwani, ka vlaŋtá gwal ghunay. ³ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ari Hananiya, kabgawu kəl ká ka zlanəŋtá ŋudufa gha ta halaway, ka tsakalanatá wi ta Sulkum nda ghuba, ka difanaghutá tsemi tsa vwah skwap ka ya na? ⁴ Ta kul skwaptá ka ná, ka ŋa gha a nzakwani ra? Tahula skwapta gha guli, ka ŋa gha a tsemi guli ra? Waka ka kurata magatá skwi mandana na? ŋa mnduha a tsakalanata ka ta wi wu, ŋa Lazglafta,» ka'a. ⁵ Na mnata lu ta tsa gwada ya, ka zləmbatá Hananiya, ka mtuta. Ka hlutá zləŋ ta inda gwal ta sənəŋtá tsa skwi ya. ⁶ Ka sli'əftá duhwalha, ka dhamta, ka klaghata padamta.

⁷ Tahula luta awa hkən manda padamta, ka lamə markwa taŋ, sna a tsatsi ta skwi ta slata wa. ⁸ Ka piyer nda tsi mantsa: «Ari makwana, mniha mna, mandana na tsemi tsa vwah skwap kuni ya ra?» ka'a. «Aŋi, mantsa ya skwapta ŋni,» ka tsa marakw ya. ⁹ Ka Piyer mantsa «Waka kaghuni dzrafta kawadaga ta dzəgha Sulkuma Mgham Lazglafta na? Wya tsa gwal ta padamtá zə'ala ghuni ya ta watgha, dza'a tsukwaghatá kagha guli,» ka'a. ¹⁰ Gi hadahada, ka zləmbatá tsi ta kəma Piyer ka mtuta. Ta lamə tsa duhwalha ya ná, nda mta. Ka tsukwaghatá həŋ, ka laghwi da padamta tavata zə'ala taŋ. ¹¹ Ka ksaftá tsi ka zləŋ ta gwal zlgəŋ nda ŋuduf, nda hamata sanlaha ta sənəŋtá tsa skwi ya.

Mazəmzəmha kavghakavgha

¹² Nda ndəgha mazəmzəm nda mandərmimi maga gwal ghunay mataba mnduha. Snusna gwal zlgəŋ nda ŋuduf ta tsavata kawadaga ma rmaka həga Lazglafta ta hgə lu ka rmaka Salumuŋ. ¹³ Had' sana mndu ta guya vgha nda

həŋ wa. Kulam nda va tsa, ta ghubay lu ta həŋ. ¹⁴ Ta sgaku nda sga ndəghata zgwana nda mi'aha ta zlgħa Mgham Yesu ta sgavaghata ta ghəŋa taŋ. ¹⁵ Ta hlakhla lu ta gwal kul dughwanaku, ka pghatá həŋ ta wa tvi ta kativinj nda ya ta pəta, ŋa lanaghata dər sulkuma Piyer yeya tsi ta sanlaha ma həŋ ta labə tsi ta tvi. ¹⁶ Nda ndəgha gwal ta gazlakta ma luwaha ta wanaftá Ursalima ta hlakta gwal kul dughwanaku, nda gwal nda kasa da ghwadaka sulkum, ka mbambafta həŋ demdem.

Giri ŋa gwal ghunay

¹⁷ Mbadá mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal tavatani, ta nzakway ka la Sadukiya, ka dra gwal ghunay. ¹⁸ Ka sli'aftá həŋ ka hlaftá gwal ghunay, ka pghamtá həŋ ma gamak. ¹⁹ Girvidik, ka gwaniŋtá duhwala Mgham Lazglafta ta watgha tsa gamak ya ka hligiŋtá gwal ghunay mida. ²⁰ Ka'a nda həŋ mantsa: «Lawala da həga Lazglafta ka mna kuni ta gwadá ta ghəŋa tsa lfida hafu ya ŋa mnduha,» ka'a. ²¹ Ka snatá tsa gwal ghunay ya ta tsa gwadá ya ka sli'aftá həŋ bit tgha ka laghwi da həga Lazglafta ka tagħa skwi ŋa mnduha hada.

Ka tskavata i mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda gwal tavatani, nda la galata mndu mataba la Yahuda, ŋa dzra gwadá. Ka ghunaftá həŋ ta mnduha ŋa dza'a hlagaptá tsa gwal ghunay ya kay, ma gamak. ²² Ta lagħa tsa gwal ghunaf lu ya ná, kudatarŋ had həŋ ma tsa gamak ya wa. Ka vradaghata həŋ da mnay ŋa taŋ. ²³ Ka həŋ mantsa: «Ta lagħa aŋni kay ná, tdetsa nda ha watgha gamak manda va vlani, ta hada tsa gwal ta nghay ya guli ma vla taŋ. Buts ka ŋni gunatá tgha ná, kudatarŋ, had mndu mida wu,» ka həŋ. ²⁴ Na snarŋta taŋ ta tsa gwadá ya ná, nda ndərkawa ka i mghama ngha həga Lazglafta nda la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nzata. Snəgla

a həŋ ta skwi ŋa mnay wa. Ka həŋ mantsa: «Nu ta magaku nda tsa gwal ghunay ya,» ka həŋ daɗawavusta. ²⁵ Tata tsa ndanə ya həŋ, ka sagha sana mndu da mnay ŋa taŋ. Ka'a mantsa: «wa'a tsa mnduha si ham kuni ma gamak ya kay ma həga Lazglafta ta tagha skwi ŋa mnduha,» ka'a nda həŋ.

²⁶ Ka sli'afta tsa mali ta ghəŋa gwal nŋa həga Lazglafta ya kawadaga nda sludzihani, ŋa hlakta həŋ. Ka mbraku mbrakwa a hlakta həŋ ta həŋ tama wu, kabga ta zləŋay həŋ ta zləzlertsata mnduha ta həŋ. ²⁷ Hlakta taŋ ta həŋ, ka hladaghatá həŋ ta həŋ ta kəma tsa gwal dagaladagala ya. Ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta mantsa: ²⁸ «Lmaf a ŋni ta kaghuni ka taghəgəltá skwi ŋa mnduha nda hga tsa mndu ya kay ra? Wana ndanana, tiŋtá kuni ta tagha skwa ghuni ma luwa Ursalima. Ta kumay kuni ta vzaŋnamtá tbaŋ ma lwi ta gwada ta mtakwa tsa mndu ya,» ka'a nda həŋ. ²⁹ Ka i Piyer kawadaga nda sanlaha ma gwal ghunay nda tsi mantsa: «Mal sna gwada da Lazglafta ka ya da mnduha. ³⁰ Lazglafta dzidziha mu ta sli'aganaptá Yesu si dza kuni ma zləŋafta ghuni ta udzu ya. ³¹ Tsatsi kapanaf Lazglafta ka Mgham ka fata nda ga zeghwani, ka mnda mba mndu, ŋa vla tvi ŋa mnduha la Isra'ila ŋa mbəɗanafta taŋ ta nzakwa taŋ, ŋa mutsafta taŋ ta platá dmakwa taŋ. ³² Aŋni, kawadaga nda Sulkum nda ghuɓa, ya ta vlə Lazglafta ŋa gwal ta sna gwadani ya ná, masləm-tsəka tsa skwi ya aŋni,» ka həŋ.

³³ Ka kuzlanaftá tsi ta ŋuduf ta tsa gwal dagaladagala ya. Ta kumay həŋ má ta zaɗanatá tsa gwal ghunay ya. ³⁴ Ka sli'avata sana la Farisa mataba tskatá mndu, Gamaliyel hgani, mndu ta tagha zlahu ŋa mnduha ya, ta tsatsi ta fa mnduha ta iri. Ka'a mantsa: «Ka labla na mnduha na dzibil,» ka'a. ³⁵ Ka'a nda tsa tskata mnduha ya tama mantsa: «Mnduha la Isra'ila, daswa ka kuni nda skwi dza'a

kuni da magay ŋa na mnduha na. ³⁶ Di'ɪŋaghu a fitikani manda zlagapta sana mndu ta hgə lu ka Tewdas ta mnay kazlay: Had' mndu taβta i'i wu kə'a. Ta magay mnduha ta fwaɗ dərmaɓ ta laghwi mistani. Ka dzatá lu ta tsatsi, ka gazlatá tsa gwal si ta dza'a mistani ya. Ta had' lu tata gwada tida wa. ³⁷ Tahula tsa, ka zlagaptá sana mndu ta fitika vinda hga mnduha, Zudas mnda la Galili. Ka waghatá tsi ta ndəghata mnduha mistani. Ka dzatá lu ta tsatsi guli, ka gazlatá tsa gwal ta laghwi mistani ya. ³⁸ Skwi ya ta mnaghunata yu ndanana tama, ma magan̄ kuni ta sana skwi nda na mnduha na. Ka tsa a nda tsa hən̄ ta na skwi na katsi, mamu kdavaktani. ³⁹ Ala, ka sagha da Lazglafta tsi katsi ná, laviŋta a kuni ta lβanata wa. 'Daswa ka kuni nda lmu dza'a kuni lmay nda Lazglafta,» ka'a nda hən̄.

Ka snanatá tsa mnduha ya ta tsa gwadani ya. ⁴⁰ Ka hgəgladamtá hən̄ ta tsa gwal ghunay ya da həga, ka dɔgaptá hən̄. «Yahayaha kuni walglan̄ta gwadantá gwada nda hga Yesu,» ka hən̄ nda i Piyer. ⁴¹ Ka sli'aftá tsahaya ka laghwi nda rfu, nda mnay kazlay: Nda ra kuni ka ghuya dan̄wa ta ghən̄a Yesu, ka Lazglafta nda an̄ni, ka hən̄. ⁴² Inda fitik tama, zlan̄a a hən̄ ta tagha skwi ŋa mnduha, nda mna gwada ta ghən̄a Lfida Gwada ta ghən̄a Yesu Kristi ma həga Lazglafta nda ya ma həga ga mnduha wa.

6

Zabaptá mnduha ndəfán̄ ŋa katan̄tá gwal ghunay

¹ Ma tsa fitik ya, ta sgaku nda sga gwal ta zlghafta. Ka ŋaɗ la Grek ta ghən̄ ta ghən̄a la Hebru, kabga inda fitika dga skwa zay, ta zazanap zaza lu ta wadgaha tan̄. ² Ka hgaftá tsa gwal ghwan̄pdə his ya ta inda gwal zlghay nda ŋuduf. Ka hən̄ mantsa: «Ra a ka zlanata an̄ni ta mna gwada Lazglafta ka laghwi da dga skwa zay wa. ³ Tsaya tama zwanama, mal zabapta ghuni ta mnduha ndəfán̄

mataba ghuni, gwal nda difil ma ghəŋa taŋ, ka zlanarŋta ŋni ta tsa slna ya ta həŋ. ⁴ Aŋni ya, ka dihavata ŋni ka maga du'a nda mna gwada Lazglafta,» ka həŋ. ⁵ Ka zdəganatá tsa gwada ya ta inda mnduha. Ka zabaptá həŋ ta i Atiyen, ta nzakway ka vərda mnda zlghay nda ŋuduf, nda ndəgha nda Sulkum nda ghuḃa ya guli, nda Filip, nda Prukur, nda Nikamur, nda Timan, nda Permenas, nda Nikwala mnda luwa Aŋtakiya si ta tsu'aftá dina la Yahuda ya. ⁶ Ka hlaktá həŋ ta həŋ maranarŋtá gwal ghunay. Ka maganaghatá tsaha ya guli ta du'a ta ghəŋa taŋ nda fanaghatá dzvu ta həŋ.

⁷ Ka sgavaghatá tuta gwada Lazglafta. Ka sgavaghatá gwal zlghay nda ŋuduf ma luwa Ursalima. Nda ndəgha gwal dra skwi ŋa Lazglafta katakata ta faftá ghəŋa taŋ ta Yesu guli.

Ksaftá Atiyen

⁸ Ka zdanarŋtá Lazglafta ta hudi ta Atiyen, ka vlarŋtá mbraku, ka magə tsi ta mazəməzəmha nda skwiha ka mandərmimi mataba mnduha. ⁹ Ka sli'avafatá sana mnduha, ka zlərdawi nda Atiyen. Tsa mnduha ya ná, gwal ta nzakway ma həga tagha skwa la Yahuda həŋ. «Gwal hlap lu ma ga vu'a,» i la Sireŋ, nda la Alegzandri, nda la Silisi, nda la Asiya, həŋ. ¹⁰ Tsaw laviŋ a həŋ ta ŋrapta nda gwada wu, kabga vlarŋvla Sulkum nda ghuḃa ta difil ta Atiyen. ¹¹ Ka barafatá həŋ ta sanlaha ma mnduha, ŋa mnay taŋ kazlay: Nda sna aŋni ta razayni ta i Musa nda Lazglafta kə'a. ¹² Mantsa ya, ka sli'anafatá həŋ ta ghəŋ ta dəmgə nda la galata mndu, nda gwal tagha zlahu. Tahula tsa, ka valafatá həŋ ta Atiyen, ka ksaghatá da vla tska vgha taŋ. ¹³ Ka hlaftá həŋ ta tsakalawi. Ka həŋ mantsa: «Had na mndu na ta zlarŋtá raza həga Lazglafta mu nda ghuḃa, nda zlahu Musa tani wa. ¹⁴ Nda sna ŋni ta mnayni kazlay: Dza'a dzaḃiŋdzəḃa tsa Yesu mnda la Nazaret ya ta həga

Lazglafta, ka mbəɖanaftá nzaku ya snu mu mida vlama Musa ya guli kə'a,» ka həŋ. ¹⁵ Ka pghaftá inda tsa gwal ma tsa həga ya ta iri ta Atiyen, ka nghay. Tata nghaynghay həŋ, ka mbəɖavaftá kumani manda ŋa duhwala Lazglafta.

7

Rusay Atiyen ta gwada Lazglafta

¹ Ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta nda tsi mantsa: «Tsaw mantsa na skwi ta gwadə lu ta kagha na rki na?» ka'a nda tsi. ² Ka Atiyen mantsa: «Zwanama da nda dadaha da, maranaŋmara Lazglafta dagala ta ghəŋani ta dzidza mu Abraham ta tsa fitika nzakwani ta hadika Mezaputami ya, ma kdə tsi ka laghwi da nzata ma luwa Haran. ³ Ka'a nda tsi mantsa: “Zlanzla ta hadika gha, nda la ghuni tani, ka dza'a ka ta hadik ya dza'a maraghata yu*,” ka'a. ⁴ Mantsa ya, ka sli'aftá tsi ka zlanztá hadika Kaldiya ka laghwi da nzata ma luwa Haran. Tahula mtatá dani ka sli'aftá tsi ka laghwi da nzata ma na hadik ta nzaku kaghuni mida gitana na. ⁵ Ma tsa fitik ya, had vli vlan Lazglafta ka ŋani dər ka kwitikw wa. Ama ka tanaftá Lazglafta ta imi ta sləməŋ kazlay: Dza'a vlaghavla yu ta na hadik na, ŋa nzakwani ka ŋa gha, nda ya ŋa zivra gha tani kə'a. Ma tsa fitik ya, ta mutsaf a Abraham ta zwan karaku wa. ⁶ Ka'a nda tsi guli mantsa: “Dza'a laghula zivra gha da nzapta ta sana hadik ma mayəm, ŋa dulay lu ta həŋ, ka ga vu'a ŋa tan hada ka vaku fwad dərmaək. ⁷ I'i dza'a ganap ta iri ta tsa gwal ta dula həŋ ya guli. Tahula tsa, ŋa sli'afta tan ka saghwi da tsəlbu ma ghuva da ma na vli na†,” ka'a. ⁸ Ka dzraftá Lazglafta ta wi nda Abraham. Tsintá fafad, na ŋizla tsa dzratawi ya. Tsaya kəl Abraham ka tsanatá fafada zwanani Izak badu matghasa fitik manda yagata. Mantsa

* 7:3 Ngha ta Zlrafta 12:1. † 7:7 Ngha ta Zlrafta 15:13-14 nda Sabi 3:12.

ya Isiyaku, ka tsanatá tsi ta ɲa Yakubu. Yakubu guli, ka datsanatá tsi ta ɲa zwanani ghwanɲpdə his, ta nzakway ka dzidziha mu ya.

⁹ «Ka drə dzidziha mu ta Yusufu, ka skwaptá həɲ. Ka klaghatá lu da ga vu'a ma luwa Masar. Nziya nza tsi, kawadaga Lazglafta nda tsi. ¹⁰ Ka klaptá tsi ma daɲwani, ka vɲaɲtá difil ɲa gwada nda Fir'awna ta nzakway ka mghama Masar. Ka zdəganatá tsi ta tsa mgham ya. Ka fatá mgham ka ɲumna hadika Masar, ka zwirani kə'a fata guli. ¹¹ Ka slatá maya ta inda hadika Masar nda ya ta hadika Kan'ana. Ghuyaɲ ghuya lu katakata. Ka traptá dzidziha mu ta skwi ɲa zaɲta. ¹² Ka snaɲtá Yakubu kazlay, mamu skwa zay ta hadika Masar kə'a. Ka ghunadaptá tsi ta dzidziha mu nda taɲtaɲa səla taɲ. ¹³ Ka læglap həɲ nda mahisa səla, ka mnananɲtá Yusufu ta ghəɲani ta zwanamani. Ka snaɲtá Fir'awna ta mndəra taɲ guli. ¹⁴ Ka tsghaftá Yusufu ta lwi, ɲa hlagaghutá i dani Yakubu nda la ga taɲ tani. Ta magay mbsaka taɲ ta ndəfáɲ mbsak hutaf mida. ¹⁵ Ka laha Yakubu da luwa Masar. Hada mtuta tsi. Mantsa ya dzidziha mu guli. ¹⁶ Ka hlaftá lu ta mbla taɲ ka hlakta da luwa Sikem. Ka papadamtá həɲ hada, ma vli ya skwa Abraham nda tsemi da zwana Hamur ma luwa Sikem.

¹⁷ «Manda ndusakta tsa fitik ɲa magakwa tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta Abraham ya, ka sgavaghatá yavafta mndəra amu ma luwa Masar. ¹⁸ Ka laf sana mgham ta pala ma luwa Masar, sna a tsatsi ta Yusufu wa. ¹⁹ Ka nənɲaptá tsi ta mndəra amu. Ka dulu tsi ta dzidziha mu, ɲa vlata taɲ ta zwana taɲ tkwe' ɲa rwanatá həɲ. ²⁰ Ma tsa fitik ya, ka yatá lu ta Musa. Káka nda dínakwani, zdəganazdá ta Lazglafta guli. Ka zatá tsi ta tili hkən ta glaku ma həga ga dani. ²¹ Manda kdakwa dadahani ta klafta ka laghwi difanata, ka slafta makwa Fir'awna tida ka klaftá tsi ka klaghata glanafta ka zwanani. ²² Mantsa,

ka taghanaftá lu ta Musa ta difla la Masar, ka nzaku tsi ka mndu ta lavinjta gwada, nda mbra guli ma slnani. ²³ Ka kumaftá Musa ta dza'a nghanaghatá la tarj la Isra'ila magafar imani ta fwad mbsak. ²⁴ Ka nghanjta tsi ta sana mnda la Masar ta ghuya danwa na sana mnda la Isra'ila. Ka lagha tsi katarjta. Ka dzatá tsi ta tsa mnda la Masar ya na play. ²⁵ Ba dza'a nda sna zwanama da kazlay: 'I'i fa Lazglafta na mbanaftá hɔɔj kɔ'a, ka tsatsi si ta ndanay, tsaw sna a hahɔɔj wa. ²⁶ Gamahtsimani, ka lagha Musa guyamtá ma lmu ta lmɔ gwal his mataba la Isra'ila. Si ka kumɔ tsi ta dzranaftá hɔɔj. Ka'a nda hɔɔj mantsa: "Graha da! La zwanama kuni ná, kabgawu ta kɔl kuni ka lmu na?" ka'a. ²⁷ Ka tsa mndu ta zbaftá zwanamani nda lmu ya slinjwidinjta Musa mantsa: "Wa ta faghamta ka mghama nni na tsa guma ta anni na? ²⁸ Ari ta kumay ka ta dzihata manda tsa dzata gha ta mnda la Masar dahawu ya a kay na?" ka'a nda tsi. ²⁹ Na snanjta Musa ta tsa gwada ya, ka hwayaftá tsi ka laghwi ta hadika Madiyan. Ka yayatá tsi ta zwana zgwana his hada.

³⁰ «Tahula zatani ta vaku fwad mbsak hada, ka marananjta duhwala Lazglafta ta ghɔɔjani ma vu ta mubuk ma mtak tavata ghwa Sinay. ³¹ Ka tsuta Musa ka ng-hay, nghɔɔr tsi ta tsa skwi ya. Ka gavadaghatá tsi na tsɔmanavata. Ta gavadaghatá tsi, ka snanjta tsi ta lwa Mgham Lazglafta. Ka'a mantsa: ³² "I'i Lazglafta dzidzifa gha, ta nzakway ka Lazglafta Abraham, nda Izak, nda Yakubu ya, ka'a. Ka ghudzaku Musa ta ghudzaku da zlɔɔj, Walglan a ta nghay wa. ³³ Ka Mgham Lazglafta nda tsi mantsa: Hlaphla ta baɔah ma sɔla gha, kabga na vli slada ka na ná, hadik nda ghuba ya. ³⁴ Nghadap ngha yu ta ghuya danwa na mnduha da ta ghuyɔ lu ma hadika Masar. Snidigha sna njadá ghɔɔna tarj, kɔl yu ka saha da hlaptá hɔɔj mida. Ndanana na, sawi ka ghuna yu ta kagha da luwa

Masar,[‡]” ka’a nda tsi.

³⁵ «Va tsa Musa si vziŋ la Isra’ila kazlay, wa ta famtá kagha ka mgham, ŋa tsa guma ta ghəŋa aŋni na? kə’a ya kay, va tsa tsatsi ya ghunaf Lazglafta ŋa nzakay ka mgham, ŋa mbanaftá mnduhani. Nda ma wa duhwala Lazglafta nghaŋ Musa ma vu ta mubuk ya, mnanata Lazglafta ta tsa gwada ya ta Musa. ³⁶ Tsa Musa ya ta hlagaptá zwana la Isra’ila, nda maga mazəməzəm nda skwa ndərmimay ma hadika Masar, nda ya ma drəfa Dva, nda ya ma mtak, ka zatá həŋ ta vaku fwađ mbsak ta tvi ma mtak. ³⁷ Tsa Musa ya ta mnay nda zwana la Isra’ila guli kazlay: Dza’a ghungaghunaghuna Lazglafta ta sana anabi manda va i’i ta nzakway mataba mndəra ghuni[§] ya kə’a. ³⁸ Ma fitika tskavata zwana la Isra’ila ma zivak, tsa Musa ya ta nzakway ma takataka dzidziha mu, nda duhwala Lazglafta ta gwada nda tsi, ta ghwá Sinay ya. Hada tsu’amafta tsi ta gwada hafu ka klamakta. ³⁹ Ka kwalaghutá dzidziha mu ta snanata, ka vziŋtá həŋ, ka kuma vru da Masar. ⁴⁰ “Magaŋnafmaga ta Lazglafta ŋa mbađa ta kəma ŋni, kabga sna a ŋni ta skwi ta slanaghatá* nana Musa ta hlaganapta ma Masar na wu,” ka həŋ nda Haruna. ⁴¹ Mantsa fitik ya, ka tsaftá həŋ ta skwi manda zwaŋa sla ka pla ghəŋ ŋani, ka skalu ŋa skwi ya tsaf hahəŋ nda dzva taŋ. ⁴² Ka mbəđanata Lazglafta ta hul ta həŋ, ka zliŋtá həŋ ŋa tsəlbu ŋa tekwatsaha ta luwa manda ya nda vinda ma deftera la anabi ta mnay kazlay:

Ari la Isra’ila, ŋa da plihata kuni ta ghəŋ
ma zata ghuni ta vaku fwađ mbsak ma mtak ya ra?

⁴³ ŋa da a wa. ŋa həga tumpula

Mulku, nda fwata tekwatsa Refaŋ hlaf

[‡] 7:34 Aya 27-34: Ngha ta Sabi 2:14—3:10. [§] 7:37 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 18:15. * 7:40 Ngha ta Sabi 32:1, 23.

kuni ka pghata ka Lazglafta ghuni a tsi kay ra.
 Tsaya dza'a kəl yu ka hlaftá kaghuni
 ka tsughwadaghunaptá hadika Babila†, ka'a.

⁴⁴ «Ma nzakwa dzidzíha mu ma mtak ná, mamu si hëga tumpul pgham lu ta huzla dzratawi nda Lazglafta mida, da hëñ. Manda va ya mnanaf Lazglafta ta Musa ña magaftani ya, ka magaftá tsi manda va ya nghan tsi. ⁴⁵ Tahula tsa, ka zlglaftá dzidzíha mu guli da dadaha tañ. Ka pghaftá Dzesuwa ta hëñ ka hlamta da tsa hadik ghzlaf Lazglafta ta mnduha mida ta kəma tañ ya, kawadaga nda tsa hëga tumpul ya. Ka nzaku tsi ha ka sagha ta fitika Dawuda. ⁴⁶ Tsatsi zdanañ Lazglafta ta hudi, ka dawantá da Lazglafta ña vlantá tvi, ña banaftá hëga nda ghuða, ta tsatsi Lazglafta Yakubu. ⁴⁷ Nziya nza tsi tama, Salumuñ ta baftá tsa hëga ya. ⁴⁸ Tsaw had Lazglafta ta luwa ta nzaku ma hëga baf mnda səla manda va ya mna Anabi kazlay:

⁴⁹ Ta luwa vla nzakwa da,
 vla fa səla da ya guli ná, hadik ya.
 Mndəra wati hëga ya dza'a kuni bidifta na?
 Wati vli ya prək ka lama da dida na?

⁵⁰ I'i a ta magaftá tsa skwiha ya ra kə'a ya‡.»

⁵¹ Ka Atiyen guli mantsa: «Kaghuni ná, təñtəña ghəña ghuni. Ta hgə Lazglafta ta kaghuni ná, duduzla ka kuni nzata, va a kuni ta sna gwada da Sulkum nda ghuða manda va tsa nzakwa dzidzíha ghuni ya wa. ⁵² Wati ma anabi ya kul ganaptá dzidzíha ghuni ta iri na? Ta pslapsla hëñ ta gwal ya ta mna gwada ta ghəña mndu ta nzakway tdukwa. Ta na fitik na guli, ka skwaptá kaghuni ta tsa mndu tdukwa ya ka dzata. ⁵³ Kaghuni ka ghəña ghuni ta tsu'aftá zlahu nda ma dzva duhwala Lazglafta, ka kwalaghutá kuni ta snatá tsa zlahu ya guli,» ka'a.

† 7:43 Ngha ta Amus 5:25-27. ‡ 7:50 Ngha ta Isaya 66:1-2.

Mtakwa Atiyen

⁵⁴ Na snay tan̄ ta tsa gwada ya, ka sli'avaftá hən̄ manda binzaun̄ ta ghəŋa Atiyen, ka hi'idə hən̄ ta dzvu ka wuslikay. ⁵⁵ Ama ka nghadaftá Atiyen, mndu ya nda ndəgha nda Sulkum nda ghuba, ta luwa. Ka nghar̄tá tsi ta glakwa Lazglafta nda Yesu ta sladu nda ga zeghwa Lazglafta. ⁵⁶ Ka'a nda hən̄ kay guli mantsa: «Wana nda ngha yu ta gunatá luwa. Wa'a Zwaŋa mndu ta sladu nda ga zeghwa Lazglafta,» ka'a. ⁵⁷ Ka hlaftá hən̄ ta wi katakata, ka dzadzamtá dzvu ma sləmən̄, ka vavalaftá hən̄ tida. ⁵⁸ Ka tsəhaftá hən̄ ka klaghata tahula luwa, ka zlərtsay nda pala ŋa dzata. Ka pghatá la ka masləm̄tsəka tsa skwi ya ta lguta tan̄ da sana galaḅay, Sawulu hgani. ⁵⁹ Ta zlərtsə hən̄ ta Atiyen nda pala ya, ta magə tsatsi ta du'a da Lazglafta. Ka'a mantsa: «Mgham Yesu, tsu'a ta hafa ḅa,» ka'a. ⁶⁰ Ka tsəlbatá tsi, ka gwadāta nda lwi dagala. Ka'a mantsa: «Mghama ḅa, ma mbədanaf ka ta hən̄ ta na dmaku na,» ka'a. Tahula mnatani ta tsaya, ka sabə hafu sref mida.

8

¹ Ka zdəganatá tsa dzatá Atiyen ya ta Sawulu.

Zraftá ghuya dan̄wa ŋa gwal zlghay nda ŋuduf

Badu tsa fitik ya zrafta ghuya dan̄wa katakata ta slanaghatá gwal zlghay nda ŋuduf ma luwa Ursalima. Ka gazlaghutá inda gwal zlghay nda ŋuduf da sana vliha ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Samari. Gwal ghunay yeya ta pdāta hada. ² Mamu sana mnduha ta zləŋa Lazglafta, ka padamtá hən̄ ta Atiyen, ka tawamtá hən̄ katakata.

³ ŋa Sawulu ya tani, kuma zadānatá gwal zlghay nda ŋuduf ŋani. Ka dza'a tsi da həga da həga kasa zgwana nda mi'aha, ka pgha hən̄ da gamak.

Mnay Filip ta Lfida Gwada ma luwa Samari

⁴ Tsa gwal ta gazlaghuta ya ná, ra luwa ña tarj ta magay ka mna gwada ta ghəña Lfida Gwada. ⁵ Ka laha Filip da luwa Samari, ka mnə tsi ta gwada ta Kristi ña mnduha hada. ⁶ Zdəganazda tsa gwada ta mnə Filip ya ta həj. Tets ka skwa turtuk ndəghata dəmga ta sna tsa gwada ta mnə tsi ya, nda ya ta ngha tsa mazənzəmha ta maga tsi ya guli, ⁷ kabga ta sli'agapsli'a ghwadaka sulkumha nda dza lili ma ndəghata mnduha. Nda ndəgha gwal nda raghwa, nda gwal matavaghu səla tarj ta mbambafta. ⁸ Tsaya tama, ma rfu tsa luwa ya katakata.

⁹ Tsaw mamu sana mndu ta hgu lu ka Simuñ ma tsa luwa ya. Nda kda fitikani ma tsa luwa ya ta ksa slna nda zava. Ta zləj nda zləja mnduha ma luwa Samari. Ka mndu dagala klafta tsi ta ghəjani. ¹⁰ Nda zwani tani, nda galata mnduha tani demdem, zdəganazda tsa mndu ya ta həj. «Nana mndu na ná, mbrakwa Lazglafta ya ta hgə lu “ka mbraku dagala yeya,”» ka həj tazlay. ¹¹ Zdəganazda tsa mndu ya ta həj, kabga nda kda fitikani ta maganata slna ta həj nda tsa zavani ya. ¹² Tahula zlghafta tarj ta tsa gwada Filip ta mnay ña tarj ta ghəña Mgham Lazglafta, nda ya ta ghəña hga Yesu Kristi ya, ka maganafta lu ta batem ta həj, nda zgwana tani, nda mi'aha tani. ¹³ Va tsa Simuñ ya guli, ka zlghafta tsatsi, ka maganafta lu ta batem. Ka ndi'anavata tsi ta vgha ta Filip, ka nghə tsi ta mandərmimiha nda mazənzəmha ta magə Filip ya, ka ndərmim tsi.

¹⁴ Snañta gwal ghunay ta nzakway ma Ursalima kazlay: Zlghafzlgħa gwal ma luwa Samari ta gwada Lazglafta kə'a, ka ghunadaptə həj ta i Piyer nda Yuhwana, da həj. ¹⁵ Lagha tsahaya da həj, ka magə həj ta du'a ta ghəña tarj, kada mutsafta həj ta Sulkum nda ghuḃa. ¹⁶ Tsaw si ta sa a Sulkum nda ghuḃa ta ghəña ya dər ka turtuk ma

həŋ wa. Batem kweŋkweŋ yeya maganaf lu ta həŋ ma hga Mgham Yesu. ¹⁷ Lagha i Piyer nda Yuhwana ka fanaghatá dzvu ta həŋ, ka mutsaftá həŋ ta Sulkum nda ghuḃa. ¹⁸ Na nghay Simuŋ ta tsa vla Sulkum nda ghuḃa ŋa mnduha ma fanaghata gwal ghunay ta dzvu ta həŋ ya, ka klaftá tsi ta tsemi ka vlay ŋa taŋ. ¹⁹ Ka'a mantsa: «Vlihawavla ta tsa mbraku ya ta i'i guli, ŋa mutsafta mndu dza'a fanaghata i'i guli ta dzvu, ta Sulkum nda ghuḃa,» ka'a nda həŋ. ²⁰ Ka Piyer nda tsi mantsa: «Ka zaḃa tsemi gha nda kagha tani, ka si nda tsemi ta mutsa lu ta skwa mbalay da Lazglafta ka ka ta gray ya. ²¹ Haḃ ŋa gha ma na skwi na wu, haḃ ima gha mida guli wu, kabga slada a ŋuḃufa gha dar ta kəma Lazglafta wa. ²² Vziŋvza ta tsa ghwaḃaka ndana gha ya, ka ḃawa ka da Mgham ta plighistani ta dmakwa tsa ndanagha ya, ka dza'a magaku tsi. ²³ Ta nghaḃaptá yu ná, ksuxa ghwaḃaka skwi ta kagha, ma gamaka dmaku ka,» ka'a nda tsi. ²⁴ Ka tsa Simuŋ ya nda həŋ mantsa: «Kḃəkwakḃək, magawa vərḃa kaghuni ta du'a ta ghəŋa ḃa, kada kwala tsa skwiha mna kuni ya da slidighata,» ka'a.

²⁵ Tahula mnaŋta taŋ ta gwada ta ghəŋa Yesu Kristi nda gwadani tani, ka vraghatá həŋ da luwa Ursalima ka dza'a nda mna gwada ma ndəghata sana luwaha ta haḃika Samari.

Filip nda mnda luwa Itiyupi

²⁶ Ka duhwala Lazglafta nda Filip mantsa: «Sli'afslí'a ka dza'a ka nda Sud, ka dza'a ka da tsa vli ta saha ma Ursalima ŋa dza'a da luwa Gaza ya, ya ka mtak tsa vli ya,» ka'a. ²⁷ Ka sli'afstá tsi ka laghwi. Tsaw mamu sana mnda la Itiyupi si ta laghwi da maga du'a da Lazglafta ma luwa Ursalima. Tsa mndu ya ná, ka kuḃitik nzakwani. Mndu dagala ya ma slna, ma dzvani inda gadghəla sana marakw, Kandes hga tsa marakw ya ta nzakway ka Mghama la Itiyupi. ²⁸ Ta vru tsi dzaghani, ka nzamtá tsi ma mwata plisani, ka dza'a

nda dzaṅa deftera anabi Isaya. ²⁹ «Gavadaghagava tavata ya mwata plis ya,» ka Sulkum nda Filip. ³⁰ Ka ndadaghatá Filip. Ta snə tsi ná, ta dzaṅa deftera anabi Isaya tsa mnda la Itiyupi ya. Ka'a nda tsi mantsa: «Nda sna ka ta na skwi ta dzaṅ ka na ra?» ka'a. ³¹ Ka tsa mndu ya mantsa: «Waka yu dza'a sṅaṅta ka mnidif a mndu na?» ka'a zlgħaftá wani. Ka hgadaftá tsi ta Filip nzanavata. ³² Wya tsa vli ta dzaṅ tsi ya:

«Manda kla tuwak da vla hnay klagħata lu.

Manda nzatá nzakwa zwaṅa tuwak kul hađ ta gwadafta ta kwitsə lu ta swidani ya

kə'a nzata, pslaf a ta wani wa.

³³ Ma hanaganatani ta ghəṅani, ka tsanagħatá lu ta guma, ka dzata. Hađ mndu dza'a kulantá mndəra taṅ wu, kabga zadanažada ta hafani ta ghəṅa hađik*,» ka'a.

³⁴ Ka tsa mnda la Itiyupi ya dawanta da Filip mantsa: «Kdəkəkək, mnihamna ka ta ghəṅa wa ta gwada na anabi na ta na gwada na! Ta ghəṅa ghəṅani re, ari ta ghəṅa sana mnda a na?» ka'a. ³⁵ Ka zlraftá Filip ta gwada ta ghəṅa tsa vli dzaṅaf tsi ya, ka mnanantá tsi ta Lfida Gwada ta ghəṅa Yesu. ³⁶ Tata mbađa həṅ ta tvi, ka lagħa həṅ slafta ta imi ma ghwa. Ka tsa mnda la Itiyupi ya nda tsi mantsa: «Ya wana imi na ní, nu dza'a pyafta magadiftá batem na?» ka'a. [³⁷ «Ka zlgħafzlgħa ka nda ṅuđufa għa, ta magaku,» ka Filip. «Mantsa nzakwani, zlgħafzlgħa yu nda ṅuđufa đa kazlay: Yesu Kristi ná, Zwaṅa Lazglafta ya kə'a,» ka tsa mndu ya nda tsi.] ³⁸ Ka sladanatá tsi ta tsa mwata plisani ya. Ka saha həṅ nda Filip mida ka lamə həṅ da imi, ka maganaftá Filip ta batem. ³⁹ Manda kdakwa taṅ ta sabi ma tsa imi ya, ka klagħatá Sulkuma Mgham Lazglafta ta filip, gi kudatanṅ nghəgla a tsa mnda la Itiyupi ya wa. Ka

* 8:33 Aya 32-33: Ngha ta Isaya 53:7-8.

kdə tsatsi ta ksa tvani, ka dza'a nda rfu. ⁴⁰ Ka zlagaptá Filip ma luwa Azutu. Ka rə tsi ta luwaha ka dza'a nda mna Lfida Gwada, ka laghwi trezekw da luwa Sezare.

9

Hgafta Yesu ta Sawulu

¹ Ma tsa fitik ya, zlanava a Sawulu ta ghuyanaptá danwa nda rwanatá duhwalha Mgham Yesu wa. Ka sli'aftá tsi ka lagha slanaghatá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, ² ŋa dawaftá delewer ŋa dza'ani vlanťá la maliha ma həga tagha skwa la Yahuda ma luwa Damas. Tsa delewer ya dza'a vlanťá tvi, ka slanaghasla tsi ta gwal zlgħay nda ŋuduf hada, ŋa kasaftani ta həŋ ka hlakta da luwa Ursalima. ³ Tata mbada həŋ ta tvi, ndusadagha ndusa həŋ nda luwa Damas tama, ka saha tsuwadək wanaftá Sawulu. ⁴ Ka zləmbagatá tsi ta hadik, ka snə tsi ta sana lwi ta hgay, ka'a mantsa: «Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ŋa da na?» ka'a. ⁵ «Wa kagha ní Mghama da?» Ka Sawulu nda tsi. «I'i Yesu ta gə ka tiri ŋa da yeya, ⁶ Sli'afslí'a gha, ka dza'a ka da hudá luwa Damas. Hada dza'a mnaghata lu ta skwi ŋa magay gha,» ka'a nda tsi. ⁷ Ndandrakawa, ka tsa gwal ta pgha Sawulu ya nzata. Nda sna həŋ ta lwi mndani, ama ngha a həŋ ta tsa mndu ta gwada ya wa. ⁸ Ka sli'afta Sawulu ta hadik. Kə'a ka ngha yu ta vli kə'a, ngha a ta vli wa. Ka ksafta lu ta dzvu ka klaghata da luwa Damas. ⁹ Ka zata tsi ta fitik hkən, ngha a ta vli wu, zarŋ a ta skwi wu, sarŋ a ta imi guli wa.

¹⁰ Tsaw ma tsa Damas ya, mamu sana mndu zlgħay nda ŋuduf ta hgə lu ka Hananiya. Ka Mgham Yesu nda tsi manda skwi ma suni mantsa: «Hananiya!» ka'a. «Wana yu Mghama da,» ka Hananiya. ¹¹ «Sli'afslí'a ka dza'a ka ta tvi, ta tsa tvi ta hgə lu ka tvi nda ga zeghwi ya, ka dawanťa ka ta sana mnda la Tarsus, ta hgə lu ka Sawulu,

wa'a ma hēga ga Yuda ya. ¹² Ya wa'a ta maga du'a ndanana. Ka nghaṅtá tsi manda skwi ma suni ta sana mndu ta hgə lu ka Hananiya ta lami ka fa dzvu ta ghəṅani, kada nghəglanṭa tsi ta vli,» ka'a nda tsi. ¹³ Ka Hananiya mantsa: «Mghama dā, nda ndəgha mnduha ta mnihatá gwadā ta ghəṅa tsa mndu ya, ka rusiftá həṅ ta inda ghwadaka skwi magana tsi ta mnduha gha ma Ursalima. ¹⁴ Ka sagha tsi da hadna nda mbraku ya mutsaf tsi da maliha ta ghəṅa gwal dra skwi ṅa Lazglafta, ṅa kasa inda gwal ta hganṭá hga gha,» ka'a. ¹⁵ Ka Mgham Yesu nda tsi mantsa: «La! I'i ta zbaptá tsa mndu ya ṅa ghunay dā, ṅa mnananṭá hga dā ta sanlaha ma mnduha, nda ya ṅa mghamha, mantsa ya guli ṅa mnduha la Isra'ila. ¹⁶ Dza'a marananṅmara i'i ka ghəṅa dā, ta inda ghuya danwa ya tkwe' dza'a tsi ghuyay ta ghəṅa hga dā,» ka'a. ¹⁷ Ka sli'aftá Hananiya tama ka laghwi. Ka lamə tsi da tsa hēga ya. Ka fanaghatá tsi ta dzvu ta Sawulu. Ka'a nda tsi mantsa: «Sawulu! Zwanjama dā ka. Tsa Mgham Yesu ta maraghanṭá ghəṅani ta tvi ya, ta ghunidikta ṅa nghəglanṭa gha ta vli, nda ya ṅa ndəghaghafta nda Sulkum nda ghuḅa,» ka'a. ¹⁸ Ka gi sli'agata skwiha manda ṅulanṅ manda ṅulanṅ ta ira Sawulu, ka nghəglanṭá tsi ta vli. Ka sli'aftá tsi, ka maganaftá lu ta batem. ¹⁹ Ka zutá tsi ta skwa zay, ka vrvaktá mbrakwani.

Zrafta Sawulu ta mna Lfida Gwadā ma luwa Damas

Ka nzdavata tsi tsəbakw fitik kawadaga nda gwal zlgħay nda ṅuduf ma Damas. ²⁰ Ka gi sli'aftá tsi ka mnay ma hēga tagha skwa la Yahuda, ka'a mantsa: «Yesu ná, Zwanja Lazglafta ya,» ka'a. ²¹ Ka ndərmim inda gwal ta snay nda ndərmima. Ka həṅ mantsa: «Nana mndu na a ta ganaptá iri katakata ta gwal ta hga hga Yesu ma luwa Ursalima kay ra? Sagha da kasa həṅ ṅa hlanṭá la mali ta ghəṅa gwal dra skwi ṅa Lazglafta a tsi kay ra?» ka həṅ. ²² Ka gdavata

Sawulu ka mnay: «Yesu ná, Kristi ya,» ka'a. Ka kbanafá tsi ta la Yahuda ta nzakway ma luwa Damas. Sna a hən̄ ta skwi ɲa zlgħanaftawi wa.

²³ Labla fitik mida tama, ka dzraftá la Yahuda ta wi ɲa zba dzatá Sawulu. ²⁴ Ka nzatá hən̄ ta watgha luwa nda rvidik tani, nda fitik tani ka dakwatsay ɲa dzata. Ka slramtá tsa skwi dzraf hən̄ ya da sləmər̄ɲa Sawulu. ²⁵ Ta sana rvidik tama, ka famtá gwal zlgħay nda ɲuduf ta Sawulu ma gwadzegwer ka tsghigɲta nda ta ghurum ta muhula luwa.

Nzakwa Sawulu ma luwa Ursalima

²⁶ Bhadaghatani da luwa Ursalima, ka zbə tsi ta guyaftá vgha nda gwal zlgħay nda ɲuduf. Ka zlən̄ə hən̄ nda zlən̄ɲa, kabga graf a hən̄ kazlay, vər̄da mnda zlgħay nda ɲuduf ya kə'a wa. ²⁷ Ama ka klaftá Barnabas, ka pghadaghata slanaghatá gwal ghunay. Ka rusanafá Barnabas ta hən̄ ka Sawulu nghan̄tá Mgham Yesu ma tvi, nda ya ka Mgham Yesu gwadganata. Rusanafha ta hən̄ guli, kinawu ka Sawulu fatá ghən̄ani ka mna Lfida Gwada nda hga Mgham Yesu ma luwa Damas. ²⁸ Daga badu tsa ya, ka ksafatá tsi ta nzaku nda hən̄. Ta labla hən̄, ta vrakvra hən̄ ta mna Lfida Gwada nda hga Mgham Yesu ma Ursalima. ²⁹ Ta gwadgana gwada ta la Yahuda nda sna ta gwada Grek, ta zler̄day ta gwadaha nda hən̄. ɲa tan̄ tani, zba htsɲani ɲa dzata ɲa tan̄. ³⁰ Snan̄ta zwanama, ka pghaghatá hən̄ da luwa Sezare. Hada, ka ghunaghatá hən̄ da luwa Tarsus.

³¹ Ma tsa fitik ya, lefdəkw nzata nzakwa guyatá ghən̄ɲa gwal zlgħay nda ɲuduf ta hadika Zudiya, nda ya ta hadika Galili, nda ya ta hadika Samari. Ta mbray hən̄ ta vgha ka nzaku nda hanatá ghən̄ mista Mgham Yesu. Ta sgaku nda sga hən̄ nda zdakatahuda Sulkum nda ghuḅa.

Mbanafɲa Piyer ta Ayniya

³² Piyer ya ná, ra inda vli ka naghanaghatá gwal zlg hay nda ɲuduf ɲani. Ma sana fitik, ka laha tsi nghanaghatá gwal zlg hay nda ɲuduf ma luwa Lida. ³³ Ka slaftá tsi sana mndu ta hgə lu ka Ayniya ta hani ta ghzləɲ. Ma tghasa vakwani tsa manda raghwatani. ³⁴ Ka Piyer nda tsi mantša: «Ayniya! Yesu Kristi ta mba kagha. Sli'afslí'a ka payanata ka ta ghzləɲa gha,» ka'a. Ka gi sli'aftá Ayniya. ³⁵ Nghanɲa inda gwal ma luwa Lida, nda gwal ma daɓi ma luwa Siruɲ ta tsa mndu ya ná, ka zlg haftá həɲ ta Mgham Yesu.

Vranamta Piyer ta hafu ma Tabita

³⁶ Mamu sana marakw ma luwa Yafa ta hgə lu ka Tabita mataba gwal zlg hay nda ɲuduf. Tsaya «Durkas» nda gwada Grek, manda mnay kazlay: Madva kə'a ya. Dagala ɲerma skwi maga tsi, ta katay ta gwal ka pɗu. ³⁷ Ma tsa fitikha ya, ka ksafatá daɲwa ka mtutá tsi. Tahula mbazata, ka klaftá lu ka famta ma dzuguvu ta ghəɲa sana həga. ³⁸ Tsaw ndusa tsa luwa Yafa ya nda luwa Lida. Ka snanɲá tsa gwal zlg hay nda ɲuduf ma Yafa ya kazlay, wa'a Piyer ma luwa Lida kə'a. Ka ghunadaptá həɲ ta mnduha his da tsi. Ka həɲ nda Piyer mantša: «Kdəkəkək sawi misimmisim da aɲni,» ka həɲ. ³⁹ Ka sli'aftá Piyer ka labə kawadaga nda tsa mnduha ya. Manda ɓhadaghatani, ka kladaftá lu da tsa dzuguvu ta ghəɲa sana həga ya. Ka sli'aftá inda mi'a wadgu wamta ka taw, ka maray ɲani ta lgut nda dzampa ya maganaf Tabita ta həɲ ma nzakwani ta nda iri. ⁴⁰ Ka Piyer nda inda mndu ma həga mantša: «Labwala la dzibil,» ka'a. Ka saghu həɲ. Tahula tsa, ka tsəlɓatá Piyer ka maga du'a. Ka mbəɗavatá tsi tvə mbli. Ka'a mantša: «Tabita, Sli'afslí'a!» ka'a. Ka gunanɲá Tabita ta iri. Nghanɲani ta Piyer, ka sli'avatá tsi ka nzata nda nza. ⁴¹ Ka ɲanatá Piyer ta dzvu, ka sli'anafta ka sladata. Ka hgadamtá tsi ta gwal zlg hay nda ɲuduf, nda tsa la

wadguha ya, ka maranantá həj ta nzakwani nda hafu. ⁴² Ka snanaghatá tsi ta inda gwal ma Yafa. Ka zlgħaftá ndəghata mnduha ta Mgham Yesu. ⁴³ Ka nzatá Piyer ka nzdavata ma Yafa ga sana mnda kba huta, Simuŋ hgani.

10

Maravata duhwala Lazglafta da Kwarney

¹ Mamu sana mndu ta hgə lu ka Kwarney ma luwa Sezare. Tsatsi mali ta ghəŋa sana ghuḃa la sludza la Ruma ta hgə lu ka «ghuḃa la Italiya.» ² Ɔərma mndu tsa mndu ya nda gwal ga taŋ tani. Ta zləŋay ta Lazglafta, dagala mnduha la Yahuda mbaha tsi. Ta magay ta du'a da Lazglafta inda fitik. ³ Ma sana fitik ta nzemndi hkən tama, ka slanaghatá sana mazəməm. Ka nghanťá tsi ta duhwala Lazglafta ta lamə da həga ga taŋ ka hganťa. «Kwarney!» ka'a nda tsi. ⁴ Ka nghə tsi ta tsa duhwala Lazglafta ya nda zləŋ nda zləŋ. Ka'a mantsa: «Nya ní Mghama dala!» ka'a. «Bhadafḃha tsa maga du'a ta magə ka ya, nda tsa mbaha mnduha ta mbah ka ya da Lazglafta, kəl tsi ka havapta ka kagha. ⁵ Ghuna nda va nana ta mnduha da luwa Yafa da mnanatá Simuŋ ta hgə lu ka Piyer ya ka sagha tsi. ⁶ Ya wa'a ga sana mnda kba huta Simuŋ hgani tawa drəf hga taŋ ya,» ka tsa duhwala Lazglafta ya nda tsi. ⁷ Na gi lagħwa tsa duhwala Lazglafta ta gwada nda tsi ya, ka hgaftá tsi ta kwalvahani his nda Ɔərma sludzani turtuk ta ksanatá slna manda ghalya. ⁸ Tahula rusanaftani ta həj ta inda tsa skwi ta luta ya, ka ghunaghatá tsi ta həj da luwa Yafa.

Mnananťa Sulkum nda ghuḃa ta gwada ta Piyer

⁹ Gamahtsimani ta labə tsa mnduha ya ta tvi, ndusa həj ka lamə da tsa luwa Yafa ya, ka laf Piyer ta dədəmatá ghəŋa həga da maga du'a. Ta ghwanť a fitik ma ghəŋ nda tsaya wa. ¹⁰ Ka kuzlanatá maya ta Piyer, ta kumay ma

ta skwi ŋa zay. Tata də nda da lu ta skwi zay ŋani. Ka slanaghatá sana mazəməzəm. ¹¹ Ka nghə tsi ta gunata luwa, ka saha sana skwi manda gatá gwada habuŋ lu ta wani ta wani, ka saha ta hadik. ¹² Inda nimitak fwaď səla mistani, nda skwiha ta mbada nda hudi ta hadik, nda zarakha tani mida. ¹³ «Sli'afslí'a gha Piyer ka hana ka, ka za ka,» ka sana lwi gwadganata. ¹⁴ Ka Piyer mantša: «Va a yu Mghama da wa. Had skwa mbida nda skwi kul raku ka zay ta kdə walaŋta lami da wa da wu,» ka'a. ¹⁵ «Ka nda ra tsa skwi ya ka zay ka Lazglafta ya ná, ma nghə kagha ka skwi kul raku ka zay,» ka tsa lwi ya ka mahis nda tsi. ¹⁶ Hkən vranafani mantša ya, ka vriŋtá tsi ta tsa skwi ya ta luwa.

¹⁷ «Nu mndəra tsaya ma skwi tama,» ka Piyer ta ndana klatá ghəŋa tsa mazəməzəm ta slanaghata ya, nda bhadaghata tsa gwal ghunaf Kwarney ya ta watgha manda kdakwa taŋ ta dawantá vla həga la Simuŋ. ¹⁸ «Hadna ta nzakwa Simuŋ ta hgə lu ka Piyer ya ra?» Ka həŋ gwadata nda lwi kuzlahkuzlah. ¹⁹ Tata ndana skwi ta ghəŋa tsa mazəməzəm ya Piyer kay ná, «Wya mnduha hkən ta psa kagha, ²⁰ sli'afslí'a ka laha ka, ŋa dza'a gha kawadaga nda həŋ. Yaha ka da dga ghəŋ, kabga i'i ta ghunagaghatá həŋ,» ka Sulkum nda ghuba nda tsi. ²¹ Ka sli'aftá Piyer ka saha slanaghatá tsa mnduha ya. «Wana yu, i'i tsa mndu ta psə kuni ya. Nya ta klagaghunaghata na?» ka'a nda həŋ. ²² «Kwarney ka mali ta ghəŋa ghuba sludzi, ta nzakway ka nərma mndu, ta zləŋa Lazglafta, ta ghubu inda la Yahuda ya ta ghunaŋnakta. Duhwala Lazglafta ta mnanata ŋa hgadaptá kagha da taŋ ŋa sna skwi dza'a ka mnanata,» ka həŋ nda tsi. ²³ Ka hladamtá Piyer ta həŋ, ka hanə həŋ hada.

Sli'afta Piyer ka laghwi da Kwarney

Gamahtsimani, ka sli'aftá tsi ka laghu mista taŋ. Ka sli'aftá sanlaha ma zwanama ma luwa Yafa ka pghaghatá

həŋ. ²⁴ Ka bhadaghatá həŋ da luwa Sezare. Gamahtsimani, ta kzlaykzlay Kwarney nda la ga taŋ tani, nda hduhuda grahani gwal hagaf tsi ya, ta həŋ. ²⁵ Manda bhadaghata Piyer, ka lagha Kwarney da guyay, ka zləmbatá tsi ma ghuvani ka ga zgu ŋani. ²⁶ «Sli'afslí'a, mndu i'i guli,» ka Piyer ka sli'anaftha. ²⁷ Tata dza'a nda ghwa yiva həŋ nda Kwarney, ka lamə tsi da həga. Ka slanaghatá tsi ta hibatá mnduha hada. ²⁸ Ka'a nda həŋ mantša: «Nda sna kuni ná, pyafpya lu ta guyay mnda la Zudiya ta vgha nda la mayəm, balavakata lamə da həga ga taŋ. Tsaw had' mnda səla ya ŋa mnay kazlay: Nda ghuba yeya, ghuba a yeya ka guya vgha nda tsi wu kə'a wu, ka Lazglafta marihata. ²⁹ Tsaya kwal yu kul dganťá ghəŋ ka sagha hganər ka ta i'i. Ta kumay yu tama ta snanťá ghəŋa skwi kəl kuni ka hgaktá i'i,» ka'a. ³⁰ Ka Kwarney mantša: Ma fwada fitik na, manda va na luwa, ta maga du'a yu ma həga da ta nzəmndi hkən, ka gi sagha sana mndu nda sudatá lguta ŋusliŋ tilil ta vghani ta kəma da. ³¹ Ka'a nda i'i mantša: «Kwarney, snasna Lazglafta ta du'a gha, havaphava guli ka mbaha mnduha ta mbah ka. ³² Ghuna tama ta mnduha da luwa Yafa da hgaghaktá Simuŋ ta hgə lu ka Piyer ta nzaku ga sana mndu, Simuŋ hgani, mnda kba huta, ta wa drəf hgani ya,» ka'a. ³³ «Gi kəl yu ka ghunadaptá mnduha da kagha. Dina na sagha sagha ka na. Ndanana, wana aŋni demdem ta kəma gha ŋa sna skwi ya mnagha Mgham ŋa mnanata,» ka'a.

Piyer ta gwada ga Kwarney

³⁴ Mbadá Piyer ka zlaftá gwada. Wya ka'a: «Kahwathwata, ndanana grafta yu kazlay: Had' Lazglafta ta gala mndu wu kə'a. ³⁵ Inda mndu dər má ma mndəra la wa tsi ta zləŋa hgani, ka maga skwi tdúkwa ná, zdəganazda. ³⁶ Ghunafghuna Lazglafta ta gwadani ŋa zwana la Isra'ila

ma mnananǝtá Lfida Gwada ta nzaku nda ma Yesu Kristi, ta nzakway ka Mghama inda mnduha, ta hǝj. ³⁷ Nda sna kuni ta skwi ta zlrafta ta hadika Galili, ka zlu'utá tsi ta vli ta hadika Zudiya demdem, tahula kdakwa Yuhwana ta mna gwada, nda ya ta maga batem. ³⁸ Nda sna kuni ka Lazglafta pghǝganaghatá mbrakwa Sulkum nda ghuba ta Yesu Kristi mnda la Nazaret. Nda sna kuni guli ka Yesu ranaftá inda vli ka maga zdaku, ka mbamba gwal ghurgana halaway ta hǝj, kabga kawadaga Lazglafta nda tsi. ³⁹ Anǝ, nda nza anǝni ka maslǝmtsǝka inda skwi maga tsi ta hadika la Yahuda nda Ursalima. Ka dzatá lu nda ma zlǝnǝfta ta udzu. ⁴⁰ Ka sli'aganaptá Lazglafta nda hafu badu mahkǝn. Ka vlanǝtá tsi ta tva maranǝtá ghǝjani. ⁴¹ Ŋa tsa anǝni tirǝlaghu Lazglafta ta zbapta Ŋa nzakway ka maslǝmtsǝkani ya. Ŋa tsa anǝni si ta za skwi, ka sa skwi kawadaga nda tsi ya maranǝtá tsi ta ghǝjani, tahula sli'agaptani ma taba gwal nda rwa ya. Ŋa inda mnduha demdem a maranǝtá tsi ta ghǝjani wa. ⁴² Tsatsi ta mnanǝnata, ka mna kuni Ŋa mnduha, ka sladanafta kuni kazlay: Tsatsi sladana Lazglafta ka mnda tsa guma ta ghǝjǝ gwal nda hafu, nda ya ta ghǝjǝ gwal nda rwa kǝ'a. ⁴³ Inda la anabi ná, mnamna hǝj ta ghǝjani kazlay: Dǝr wati ma mndu ta zlghafta dza'a mutsay ta planatá dmakwani, nda ma mbrakwa hgani,» ka'a.

Saha Sulkum nda ghuba ta ghǝjǝ gwal kul nzakway ka la Yahuda

⁴⁴ Tata mna tsa gwadaha ya Piyer, ka saha Sulkum nda ghuba ta ghǝjǝ inda tsa gwal ta sna tsa gwada ya. ⁴⁵ Ka ndǝrmim inda tsa gwal zlghay nda ŋuduf nda tsa fafada tanǝ ta labǝ mista Piyer ya kay, ta vlagata Lazglafta ta Sulkum nda ghuba ta ghǝjǝ inda tsa gwal kul nzakway ka la Yahuda ya. ⁴⁶ Ka snǝ hǝj ta gwaday tsa mnduha ya ta gwada nda sanlaha ma gwada. Ka zlǝzlvu hǝj ta

glakwa Lazglafta. Ka Piyer mantsa: ⁴⁷ «Dza'a pyafpya lu ta maganaftá batem nda imi ta na mnduha na, ya wana mutsafmutsa həŋ ta Sulkum nda ghuḅa manda va amu na ra?» ka'a. ⁴⁸ Ka Piyer guli mantsa: «Maganafá batem ta həŋ nda hga Mgham Yesu Kristi,» ka'a. Tahula tsa, ka ndəbanata həŋ ta dzvu ŋa nzdavatanani tsəbakw fitik da həŋ.

11

Rusay Piyer ta skwi ta maguta ma Ursalima

¹ Ka snəŋtá gwal ghunay nda zwanama ta nzakway ma hadika Zudiya kazlay: Zlghafzlgħa gwal kul nzakway ka la Yahuda ta gwada Lazglafta guli kə'a. ² Manda vradaghata Piyer da luwa Ursalima, tus gwal zlghay nda ŋuduf nda datsa fafada taŋ nda gwada nda Piyer. ³ «Lamla ka da həga ga gwal kul datsaku fafada taŋ, ka za skwa zay kawadaga nda həŋ,» ka həŋ nda tsi. ⁴ Ka zlrəftá Piyer ta rusay ŋa taŋ turtuk turtuk ka tsa skwi ya luta. ⁵ Ka'a mantsa: «Ma nzakwa da ma luwa Yafa, ta maga du'a yu tama, ka sladighatá sana mazəməzəm. Ka nghanťá yu ta sana skwi dagala manda gatá gwada nzakwani ŋaŋana lu ta wa kuzibidimani ta wa kuzibidimani ta saha daga ta luwa, ka ndusadivata. ⁶ Ka faftá yu ta iri tida ka vitsay, ka nghanťá yu ta skwiha fwaď fwaď səla mista taŋ, nda nimitak, nda skwiha ta mbada nda huđi, nda zarakha mida. ⁷ "Sli'afslí'a għa Piyer ka hana ka, ka za ka ta həŋ," ka sana lwi gwadgihata. ⁸ "Va a yu Mghama da wa, had skwa mbida nda skwi kul raku ta kdə lami da wa da wu," ka yu. ⁹ "Ka nda ra, ka Lazglafta ya ná, ma nghə ka ka skwi kul raku," ka tsa lwi ya gwadglagata ta luwa ka mahis. ¹⁰ Hkən kə'a vrəglanafta manda va tsaya. Ka vriŋťá lu ta tsa skwi ya ta luwa. ¹¹ Ta va tsa luwa ya, nda bhadaghata sana mnduha hkən ghunaf lu ta həŋ daga ma luwa Sezare, ŋa

slidighata ma tsa hōga ta nzaku yu ya. ¹²“Ka dza’a ka mista tarj, yaha ka da dga ghōj,” ka Sulkum nda ghuḅa nda i’i. Ka pghaftá na mnduha wana hōj hadna na ta i’i da luwa Sezare, ka lamō ḡni demdem da hōga ga Kwarney. ¹³ Ka rusanḡnaftá tsa mndu ya kə’a nghanḡtá duhwala Lazglafta ta sladu ma hōga ga tarj. Ka’a nda tsi mantša: “Ghuna ta mndu da luwa Yafa ḡa hgaktá Simuḡ, ta hgə lu ka Piyer ya ka sagha tsi, ¹⁴ ḡa mnaghunatani ta gwadaha ya dza’a klaghaktá mbaku, ḡa kagha nda hōga gha tani demdem,” ka’a. ¹⁵ Ta zlrayslrays yu ta gwada tama ná, ka saha Sulkum nda ghuḅa ta ghōḡa tarj manda va ya ta magaku nda amu tarjtarj ya. ¹⁶ Ka havaktá yu ta gwada Mgham Yesu ta mnay kazlay: Yuhwana ná, nda imi maga tsatsi ta batem, kaghuni ya, nda Sulkum nda ghuḅa dza’a magaghunafta lu ta batem kə’a ya. ¹⁷ Ka si Lazglafta ta vlanḡtá tsa Sulkum nda ghuḅa ya ta tsa mnduha ya, manda va ya vlama lu ta amu ma zlgħafta mu ta Mgham Yesu Kristi ya ní, wa i’i tama ḡa dzanamtá wi ta Lazglafta?» ka’a. ¹⁸ Tahula snarḡta tarj ta tsa gwada ya, ka lbatá hōj demdem, ka zləzlvu hōj ta Lazglafta «ta vlanḡtá tva mbəḅanaftá nzakwa tarj ta gwal kul nzakway ka la Yahuda kada mutsafta hōj ta vərḅa hafu tama,» ka hōj.

¹⁹ Tsa ghuya ḅarḡwa ta slata ma kdə fitika dzatá Atiyen sagha ya, ta wutsanatá gwal zlgħay nda ḡuduf. Ka sli’aftá sanlaha ka lagħwi dikw da luwa Finisi, ta lagħu sanlaha da Kiprus, ta lagħu sanlaha da Anḡtakiya. Ka mnə hōj ta gwada Lazglafta ḡa la Yahuda ka zlanḡtá mnay ḡa sanlaha ma mnduha. ²⁰ Mbaḅa sanlaha ma gwal zlgħay nda ḡuduf ta nzakway ka mnduha la Kiprus nda la Sireḡ, ka sli’afta ka lagħu da luwa Anḡtakiya, tvə la Grek. Ka mnə hōj guli ta Lfida Gwada Mgham Yesu ḡa tarj. ²¹ Kawadaga mbrakwa Mgham Yesu nda hōj, kəl ndəghata mnduha ka zlgħafta, ka mbəḅagħutá vgha tvə Mgham Yesu. ²² Ka snanagħatá

tsi ta Igliz ma luwa Ursalima. Ka ghunaftá həŋ ta Barnabas da luwa Aŋtakiya. ²³ Manda bhadaghatani, ka nghanťá tsi ta zďakatahudá Lazglafta, ka rfu tsi ta rfu. Ka vlanťá tsi ta mbraku ta həŋ ŋa gďavata taŋ nda fatá ŋudufa taŋ ta Mgham Yesu. ²⁴ Tsaw tsa Barnabas ya ná, ŋerma mndu ya, mnda zlghay nda ŋuduf ya ndəghu ndəgha nda Sulkum nda ghuďa. Ka sgavaghatá ndəghata mnduha ta zlghaftá Mgham Yesu.

²⁵ Ka sli'aftá Barnabas ka laghwi da luwa Tarsus, da zba Sawulu. ²⁶ Manda slaftani tida, ka klagaghatá tsi da luwa Aŋtakiya. Təŋ vakwa taŋ hada kawadaga ta ksa slna ma Igliz. Ka taghə həŋ ta skwi ŋa ndəghata mnduha guli. Ma luwa Aŋtakiya zrafta lu ta hga gwal zlghay nda ŋuduf, ka la krista. ²⁷ Ma tsa fitik ya, ka sli'aftá la anabi ma luwa Ursalima ka laha da luwa Aŋtakiya. ²⁸ Mamu sani mataba taŋ ta hgə lu ka Agabus. Ka 'a mantsa: «Dza'a slaku maya ta ghəŋa hadik demdem,» ka'a manda ya mnana Sulkum nda ghuďa. Ka slatá tsi tama ma fitika gay Klawdi ta mgham. ²⁹ Ka gwal zlghay nda ŋuduf sladanata mantsa: «Inda mndu, ka vla tsi ta skwi ya laviŋ tsi ta vlay ŋa tsəghay ŋa kata zwanama ta nzaku ma hadika Zudiya,» ka həŋ. ³⁰ Ka tskaftá həŋ, ka vlanťá i Barnabas nda Sawulu, ŋa klanťá la galata mnduha ma hadika Zudiya.

12

¹ Ma va tsa fitik ya, ka zraftá mgham Hiridus ta ghuya ďaŋwa ŋa Igliz. ² Ka dzatá tsi nda kafay ta Yakubu, zwanamani ma Yuhwana. ³ Ta nghə tsi ná, zďəganazďa tsa skwi ya ta la Yahuda. Ka ksaftá tsi ta Piyer guli ma fitika skala buradi kul had is mida ya. ⁴ Tahula ksaftani, ka tsamtá tsi ma gamak. Ka pghatá tsi ta ghuďa sludzi fwaď fwaď ŋa mbaďay taŋ ta vgha ta nghay. Tahula kdáta ma skala Pak ta ndana tsi ta tsanaghatá guma banluwa. ⁵ Ma

tsa n̄atá Piyer ma gamak ya tama, ka n̄avata Igliz ka maga du'a ka n̄dan̄da ta gh̄əjani.

Zlijntá Piyer

⁶ Ta tsa rvidik n̄a tsadakwa vlani ya ta ndana Hiridus ta tsanaghatá guma. Ta hani Piyer nda tsatani ma tsuhwalha his ma takataka sludziha his. Ta nzaku gwal n̄gha watgha guli nda tvə watgha. ⁷ Gi ka zlagaptá duhwala Lazglafta ka tsuwadakaanaftá vli ma tsa dzuguvi ya. Ka nduhudantá tsi ta Piyer ma n̄wazliḅ. «Sli'afslí'a misimmisim,» ka'a nda tsi. Gi stak saha tsa tsuhwalha ya tsa ta dzvani. ⁸ «Hbana banava gha ka sudamta ka ta babaha gha,» ka duhwala Lazglafta nda tsi. Ka magatá tsi mantsa. «Fava lguta gha, sawi mista da,» ka'a nda tsi. ⁹ Ka saghu Piyer ma gamak mista tsa duhwala Lazglafta ya. Zban̄ a tsatsi kazlay: Kahwathwata na skwi ta magə duhwala Lazglafta na re ari ki na kə'a wa. Zlah suni na skwi na ta fidaghata, ka tsatsi ta ndanay. ¹⁰ Ka tsughwadagaptá h̄əj ta tan̄tana ghuba tsa gwal ta n̄gha mnduha ya, tsughwadapha h̄əj ta mahisani. Ka lagha h̄əj tavata sana watgha haf lu nda kufur ta tva lami da hudá luwa. Ka gunutá tsa watgha ya ka gh̄əjani ta wa ira tan̄. Ka sabə h̄əj, ka ksafatá h̄əj ta tvi, gi ka zlanatá duhwala Lazglafta hada.

¹¹ Ma tsa fitik ya zrafta Piyer ta sn̄antá skwi ta magaku. «Ndanana, grafta yu dar kazlay: Mgham Yesu ta ghunagatá duhwalani klaptá i'i ma dzva Hiridus nda ya ma inda ghwadaka skwi si ta kumə la Yahuda ta sladighatani,» ka'a.

¹² Na sn̄antani kazlay: Manda va tsaya nzakwani kə'a, ka sli'aftá tsi ka laghwi da Mari mani ma Yuhwana, ta hgə lu ka Markus ya. Hada, nda hiḅa tskatá vgha mnduha ta maga du'a. ¹³ Ka lagha Piyer dzantá watgha lamə da h̄əga. Ka gavadaghatá sana marakw ka kwalva, ta hgə lu ka Ruda, da sna lwani. ¹⁴ Ka tsatsaftá tsi ta lwa Piyer,

Slna gwal ghunay 12:154 Slna gwal ghunay 12:25

ka rfu tsi ta rfu. Ma ŋa gunatani ta tsa watgha ya ná, ka hwayaghatá tsi da hudá hēga da mnay kazlay: Wa'a Piyer ma bli kə'a. ¹⁵ «Nda ksa ka da skwi ra!» ka hēŋ nda tsi. «Kahwathwata ta mna yu,» ka'a ta ghəŋani. «Ba sulkumani ya,» ka hēŋ. ¹⁶ Mbada Piyer ka gđavata ta dza watgha. Manda gunata taŋ ta watgha ka nghanťá hēŋ ta Piyer. Ka ndərmim hēŋ. ¹⁷ Kđkəđkđ, ka Piyer nda dzvu ka lbanatá hēŋ. Ka rusanafťá tsi ta hēŋ ka Mgham Yesu kligiŋta ma gamak. «Ka dza'a kuni da rusanafťá i Yakubu nda sanlaha ma zwanama,» ka'a nda hēŋ guli. Ka gi sabə tsi ka laghwi da sana vli. ¹⁸ Tsadakwa vlani, ka kđutá la sludzi katakata. «Ka wu nuta na Piyer na tama?» ka hēŋ. ¹⁹ «Psawa manda va psay,» ka Hiridus. Lay, ngha a wa. Laghani ka đadawanafťá vli ta tsa gwal si ta nghan ya. Ka vlatá tsi ta tvi, ŋa pslatá hēŋ. Tahula tsa, ka sli'afťá Hiridus ma Zudiya ka laha da luwa Sezare, ŋa nzdavata ka fitik tsəbakw hada.

²⁰ Ka basafťá mgham Hiridus ta ŋuduf katakata ta ghəŋa gwal ma luwa Tir nda Siduŋ. Ka dzrafťá tsahaya ta wi ka skwa turtuk ŋa lagha ta kəmani. Ka sutá hēŋ ta ghəŋa Blastus ta nzakway ka zwira mgham ya. Ka lagha hēŋ đawa dzrafta nda mgham, kabga ma hadika tsa mgham ya ta saba skwi ŋa zay taŋ. ²¹ Bađu tsa fitik tsaf hēŋ ya, ka sudavafťá Hiridus ta lguta ma mgham mghamani, ka nzafta ta dughurukwani, ka ŋəzlatá tsi banluwa. ²² «Lazglafta ta gwada, mndu a wu,» ka mnduha hlaftá wi. ²³ Gi hadahada, ka dzuŋťá duhwala Lazglafta ta Hiridus, kabga kwalani kul vlarťá glaku ta Lazglafta. Ka dughwadufťá mtarak, ka mtufťá tsi.

²⁴ Mbada gwada Lazglafta ka ta vgha, ka sgaku mbsaka gwal zlghay nda ŋuduf nda sga. ²⁵ Manda kđiŋta i Barnabas nda Sawulu ta slna ya ghunaf lu ta hēŋ da Ursalima, ka vraghutá hēŋ. Ka kliŋťá hēŋ ta Yuhwana, ta hgə lu ka

Markus ya, mista tarj.

13

Zabaptá i Barnabas nda Pwal ña dza'a mna Lfida Gwada

¹ Ma Igliza luwa Antakiya ná, mamu la anabiha nda gwal ta tagha skwiha ña mnduha. Hahəñ na i Barnabas, nda Simeyuna ta hgu lu ka mnda ñra ya, nda Lukiyus mnda la Sireñ, nda Manahəñ ta glafta kawadaga nda Hiridus, ya si ta ga mgham ta hadika Galili ya, nda Sawulu. ² Ma sana fitik, ka tskavatá həñ ka maga du'a nda sumay. «Hlapwa i Barnabas nda Sawulu ya mataba ghuni, ña maga slna ya hgarj yu ta həñ,» ka Sulkum nda ghuḅa, nda həñ. ³ Tahula kdĩnta tarj ta tsa suma nda maga du'a ya, ka fanaghatá həñ ta dzvu ta həñ ka zliñtá həñ.

I Barnabas nda Pwal ma luwa Kiprus

⁴ Ka sli'aftá i Barnabas nda Sawulu, ghunafər Sulkum nda ghuḅa ta həñ, ka laghu həñ da luwa Selusi. Hada ñlafta həñ ta kwambalu, ka laghwi ta hadika Kiprus, ta tsavata ma drəf. ⁵ Manda ḅhadaghata tarj da luwa Salamina, ka mnə həñ ta gwada Lazglafta ma həga tagha skwa la Yahuda. Kawadaga Yuhwana Markus nda həñ ña zlgħajtá həñ. ⁶ Ka tadaptá həñ ta tsa hadik ya ka ḅhadaghata da luwa Pafus. Ka slanaghatá həñ ta sana dəgha, ta hgu lu ka Baryusuwa, sana mnda la Yahuda ya ta niñtá ghəñani ka anabi. ⁷ Tavata ñumna tsa hadik ta tsavata ma drəf ya ta nzakwa tsi. Tsa ñumna ya ná, Sergiyus Palus, mndu nda ghunizlak ma ghəñani ya. Ka hgaftá tsi ta i Barnabas nda Sawulu, kabga ta kumay ta snanatá gwada Lazglafta. ⁸ Lagha tsa dəgha ta hgu lu ka Alimas nda gwada Grek ya, ka dzadza wa tarj ka zba mbədiñtá zlgħay nda ñudufa tsa ñumna ya. ⁹ Mbada Sawulu, ta hgu lu ka Pwal ya, nda ndəghatani nda Sulkum nda ghuḅa, ka vazlaftá iri

tida. ¹⁰ «Kuslembermbera magakwa gha, dagala nana mnda gha, zwanja halaway ka, ghuma inda skwi tdukwa ka. Yawu dza'a zlanja kagha ta mbədiŋtá tva Lazglafta ta nzakway ka tdukwani na? ¹¹ Kzla tama, wya Mgham dza'a dzughusta, ŋa ghulpəta gha. Dza'a nzdavanzda ka, had ka dza'a nghanjá fitik wu,» ka'a. Gi hadahada tdik vli ta wa ira Alimas manda vli girvidik. Ka tatam tsi ta tatamaku ka zba mndu ŋa ksay ta dzvu. ¹² Nghanata ŋumna ta tsa skwi ta maguta ya ná, ka zlgħaftá tsi nda ŋudufani. Lanafla tsa skwi ta taghə lu ta ghəŋa Mgham Yesu ya katakata.

I Pwal nda Barnabas ma luwa Antakiya

¹³ Ka sli'aftá i Pwal nda grahani ka lami da kwambalu ma luwa Pafus, ka lagħwi da Perge ta hadika Pamfali. Ka dgatá Yuhwana Markus ta vgha nda həŋ, ka vragħuta da luwa Ursalima. ¹⁴ Ka sli'iglaftá həŋ ma luwa Perge, ka lagħwi da luwa Antakiya ta hadika Pisidi. Badu Sabat, ka lamə həŋ nzata ma həga tagħa skwa la Yahuda. ¹⁵ Tahula dzadzarafta lu ta vli ma deftera zlahu Musa, nda ya ma deftera anabiha, ka maliha ma tsa həga tagħa skwa la Yahuda ya nda həŋ mantsa: «Zwanama da, ka mamu gwada da kaghuni ŋa vlanjá mbraku ta mnduha, laviŋlava kuni ta gwaday ndana,» ka həŋ. ¹⁶ Ka sli'aftá Pwal, ka'a nda dzvu nda dzvu mantsa: Snawasna la Isra'ila nda inda gwal ta tsəlbə ta kəma Lazglafta! ¹⁷ Lazglafta mnduha la Isra'ila ta zbaptá dzidziha mu ŋa ŋlanaftá həŋ, ma fitika nzakwa tan ja hadika Masar. Ka hligiŋtá tsi ta həŋ ma tsa hadik ya nda mbrakwani. ¹⁸ Ta klay ta vaku fwad mbsak maga tsi ta su'a nzaku nda həŋ ma mtak. ¹⁹ Tahula tsa, ka zadanatá tsi ta mndəra mnduha ndəfán ja hadika Kan'ana, ka vlanjá tsi ta tsa hadik ya ta həŋ, ŋa ŋatan. ²⁰ Inda tsa nzakwagapta tan ya ná, ta klay ta vaku fwad dərmaq nda hutafmbsak.

«Ka vlanťa tsi ta gwal ńa tsanatá guma ta hęj, ha ka sagha ta fitika anabi Samuyel. ²¹ Ka dawu hęj ta fanamtá mghama tań ta hęj. Ka fanamtá Lazglafta ta hęj ta Sawulu zwańa Kis, ta sabi ma mndęra la Benzameń. Fwad mbsak vakwani ta ga mgham ta ghęja tań.

²² «Ka mbędanatá Lazglafta ta hul ta Sawulu, ka mbędanamtá ga mgham ta Dawuda ta ghęja tań. “Slafsla yu ta Dawuda, zwańa Yesay. Zdęghazda, dza’a magay ta inda skwi ya ta kumę yu,” ka’a. ²³ Nda ma zivra Dawuda klęganaghata Lazglafta ta la Isra’ila, ta mnda mba mndu, ta nzakway ka Yesu, manda ya tamaf tsi ta imi ta slęmęj ya. ²⁴ Ma kdaku Yesu ka saha, mnanamna Yuhwana ta inda la Isra’ila kazlay: Mbędanafwambęda ta nzakwa ghuni, ka magaghunafta lu ta batem guli kę’a. ²⁵ Ndusakwa fitika kdayni ta slnani, ka’a mantsa: “Duńwa wa ya ka kaghuni nda i’i na? Ya tsa mndu ta kzlę kaghuni ya a i’i wa. Wa a tsatsi ta sagha nda hula da, slaghwa a yu dęr ka plaptá zu’a baabah ma sęlani wa,”» ka’a.

²⁶ «Zwanama da, kaghuni ta nzakway ka zivra Abraham, nda kaghuni ta zlęja Lazglafta tani, ńa amu tsghęgamaghata lu ta na gwada ta mbaku na. ²⁷ Tsaw tama, tsatsaf a mnduha ma Ursalima nda mghamha tani ta Yesu wa. Sna a hęj ta tsa gwada la anabi ta dzańę lu inda sabat ya guli wa. Ka dzanaghatá hęj ta ghęja skwi mna la anabi, nda ma dzata tań ta Yesu. ²⁸ Dęr ma slanagha a hęj ta skwi pręk ka dzata ma mndani wu, dzadza ta na mndu na, ka hęj nda Pilat. ²⁹ Tahula kdįnta magatá skwi manda ya nda vinda ta ghęjani ma deftera Lazglafta, ka klaghatá hęj dzata ta udza zlęjaj. Ka klagatá hęj ka famta ma kulu. ³⁰ Ama ka sli’aganaptá Lazglafta mataba gwal nda rwa. ³¹ Nda ndęgha fitikani ta mara vgha ńa gwal ta sli’afta ma Galili kawadaga nda tsi, ka lafi da Ursalima. Tsa mnduha ya ta nzakway ndanana, ka maslęmtsękani da mnduha la

Isra'ila. ³² Vərda arñi, tsa Lfida Gwada ya ta mnaghunata arñi. Tsa ta ta imi tanaf Lazglafta ta zləməŋ ta dzidziha mu ya ná, ³³ magama ta amu, ta nzakway ka zivra taŋ ya Lazglafta, ma sli'aganaptani ta Yesu ma mtaku. Wya skwi nda vinda ma Zabura his:

“Zwaŋa dā ka,

gita yata yu ta kagha,”* ka'a.

³⁴ Sli'aganapsli'a Lazglafta ta Yesu ma mtaku, walglaŋta a ta mtuta ŋa fəgladamtá mblani da kulu ŋa rwutani wa.

“Tsaya kəl Lazglafta ka mnay kazlay:

Dza'a vlaghunavla yu ta tfawi nda ghuḅa,

nda fa ghəŋ tida,

ya tanaf yu ta imi ta sləməŋ ta Dawuda† kə'a ya.”

³⁵ Ka'a ma sana vli guli na:

“Had ka dza'a zlanatá mnda gha

ŋa rwutani ma kulu wu,”‡ ka'a.

³⁶ Ma fitika nzakwa Dawuda nda hafu ná, mnda ksanatá slna ta Lazglafta ya. Maganamaga ta skwi ta kumə tsi. Ka mtutá tsi, ka lamtá lu tavata dzidzihani, ka rwuta tsi.

³⁷ Ama tsa mndu sli'aganap Lazglafta nda hafu ya, walaŋ a rwaku ta ksantá tsatsi wa. ³⁸ Mantsa tama zwanama, dīna

ka sñaŋta ghuni kazlay: Əŋka'a ka tsa Yesu ya kəl lu ka mnaghunanta nda pla dmakwa ghuni kə'a. Traptra zlahu

Musa ta klaptá kaghuni ma tsa dmakwa ghuni ya. ³⁹ Ama inda mndu ta zlglaftá Yesu ná, falau' vghani. ⁴⁰ Daswa ka

kuni tama, da slaghunaghatá skwi mnə la anabi kazlay:

⁴¹ “Kaghuni gwal ta mna mbrəs nda Lazglafta,

nghawangha, ndərmima wa ndərmima,

ka zwadutá kuni, kabga dza'a magay yu

ta fitika ghuni ta mandərmimi,

ya dər ma kinawu rusaghunafta lu ná,

* 13:33 Ngha ta Zabura 2:7. † 13:34 Ngha ta Isaya 55:3. ‡ 13:35 Ngha ta Zabura 16:10.

grafta a kuni dɛkɛk wu kə'a ya[§]».

⁴² Manda saba i Pwal nda Barnabas ma hɛga tagha skwi, «Kdɛkwakdɛk, ka vrakta kuni baɖu sana Sabat da mnɛglaɲnatá na gwadɛ na,» ka lu nda hɛj. ⁴³ Tahula gazlata mnduha, ka sli'aftá ndɛghata la Yahuda nda gwal ta lami nda la da dina la Yahuda mista i Pwal nda Barnabas. Ka ghu hɛj ta yiva. Ka vlɛ i Pwal nda Barnabas ta mbraku ɲa taɲ. «Dihavawa diha ma zdakatahuda Lazglafta,» ka hɛj nda hɛj.

⁴⁴ Sagha tsa sana Sabat ya, ka tskavatá wɛr mnduha ma tsa luwa ya demdem ɲa sna gwadɛ Lazglafta. ⁴⁵ Nghay la Yahuda ta tsa tskata mnduha ya, ka lamɛ hɛj nda draku, ka dzadzɛ hɛj ta wa i Pwal, ka raraza hɛj. ⁴⁶ Zlɛɲaɲɛ a i Pwal nda Barnabas ta hɛj wa. Ka hɛj mantsa: «Nda ra má ka tiɲlaghutá mna gwadɛ Lazglafta ɲa kaghuni mazlay, ka kwalaghutá kaghuni. Ra a aɲni ka mutsa hafu ɲa kɛkɛdzerɲ wu ka kuni ya, dza'a mbɛɖaghutá vgha ɲni nda tvɛ gwal kul nzakway ka la Yahuda ndana tama. ⁴⁷ Wya skwi mnaɲna Mgham Lazglafta:

“Fafa yu ta kagha ka tsuwadaka gwal kul nzakway ka la Yahuda,

ɲa mnay gha ta gwadɛ ta mbaku*
ta ghɛɲa hadik tender,» ka'a.

⁴⁸ Snay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta tsa gwadɛ ya ná, ka rfu hɛj ta rfu, ka zlɛzlvu hɛj ta Lazglafta. Ka zlghaftá inda gwal thanaf lu ta hafu ɲa kɛkɛdzerɲ, ta hɛj.

⁴⁹ Ka tutá gwadɛ Mgham Lazglafta ma tsa luwa ya demdem. ⁵⁰ Ka sli'amtá la Yahuda da gagaftá gwal dagaladagala ta zlɛɲa Lazglafta, nda gwal dagaladagala ma luwa tani. Ka ganaktá hɛj ta giri ɲa i Pwal nda Barnabas, ɲa ɲawaftá hɛj ma hadika taɲ. ⁵¹ Ka tukwanatá i Pwal nda Barnabas ta rgitika sɛla taɲ ta hɛj, ka laghwa taɲ da luwa

§ 13:41 Habakuk 1:5. * 13:47 Ngha ta Isaya 49:6.

Ikwaniya. ⁵² Ta ndaghutá ñudufa gwal zlgħay nda ñuduf ma luwa Antakiya da rfu, nda ya nda Sulkum nda għuḃa tani guli.

14

I Pwal nda Barnabas ma Ikwaniya

¹ Manda ḡhadaghata i Pwal nda Barnabas da luwa Ikwaniya, ka lamə həḡ da həga tagħa skwa la Yahuda, ka mnə həḡ ta gwada Lazglafta. Ma tsa mnay taḡ ya, ndada a ndəghatá la Yahuda nda la Grek ta zlgħafta nda ñuduf wa. ² Ama mbaḃa tsa la Yahuda kul zlgħafta nda ñuduf ya, ka gagaftá gwal kul nzakway ka la Yahuda ḡa gwaftawi nda həḡ ka zba gwada da zwanama. ³ Kulam nda tsa, ka nzḃavatá i Pwal nda Barnabas ma tsa luwa Ikwaniya ya. Ka mnə həḡ ta gwada Lazglafta ka ḡḃaḡḃa nda fatá ghəḡ dar ta Mgham Lazglafta. Vərḃa gwada tsa gwada ya, ka Mgham Lazglafta nda həḡ nda ma vlanḡtani ta mbrakwa maga mazəməzəm, nda mandərmimi ta həḡ. ⁴ Ka dgavaptá mnduha his gamndər ma tsa luwa ya. Gəts ya laha mista la Yahuda, gəts ya laha mista gwal ghunay. ⁵ Ka dzraftá la Yahuda, nda gwal kul nzakway ka la Yahuda, nda maliha taḡ ta wi, ḡa liḡtá i Pwal nda Barnabas nda pala ḡa pslatá həḡ. ⁶ Ka snanaghatá tsi ta i Pwal nda Barnabas. Ka lagħu həḡ da ḃiḃifa vgha ma luwa Listra, nda ya ma luwa Derba ta hadika Ikwaniya, nda ya ma luwaha ta wanafta. ⁷ Ka mnə həḡ ta Lfiḃa Gwada ma tsa vliha ya guli.

I Pwal nda Barnabas ma Listra

⁸ Ma tsa Listra ya guli, mamu sana mndu nda rwa səlani ta kul walaḡta mbaḃaḡtá mbaḃa daga yagata, ta nzakwani hada. ⁹ Ka fatá tsi ta sləməḡ ka sna tsa gwada ta mnə Pwal ya. Ka faftá Pwal ta iri tida. Ta ngħə tsi ná, mamu zlgħay nda ñuduf da tsi prək ka mbanaftha. ¹⁰ Ka Pwal nda tsi

mantša: «Sli'afšli'a ka sladata ka nda səla gha,» ka'a nda tsi nda lwi dagala dagala. Gi vduk kə'a valavata, ka mbadə tsi ta mbada. ¹¹ Nghanata tsa tskata mnduha ya ta tsa skwi maga Pwal ya, ka hlaftá həŋ ta wi nda gwada Ikwaniya ta nzakway ka gwada taŋ. «Wana sli'agata lazglaftaha manda mnda səla tsakwam tsakwam da slamaghata*,» ka həŋ. ¹² «Zeyus» nana, ka həŋ nda Barnabas. «Hesmes» nana, ka həŋ guli nda Pwal, kabga tsatsi ta gwada. ¹³ Ka ksagaghatá mndu ta pla tsa Zeyus banaf lu ta həgani ta tva lami da tsa luwa ya ta lghəŋha rkanaf tsi ta rka ta watgha tsa həga ya. Ta kumay tsatsi nda tsa tskata mnduha ya tani, ta planatá ghəŋ ta i Barnabas nda Pwal. ¹⁴ Snaŋta tsa gwal ghunay ta nzakway ka i Barnabas nda Pwal ya ta tsa skwi ya, ka kwahinŋá həŋ ta lgut ta vgha taŋ, ka ndadamta da taba tsa tskata mnduha. Ka həŋ mantša: ¹⁵ «Nawawanawa zwanama, nahgani na dza'a kuni magay na? Mndu aŋni manda va kaghuni tane. Lfida Gwada ŋa aŋni ta kləgaghunaghata, ka zlaŋta kuni ta skwa wuyayha ka mbədakta kuni ta vgha tvə Lazglafta ya nda hafu mida, ya ta magaftá luwa nda hadik, nda inda skwiha mida tani. ¹⁶ Ghalya ná, zliniszla ta tvi ta mnduha ŋa ksa tvi ya ta kumə həŋ. ¹⁷ Aŋ mndani, ta kwalaghu a Lazglafta ta maraŋtá ghəŋani nda maga zřaku wa. Ta nzəgaghunanza ta imi daga ta luwa, ta magaku skwi ma vwaha ghuni, ta hasl nda hasla kuni ta skwa zay, ta taku ŋudufa ghuni da rfu,» ka həŋ. ¹⁸ Kulam nda va tsa mnay taŋ mantša ŋa taŋ ya, zlahzlah ka həŋ pyaftá həŋ ta dza'a pla ghəŋ ŋa taŋ.

¹⁹ Ta ma tsa gwada ya həŋ, ka sli'adaghatá la Yahuda ma luwa Aŋtakiya nda gwal ma luwa Ikwaniya, da baraftá tsa tskata mnduha ya. Ka zləzlərtsə lu ta Pwal ma ŋa dzata. Zlah nda mta tama ka lu ka tsəhidinŋta tahula luwa

---

* 14:11 Nghanata tsa tskata mnduha ya ta tsa skwi maga Pwal ya, ka hlaftá həŋ ta wi nda gwada Ikwaniya ta nzakway ka gwada taŋ.

ta wa mazawa. ²⁰ Ama ka lagha gwal zlgħay nda ɲuduf wanagħatá vgha, ka sli'aftá tsi ka lami da huđá luwa.

Gamahtsimani, ka sli'aftá tsi kawadaga nda Barnabas ka lagħwi da luwa Derba.

Vragħata da Aɲtakiya ta hađika Siri

²¹ Ka mnə həɲ ta Lfiđa Gwada ma tsa luwa ya. Ka mutsaftá həɲ ta ndəghata gwal ta zlgħafta nda ɲuduf. Tahula tsa, ka vragħatá həɲ da luwa Listra, nda ya da luwa lkwanija, nda ya da luwa Aɲtakiya ta nzakway ta hađika Pisidi ya. ²² Ka vlarɲtá həɲ ta mbraku ta tsa gwal zlgħay nda ɲuduf ya, ɲa dihavata taɲ ma zlgħay nda ɲudufa taɲ. «Nda ma ghuya đarɲwa kavghakavgha dza'a lama lu da ga mghama Lazglafta.» ka həɲ, nda həɲ. ²³ Ka pagħanamtá həɲ ta gwal ɲa ngha mnduha ta həɲ ma inda vla guya ta ghəɲa mnduha Lazglafta. Tahula ndəbata taɲ ta dzvu kawadaga nda suma, ka fanamtá həɲ ta tsa mnduha ya ma dzvu ta Lazglafta, ya zlgħaf həɲ.

²⁴ Ka sli'aftá həɲ ka lagħwi nda ta hađika Pisidi, ka ɓhadagħatá həɲ ta hađika Pamfali. ²⁵ Ka mnə həɲ ta gwada Lazglafta ma luwa Perge. Ka sli'aftá həɲ ka laha da luwa Atali. ²⁶ Ka sli'aftá həɲ nda kwambalu hada guli, ka lagħwi da luwa Aɲtakiya ta nzakway ta hađika Siri ya. Ma tsa luwa ya mutsafta həɲ ta zđakatahuđa Lazglafta ɲa maganatá slna ya kđa həɲ ta magay. ²⁷ Manda ɓhadagħata taɲ, ka tskanatá həɲ ta Igliz, ka rusu həɲ ɲa taɲ ta inda skwi ya magə Lazglafta nda həɲ, nda ya kə'a guninistá tva zlgħay nda ɲuduf ta gwal kul nzakway ka la Yahuda guli. ²⁸ Ka hanavatá i Pwal nda Barnabas katakata ma luwa Aɲtakiya kawadaga nda gwal zlgħay nda ɲuduf.

¹ Mamu sana mnduha ta sli'af̄ta ta had̄ika Zudiya, ka lagha da An̄takiya da taghay ɲa zwanama kazlay: «Ka tsa a kuni ta fafaɗa ghuni manda ya mna zlah̄a Musa wu katsi ná, mbaf a kuni wa» kə'a. ² Zɗəgana a tsa tagha skwa taɲ ya ta i Pwal nda Branabas wa. Ka zlərdə həɲ ta wi nda həɲ ta ghəɲani ka ɲɗaɲɗa. Ka lu tama mantsa: Ka la i Pwal nda Barnabas nda sanlaha mataba mu da Ursalima slanaghatá gwal ghunay, nda la galata mndu, ka tsiɲta həɲ ta gwada ta ghəɲani, ka həɲ. ³ Ka klaftá gwal zlḡhay nda ɲuɗuf ta skwi ɲa mbada taɲ. Ka ksaf̄ta həɲ ta tvi nda ma Finisi nda ya nda ma had̄ika Samari, ka dza'a nda rusay, ka gwal kul nzakway ka la Yahuda zlḡhaftá Mgham Yesu. Ka rfu inda zwanama ta rfu katakata ta ghəɲani. ⁴ Bhadaghata taɲ da Ursalima, ka tsu'af̄ta Igliz, nda gwal ghunay, nda la galata mndu, ta həɲ. Ka rusu həɲ ɲa taɲ ta skwi magə Lazglafta nda həɲ. ⁵ Mbada sanlaha mataba la Farisa ta zlḡhaftá Yesu, ka sli'avafta. «Datsay gwal kul nzakway ka la Yahuda ta fafaɗ, ka maga həɲ ta skwi ya mna zlah̄a Musa guli,» ka həɲ. ⁶ Ka tskavatá gwal ghunay nda la galata mndu, ɲa ngha gwada ta ghəɲani. ⁷ Ka gwadanaghatá həɲ ta gwada katakata ta ghəɲani. Ka sli'af̄ta Piyer, ka'a mantsa: «Zwanama, nda sna kuni manda ghalya kazlay: Mataba ghuni zbapta Lazglafta ta i'i ɲa mnanan̄ta Lfiɗa Gwada ta gwal kul nzakway ka la Yahuda, kada snan̄ta həɲ ɲa zlḡhafta taɲ kə'a. ⁸ Ka maran̄ta Lazglafta ya nda sna ta ɲuɗufa inda mndu, ka tsu'af̄ta həɲ nda ma vlan̄tani ta Sulkum nda ghuɓa ta həɲ manda ya vlama tsi ta amu ya guli. ⁹ Had̄ sana skwi dgana Lazglafta ta amu nda hahəɲ manda ghuɓin̄tani ta ɲuɗufa taɲ, ma zlḡhafta taɲ wa. ¹⁰ Ndanana tama ní, kabgawu ta kəl kuni ka zlurga Lazglafta nda fanaghatá gwal zlḡhay nda ɲuɗuf ta ndəgaku ya trap dzidziha mu nda amu tani guli ta kərtay na? ¹¹ Nda ma zɗakatahuda Mghama mu

Yesu Kristi fatá ghørja amu ta mbaku manda va hahørj guli,» ka'a.

¹² Sew, ka tsa tskatá vgha ya nzata. Ka zlraftá i Barnabas nda Pwal ta rusa mazømzømha nda skwa mandørmimi maga Lazglafta nda ma hahørj mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda. ¹³ Kðakwa tañ ta gwada ta gwada, ka zlraftá Yakubu ta gwada, ka'a mantsa: «Zwanama, swidwa! ¹⁴ Rusamaf rusa Simuñ ká Lazglafta zlraftá nghapta ka gwal kul nzakway ka la Yahuda, ka zabaptá tsi mataba tañ ta gwal ña nzata ka ñani. ¹⁵ Ka guram nda tsaya gwadata la anabi ta gwada tañ, manda ya nda vinda kazlay:

¹⁶ “Tahula tsaya dza'a vragavra yu, ña bøglafta ða ta høgá Dawuda ta zluta ya. Ña payafta ða ta tsa ðadzatani ya,

ka sladanafta.*

¹⁷ Mantsa ya dza'a kæl hamata mnduha, ka tsa gwal kul nzakway ka la Yahuda hagaf yu ña nzakway ka ña ða ya ka psa i'i,

ka Mgham Lazglafta ta maga tsa skwiha ya

¹⁸ mnata daga manda ghalya.”

¹⁹ Ka kðá Yakubu ta mna gwadani. Ma vlan lu ta ghuya ðañwa ta gwal kul nzakway ka la Yahuda ta mbøðaktá vgha da Lazglafta, ka i'i nda ña ða. ²⁰ Skwi ña vindanaftá hørj na: Zlanja tañ ta wuya skwi, nda hliri, nda za skwi børtá lu nda børtá†, nda za us, kabga ²¹ daga ma nzakwagaptá, mamu mnduha ta mna gwada Musa ma inda luwa. Ta dzadzanay lu guli inda fitika Sabat ma høgá tagha skwa la Yahuda,» ka'a.

Tsgħa ta lwi ña gwal kul nzakway ka la Yahuda

---

* ^{15:16} Ngha ta Amus 9:11-12. † ^{15:20} Ngha ta Levitik 18:6-18 nda Levitik 17:10-16.

²² Mantsa tama, ka ndanatá gwal ghunay nda la galata mndu, nda gwal zlg hay nda nduf, ta pasaptá mnduha mataba taŋ ɲa ghunay da Aŋtakiya kawadaga nda i Pwal nda Barnabas. Ka psaptá hɛŋ ta i Yuda ta hgu lu ka Barsaba ya, nda Silas. Nda sgit ta hɛŋ his his mataba zwanama.

²³ Wya ka hɛŋ vindanamtá delewer ta hɛŋ ma dzvu:

«Aŋni gwal ghunay nda la galata mndu ya ta ga zgu ɲa ghuni zwanama ta nzakway mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda ma luwa la Aŋtakiya, ta hadika Siri nda ya ta hadika Silisi. ²⁴ Snaŋnagha sna gwada ta ghɛŋa sanlaha ma mndu ta sli'af ta da aŋni, ka lafi da kbaghunaf ta kawadaga nda graha ɲni i Barnabas nda Pwal. ²⁵ Ka nzanaghatá ɲni demdem ta ghɛŋani, ka dgaptá hya mida. Ka zabaptá ɲni ta mnduha ɲa ghundaghunaf ta kawadaga nda graha ɲni i Barnabas nda Pwal. ²⁶ Hahɛŋ gwal ta vlatá hafa taŋ ɲa maganatá slna ta Mghama mu Yesu Kristi. ²⁷ I Yuda nda Silas ta ghunadaghunaf ta ɲni mista taŋ, ɲa rusaghunaf taŋ nda wubisima taŋ ta va na skwi vindaghunaf ɲni na. ²⁸ Skwi ta zdɛganatá Sulkum nda ghuɓa nda aŋni tani ná, va a ɲni ta faghunaghatá ndɛgaku, ka malaghutá ya ta raku tkwe' ka magay wa. Wya skwi ɲa magay ghuni: ²⁹ Yaha kuni za slu'a skwa wuyay, yaha kuni za us, yaha kuni da za slu'a skwi bɛrta lu nda bɛrta, yaha kuni hliri‡. Ka zlanzla kuni ta maga tsa skwiha ya katsi ná, magamaga kuni ta skwi dina. Lɛŋlɛŋ ka kuni nzata,» ka hɛŋ.

³⁰ Ka zlanjtá i Pwal nda Barnabas nda Yuda nda Silas ta hɛŋ ka laghwi da Aŋtakiya. Ka tskanatá hɛŋ ta gwal zlg hay nda nduf, ka vlanjtá hɛŋ ta tsa skwi vindanaf lu ya ta hɛŋ. ³¹ Tahula dzaŋaf ta, ka rfu hɛŋ demdem ta rfu nda mbraku ya vlan lu ta hɛŋ. ³² I Yuda nda Silas ta nzakway ka la anabi

---

‡ 15:29 Ngha ta Slna gwal ghunay 15:20.

ya, ka nzdavata hən̄ ta mna gwadā ɲa taɲ ɲa lɔa ɲuduf ɲa taɲ, ka mbra hən̄ ma zlḡhay nda ɲuduf. ³³ Tahula nzdavata taɲ tsəbakw fitik hada, «ka ɓhata kuni dughwana tama zwanama!» ka gwal zlḡhay nda ɲuduf nda hən̄, ɲa vra taɲ slanaghatá gwal ta ghunaftá hən̄. [³⁴ Sli'af a yu wu, ka Silas ka nzaghuta hada.] ³⁵ Ka nzatá i Pwal nda Barnabas ma luwa Aɲtakiya. Ka taghə hən̄ ta skwi ɲa mnduha, ka mnə hən̄ ta gwadā Mgham Lazglafta kawadaga nda sanlaha ma mnduha.

Dga vgha i Pwal nda Barnabas

³⁶ Tsəbakw fitik tahula tsa, «vru u vra da inda vli mana u ta gwadā Mgham Lazglafta, ka dza'a u naghanaghatá zwanama, ka kinawu nzakwa taɲ,» ka Pwal nda Barnabas. ³⁷ Si ta kumay Barnabas ta klijntá Yuhwana ta hgu lu ka Markus ya, mista taɲ. ³⁸ Lanaf a tsa dza'ani mista taɲ ya ta Pwal wu, kabga daga ta hadika Pamfali ta tsaghutá tsi ta vgha ka kwalaghutá kda dza'a maga slna kawadaga nda hən̄. ³⁹ Ka zlərdanaftá hən̄ katakata, ka dɡatá hən̄ ta vgha. Ka klaghatá Barnabas ta Markus mistani, ka ɲlaftá hən̄ ta kwambalu ka laghwi ta hadika Kiprus. ⁴⁰ Ta zba'atá Pwal ta Silas. «Mista gha ka Lazglafta!» ka zwanama nda Pwal, ka sli'aftá tsi ka laghwi. ⁴¹ Ka rə tsi ta hadika Siri nda hadika Silisi, ka vla mbraku ɲa Igliz.

16

Pghafta Timute ta i Pwal nda Silas

¹ Ka ɓhadaghatá Pwal da luwa Derba, nda ya da luwa Lистра guli. Mamu sana mnda Zlḡhay nda ɲuduf hada, Timute hgani. Makwa la Yahuda ta nuta ka mnda zlḡhay nda ɲuduf ta yata. Mndəra la Grek dani. ² Ta ghubay tsa zwanama ta nzakway ma luwa Lистра nda ya ma luwa lkwaniya ya ta Timute. ³ Ka kumaftá Pwal ta klay ta səlani, ka klə tsi. Ka tsanatá tsi ta fafaɗ, yaha gwadā da

la Yahuda ta nzakway ma tsa vli ya, kabga nda sna hən demdem kazlay: Mndəra la Grek dani kə'a. ⁴ Ma inda luwa ta bhadaghata hən, ta mnay hən ɲa inda gwal zlghay nda ɲuduf ta skwi ya tsiɲ gwal zlghay nda ɲuduf nda la galata mndu ta ghəɲani ma Ursalima. Tsaya skwi ɲa snata ghuni ka hən ta mnay ɲa taɲ. ⁵ Ka mbrə Igliz ta vgha ma zlghay nda ɲuduf, ka sgaku mbsaka taɲ inda fitik.

Fanaghata suni ta Pwal ma Truwas

⁶ Ka pyaftá Sulkum nda ghuba ta i Pwal nda Silas, ka mna gwada Lazglafta ta hadika Asiya. Ka sli'aftá hən ka laghwi nda ta hadika Frizi nda ya ta hadika Galat. ⁷ Ndusadaghata taɲ ta hadika Misiya, ka kumə hən ta dza'a ta hadika Bitani, ama vlaɲ a Sulkuma Yesu ta tvi ta hən wa. ⁸ Ka kdaɲtá hən ta dza'a nda ta hadika Misiya, ka bhadaghatá hən da luwa Truwas. ⁹ Hada, ka nghanɲtá Pwal ta sana mnda la Mekaduniya ta sladu ta kəmani ma suni, ta mnay ɲani kazlay: «Sawi da Mekaduniya da kata aɲni kə'a.» ¹⁰ Tahula fanaghata tsa suni ya ta Pwal, ka gi psə ɲni ta tva dza'a da Mekaduniya, kabga grafgra ɲni kazlay: Ta hga aɲni Lazglafta ɲa kla Lfida Gwada da hada kə'a.

Zlghafta Lidiya ta Yesu ma luwa Filipiya

¹¹ Ka lamə ɲni da kwambalu ma luwa Truwas, ka ksafɲtá ɲni ta tva dza'a da luwa Samutra ta tsavata ma drəf ya. Gamahtsimani, ka laghu ɲni da luwa Nyapulis. ¹² Ka sli'aftá ɲni hada ka laghu ɲni da luwa Filipiya. Tsaya luwa dagala ta tsa hadika Mekaduniya ta nzakway ma dzva la Ruma ya. Tsəbakw fitika ɲni gerger ma tsa luwa ya. ¹³ Baɲu fitika Sabat, ka saghu ɲni ma huda luwa ka laghwi tawa ghwa, dza'a slafsla ɲni ta vla ndəba dzva la Yahuda hada ka ɲni sizlay. Ka slaftá ɲni ta tskata mi'aha. Ka mnə ɲni ta gwada ɲa taɲ. ¹⁴ Lidiya hga sana marakw mataba taɲ, makwa luwa Tiyatir ya. Lguta dva ya nda bla

nda bla dzvani ta dzawə tsi. Ta zləŋay ta Lazglafta guli. Ka fatá tsi ta sləməŋ ka sna gwadə ŋni. Ka gunanəŋtá Lazglafta ta ŋudufani, ŋa tsu'a tsa gwadə ta gwadə Pwal ya. ¹⁵ Ka maganafta lu ta batem nduk nda la ga taŋ tani. «Ka grafgra kuni kazlay: Zlghafzlgħa yu ta Mgham Yesu kə'a, sawa da ini» ka'a ka mbladaghatá aŋni da taŋ.

Nzaku ma gamak ma luwa Filip

¹⁶ Ta dza'a ŋni da vla maga du'a ma sana fitik, ka gəmatá ŋni nda sana makwa ka kwalva ksu ghwadaka sulkum ta vlarŋtá mna skwi dza'a magaku ta kəma. Dagala tsemi ta tsanakta tsi ta danəhəŋani, nda tsa ma slayanəslayanəni ya. ¹⁷ Ka gi mbadə tsi mista ŋni nda i Pwal. «Nana mnduha na ná, gwal ksanatá slna ta Lazglafta ta luwa ya, tva mbaku ta mnaghunata həŋ!» ka'a ta dza'a nda guguday. ¹⁸ Nda za fitikhani ta mna tsa gwadə ya tama, ka psanaghatá tsi ta Pwal. «Nda hga Yesu Kristi, sabsa ma na makwa na,» ka'a nda tsa ghwadaka sulkum mida ya. Ka gi sabə tsi mida hadahada. ¹⁹ Nghay la danəhəŋani ma tsa makwa ya ta kwala taŋ kul fəgləftá ghəŋ ta mutsa tsemi, ka hlaftá həŋ ta i Pwal nda Silas, ka hlaghatá ta dawadawa ta kəma gwal dagala dagala. ²⁰ Ka hladaghatá həŋ ta həŋ da mnda tsa guma la Ruma. Ka həŋ mantsa: «Gwadə ŋa kətsida mnduha klamak nana mnduha la Yahuda na. ²¹ Ka taghamatá nzaku kul nghamata, kul ramata tsu'ay mu, kul ramata ksay mu ta slna nda tsi, na amu ta nzakway ka la Ruma na,» ka həŋ.

²² Ka pghaftá dəmgə ta vgha ta həŋ. Ka susudəghutá gwal guma ta lguta i Pwal nda Silas. «Sləwawa həŋ nda krupi,» ka həŋ. ²³ Tahula sləvəptá həŋ, ka hlaghatá lu ta həŋ da gamak. «Ka ngha ka ta həŋ dīna,» ka lu nda mnda ngha gamak. ²⁴ Na mnanata lu ta tsa gwadə ya ta mnda ngha gamak, ka hlaghatá tsi ta həŋ da hudə həga.

Ka tsatsamtá tsi ta səlaha taŋ ma udzu. ²⁵ Ma takala tama, ka magə i Pwal nda Silas ta du'a, ka falaha nda zləzlva Lazglafta. Ta snaysnay hamata la vu'a. ²⁶ Gi ka ghudzavaftá hadik, ka gigdavaftá tughwa tsa gamak ya. Gi ka gwanutá inda watgha tida, ka pwalutá zida ta inda la vu'a. ²⁷ Ka sli'avatá tsa mndu ta ngha həŋ ya. Kə'a kə'a ná, nda gwana tsa gamak ya. Ka tsəhagaptá tsi ta budgwani ŋa dzuvtá vghani, ba sli'aghuslia inda la vu'a kə'a sizlay. ²⁸ «Ma dzuv ka ta vgha gha, wana ŋni demdem hadna,» ka Pwal gugudata. ²⁹ «Pinifwa vu ya,» ka tsa mnda ngha vu'a ya, ka ndadamtá tsi zləmbatá ta kəma i Pwal nda Silas, ta ghudzaku vghani da zləŋ. ³⁰ Tahula tsa ka hligiŋtá tsi ta həŋ. Ka'a nda həŋ mantsa: «Mghamha da, nu dza'a yu magata ka da mbafta yu na?» ka'a. ³¹ Ka Pwal nda Silas mantsa: «Zlghafzlgħa ta Mgham Yesu Kristi, ka mbafta ka, kagħa nda la ga ghuni tani,» ka həŋ. ³² Ka mnanatá həŋ ta gwada Mgham Lazglafta, ŋa tsatsi nda la ga taŋ tani demdem. ³³ Ka hlagħatá tsi ta həŋ ta va tsa rvidik ya ka lagħwi ghubinistá lkuha taŋ. Ka gi maganaftá lu ta batem ta tsa mndu ya nda la ga taŋ tani demdem. ³⁴ Ka klagħatá tsi ta i Pwal nda Silas da taŋ, ka zunustá skwi ta həŋ. Ka rfu tsa mndu ya nda la ga taŋ tani ta rfu, kabga zlghafta taŋ ta Lazglafta.

³⁵ Tsadəkwa vli, ka ghunaftá gwal tsa guma ta mnduha da tsa mnda ngha vu'a ya kazlay: Zliŋzla ta həŋ kə'a. ³⁶ Ka mnda ngha vu'a lami mnanatá Pwal mantsa: «Zliŋzla ta həŋ, ka gwal tsa guma tsghadiktá lwi, sabwasa, ka dza'a kuni nda zdaku,» ka'a. ³⁷ Ka Pwal nda tsa gwal ghunadagħa lu ya mantsa: «Tsaŋnagħa a lu ta guma wu, ka gi slvaptá lu ta aŋni ta kəma mnduha, ka pghamtá aŋni ma gamak, ta aŋni ta nzakway ka mnduha la Ruma ná, gi ndanana ná, sabwa sa kdekdek ka lu nda aŋni ra? Magava a tsaya mantsa wa! Sagħa hahəŋ kaghəŋa taŋ zliŋnista,»

ka'a. ³⁸ Ka sli'aftá tsa gwal ghunadagha lu ya rusanaftá gwal tsa guma. Ka ksaftá zləŋ ta həŋ, snaŋər həŋ kazlay: Mnduha la Ruma i Pwal nda Silas kə'a. ³⁹ Ka lagha həŋ da ndəba dzvu, ka həŋ mantsa: «Ga ghunaga ŋni ta dmaku,» ka həŋ. Ka hligiŋtá həŋ ta həŋ ma gamak. Ka ndəbanatá həŋ ta dzvu ta həŋ ŋa sli'apta taŋ ma tsa luwa ya. ⁴⁰ Saba i Pwal nda Silas ma gamak, ka laghu həŋ da Lidiya. Tahula nghanaghata taŋ ta zwanama, ka vlaŋtá mbraku ta həŋ ka sli'aftá həŋ ka laghwi.

17

I Pwal nda Silas ma luwa Tesalunik

¹ Ka ksaghatá həŋ ta tvi nda ma luwa Amfipulis ka zlagaghata nda ma luwa Apuliniya, ka bhaghata həŋ da luwa Tesalunik. Hada, mamu həga tagha skwa la Yahuda. ² Hkən Sabata Pwal ta lami ta ghəŋ ta ghəŋ manda ya snu tsi. Ka zlərdə tsi nda həŋ ta skwi nda vinda ma deftera Lazglafta. ³ Ka paslay ŋa taŋ, ka mnay kazlay: Dza'a ghuyə ghuya Kristi ta daŋwa, dza'a sli'agapsli'a nda hafu mataba gwal nda rwa kə'a. «Tsəna Yesu ta mnə yu ŋa ghuni na ná, tsaya tsa Kristi ya,» ka'a. ⁴ Ka tdaghata tsa gwada ya ta ghunislaka sanlaha ma la Yahuda ta snay, ka laghu həŋ mista i Pwal nda Silas. Mantsa ya ndəghata la Grek ta zləŋa Lazglafta, nda ndəghata sanlaha ma mi'aha dagaladagala guli. ⁵ Ka ndəghanaftá draku ta ŋudufa sanlaha ma la Yahuda, ka hlafta həŋ ta la tanda ma luwa, ka sli'anafta həŋ ta ŋudufa mnduha. Ka sli'adaghata həŋ da Yasuŋ, ka zbə həŋ ta i Pwal nda Silas ŋa hla həŋ ta kəma mnduha, ⁶ slanagha a həŋ ta həŋ wa. Ka ksaghatá həŋ ta Yasuŋ nda sanlaha ma zwanama ta kəma gwal ta tsa guma ma luwa. Ka həŋ mantsa: «Nana mnduha na ta kətsidanaftá mnduha ta ghəŋa hadik, ka sagha həŋ da amu ndanana, ⁷ ka tsu'afta Yasuŋ ta həŋ ga taŋ. Had' həŋ ta sna zlahu ya

ta fata mgham Sezar wa. Mamu sana Mgham ta hgə lu ka Yesu, ka həŋ ta mnay,» ka həŋ. ⁸ Snaŋta mnduha ma tsa luwa ya nda gwal ta tsa guma ta tsa gwada ya, ka sli'avaftá həŋ. ⁹ Ka platá i Yasuŋ nda tsa sanlaha ma zwanama ya ta bika kada zliŋta gwal ta tsa guma ta həŋ.

I Pwal nda Silas ma luwa Bere

¹⁰ Girvidik tama, ka kdikiŋtá gwal zlgħay nda ŋuđuf ta i Pwal nda Silas da luwa Bere. Bhadaghata taŋ da hada, ka lamə həŋ da həga tagħa skwa la Yahuda. ¹¹ Mal la Yahuda ma Bere zďakwa ghəŋa taŋ ka gwal ma luwa Tesalunik, kabga fafa hahəŋ ta ghəŋa taŋ kahwathwata ka sna gwada Lazglafta. Inda fitik həŋ ta vitsa vindatá skwi ma deftera Lazglafta ŋa nghay ka manda va tsaya tsi re, ka manda va tsaya a wa a tsa skwi ta mnə Pwal ŋa taŋ ya. ¹² Nda ndəgha la Yahuda ta zlgħafta nda ŋuđufa taŋ. Mantsa ya ndəghata mi'aha dagaladagala mataba la Grek nda zgwana taŋ tani. ¹³ Snaŋta tsa la Yahuda ma luwa Tesalunik ya kazlay: Wa'a Pwal ta mna gwada Lazglafta ma luwa Bere kay guli kə'a, ka sli'adaghata həŋ da tsa luwa ya sli'anafá ŋuđufa mnduha. ¹⁴ Ka gi kdikiŋtá zwanama ta Pwal nda ta wa drəf, ta nzaghuta i Silas nda Timute ma luwa Bere. ¹⁵ Ka klagħatá gwal pghay ta Pwal, tep da luwa Atina. Ma sli'a taŋ ka vru, ka mnanatá Pwal ta həŋ kazlay: Ka sagħa i Silas nda Timute slidighata misimmisim ya kə'a.

Pwal ma luwa Atina

¹⁶ Ma tsa nzakwa Pwal ta kzla i Silas nda Timute ma luwa Atina ya, ka nanaghantá tsi ta skwa wuyayha ma tsa luwa ya, ka kuzlanafá tsi ta ŋuđuf katakata. ¹⁷ Mantsa tama, ka ghu tsi ta yiva nda la Yahuda, nda ya nda gwal ta zləŋa Lazglafta ma həga tagħa skwa la Yahuda. Mantsa ya guli nda inda mndu ta guyatá tsi nda həŋ ta dawadawa vli inda fitik. ¹⁸ Mamu gwal ta tagħa dzəŋa tva mbada gwada ta

hgə lu ka la Iplikuri, nda Situyikiya ta mbađa gwada nda tsi guli. «Nu ta yə na mndu na katək na?» ka sanlaha. «Gwada ta sana Lazglafta kul had hadna ta gwadə tsi.» Ka sanlaha, kabga snay taŋ ta mnay Pwal ta gwada ta Yesu nda sli'agapta ya sli'agap tsi mataba gwal nda rwa. ¹⁹ Ka klaghatá həŋ ta Pwal mista taŋ, ka kladaghata ta kəma gwal dzra gwada ta sana kuđuŋur ta hgə lu ka Ariyupas. «Dza'a snaŋnamsna ka ta na lfida skwi ta taghə ka na rki na? ²⁰ Nana gwada ta mnə ka na ná, ka lfidani nzakwani da aŋni. Ta kumay ŋni ta snaŋta klatá ghəŋani,» ka həŋ nda tsi. ²¹ Inda la Atina nda la matbayha ma tsa luwa ya, tsa lfida skwi yeya ta gwagwadu lu, ta snə lu kweŋkweŋ. ²² Ka sladatá Pwal ta kəma tsa gwal dzra gwada ya, ka'a mantsa: «Kaghuni mnduha la Atina, ta nghadaptá yu dər ndigandiga ná, ŋanaŋa kuni ta dina. ²³ Ma fitika ranafta da ta vliha ma na luwa ghuni na ná, ka slaslanaghatá yu ta skwiha ta ndəbu kuni ta dzvu ŋa taŋ. Ka slaftá yu ta gwir vindaf lu ta skwi tida kazlay: ŋa Lazglafta kul snaŋta lu kə'a. Mantsa nzakwani, tsa skwi ta ndəbu kuni ta dzvu ŋani kul snaŋta kuni ya ná, tsaya sagha yu da mnaghunata. ²⁴ Tsaya Lazglafta ta magaftá hadik nda inda skwi tida tani. Tsatsi Mgham ta ghəŋa luwa nda hadik. Had ta walaŋta nzaku ma həga ya baŋ mndu nda dzvani wa. ²⁵ Psaŋ a ta katu da mnda səla ŋa vlaŋtá skwi wa. Had skwi pda tsatsi guli wa. Tsatsi ta famta hafu ma inda mndu ta kəl mndu ka hafu. Tsatsi guli ta vlata inda hamata skwi. ²⁶ Nda ma mndu turtuk zlagagiŋta tsi ta inda mnduha, ka pghata həŋ təbsa' ta ghəŋa hadik demdem. Ka daganatá fitika inda skwi, kwakwaranaha ta inda taŋ ta hadik ŋa nzakwa taŋ. ²⁷ Mantsa ya kə'a magafta, kabga ŋa zbay taŋ ta Mgham Lazglafta, ma tatamay taŋ ta zbay. Aŋ mndani, di'inaŋhu a nda amu wa. ²⁸ Əŋka'a ka tsatsi ta kəl mu ka nzaku nda hafu, dər ta kəl mu ka gigdavata, dər ta kəl mu

ka nzaku.

Mantsa ya mnata gwal fa laha mataba ghuni guli: “Kah-wathwata mndëra taŋ amu guli,” ka hëŋ.

²⁹ Ka si mndëra taŋ ma Lazglafta amu ya, ra a ka ndanay mu ta granaftá Lazglafta nda tsa skwa wuyayha tsatsaf lu nda dasu, nda ya nda kufur, nda ya nda pala tsana a mnda sëla ka ghëŋani ta magafta ya wa. ³⁰ Ŋaw lu ßa, ka Lazglafta nda mnduha daga manda ghalya, kabga kwala taŋ kul snaŋta. Ndanana tama, ta hga mnduha Lazglafta ma inda vli ka mbëdanafta hëŋ ta nzakwa taŋ, ³¹ kabga fafa ta fitik ŋa tsanaghata guma nda tvani ta inda ghëŋa hadik. Zbapzba Lazglafta ta mndu ŋa maga tsaya ka sli’aganaptá tsi mataba gwal nda rwa. Manda tsaya maranaŋta Lazglafta ta inda mndu kazlay: Tsatsi vërda mnda tsa guma zbap yu,» ka’a.

³² Na tsa snaŋta taŋ ta mnay Pwal ta gwada ta sli’agapta mataba gwal nda rwa ya, ka ghußasu sanlaha nda ghußasa ta Pwal. «Ŋa snëglanavata ŋni badu ma sani ta tsa gwada ta mnë ka ya,» ka sanlaha.

³³ Ka sli’afta Pwal mataba taŋ ka laghwi. ³⁴ Mataba va tsaya ná, mamu sanlaha ta zlghafta, ka laghu hëŋ mistani. Mataba taŋ, mamu Deniz, ta nzakway tekw tsatsi mataba gwal ta dzra gwada ma Ariyupas, nda sana marakw Damaris hgani, nda sanlaha guli kawadaga nda hëŋ.

18

Pwal ma luwa la Kwareŋt

¹ Tahula tsa, ka sli’aftá Pwal ma luwa Atina, ka laghwi da luwa Kwareŋt. ² Hada, ka guyatá tsi nda sana mnda la Yahuda ta hgu lu ka Akilas, ya lu ta hadika Puŋ. Sli’aftani yeya ta hadika Italiya kawadaga nda markwa taŋ Priskila, kabga ka sli’apsli’a inda la Yahuda ta hadika Ruma ka

mgham Klawdi mnata. Ka guyaftá Pwal ta vgha nda hēj. ³ Ka skwa turtuk slna ta magə hēj. Həga tumpul ta dadah hēj. Tsaya kəl Pwal ka gwaftá vgha nda hēj. ⁴ Inda fitika Sabat Pwal ta zlərdá gwada ma həga tagha skwa la Yahuda, nda la Yahuda nda ya nda la Grek, kabga ta kumay ta tđáktá hēj ŋa zlghaftá gwada Lazglafta.

⁵ Manda zlanja i Silas nda Timute ta hadika Mekaduniya, ka lagha slanaghatá Pwal, ka vzatá Pwal ta ghəŋani ka mna gwada. Ka paslə tsi ŋa la Yahuda kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a. ⁶ Ka grunjtá la Yahuda ka rarazay. Mbadá Pwal ka tukwanatá rgitika lgutani ta hēj. Ka'a nda hēj mantsa: «Ta ghəŋa ghuni ka skwa ghuni, daga ndana nda sli'a yu tvə gwal kul nzakway ka la Yahuda,» ka'a. ⁷ Ka sli'aftá tsi hada ka lagha da sana mndu, Tirtiyus Yustus hgani. Ta zləŋay tsa mndu ya ta Lazglafta. Tavata həga tagha skwa la Yahuda həga tanj. ⁸ Ka zlghaftá Krispus ta nzakway ka mgham ta ghəŋa həga tagha skwa la Yahuda ta Mgham Yesu, mantsa ya la ga tanj guli. Nda ndəgha gwal ma Kwareŋt guli ta snanjá gwada Pwal, ka zlghaftá hēj, ka maganaftá lu ta batem ta hēj.

⁹ Ta sana rvidik, ka gwadganatá Lazglafta ta Pwal nda ma suni. Ka'a mantsa: «Yaha zləŋ da ksafatá kagha da haftá ka ta wi Pwal, kdəŋ gwadaŋ. ¹⁰ Kawadaga yu nda kagha, had' mndu dza'a walanja faftá dzvu ta kagha ŋa ghuya đəŋwa ŋa gha wa. Nda ndəgha mnduha da ta ma na luwa na,» ka'a. ¹¹ Ka zata pwal ta vaku nda tili mku' ma tsa luwa ya, ta taghanaftá mnduha ta gwada Lazglafta.

¹² Ma fitika nzakwa Galiyuna ka ŋumna ta hadika Akaya tama, ka gwaftá la Yahuda ta wi ka grunjtá Pwal. Ka kladaptá hēj da vla tsa guma. ¹³ Ka hēj mantsa: «Nana mndu na ta bara mnduha ŋa tsəlbu ta kəma Lazglafta, ka zluŋtá skwi mna zlahu,» ka hēj. ¹⁴ Ta dza'a dza'a Pwal da gwada mantsa, ama ka gi tsu'aftá Galiyuna ta gwada nda

la Yahuda. Ka'a mantsa: «Ka had mndu dza lu wu katsi, had sana dmaku ta bluta wu katsi, had yu ta snaghunata, a la Yahuda wa. ¹⁵ Ka si ta ghəŋja zwana gwadaha, nda ya ta ghəŋja hgu, nda ya ta ghəŋja zlahā ghuni ta zlərdā kuni ya, dzik nda kaghuni tsa. Va a yu ta tsa guma ta ghəŋja tsa skwiha ya wu,» ka'a. ¹⁶ Ka ghzlaftá tsi ta həŋ ma vla tsa guma. ¹⁷ Ka gwaftá həŋ ta wi ta Sustene, ta nzakway ka mgham ta ghəŋja tsa həga tagha skwa la Yahuda ya, ka ksafata, ka dgapta ta wa tsa vla tsa guma ya, gvalaŋ a Galiyuna wa.

Vraghata Pwal da luwa Aŋtakiya

¹⁸ Ka nzdəglavatá Pwal tsəbakw fitik ma Kwareŋt. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi kawadaga nda i Priskila nda Akilas, ka zlaŋtá zwanama, ka lami da kwambalu, ka laghwi ta hadika Siri. Ma kdə tsi ka lami da kwambalu, ka htsatá tsi ta ghəŋjani ma luwa Saŋkre, si wadana tsi ta Lazglafta. ¹⁹ Ka bhadaghatá həŋ da luwa Afisus, ka zlanatá Pwal ta i Priskila nda Akilas. Ka sli'aftá tsi ka lami da həga tagha skwa la Yahuda, ka ghwa yiva nda la Yahuda hada. ²⁰ Ka ndəbə həŋ ta dzvu da tsi, má ŋa nzdavatani da həŋ, ama dʋaf a Pwal wa. ²¹ «Ta dza'a vragaghavra yu ka ta dʋay Lazglafta,» ka'a nda həŋ.

Ka ŋlaftá tsi ta kwambalu ma Afisus ka laghwi. ²² Ka bhadaghatá tsi da luwa Sezare. Ka sli'aftá tsi hada guli ka laghwi da luwa Ursalima da ganaghatá zgu ta Igliz karaku, ma kdaku tsi ka laghwi da luwa Aŋtakiya. ²³ Tahula nzdavatani gerger ma luwa Aŋtakiya ta hadika Siri, ka sli'aftá tsi ka laghwi da ranaftá hadika Galat, nda hadika Frizi, ka vla mbraku ŋa inda gwal zlgħay nda ŋuduf.

Apwalus ma luwa Afisus nda ya ma Kwareŋt

²⁴ Mamu sana mnda la Yahuda, Apwalus hgani, ma luwa Alegzandri yata lu. Ka lagha tsi da luwa Afisus. Mnda

gwada ya, nda sna ta vindata skwiha ma defteri. ²⁵ Taghaf tagha ta skwi ta tva Mgham Yesu. Ká ka nda warakatani. Ta taghay ta skwi ta ghəŋa Yesu nda tvani ŋa mnduha. Aŋ mndani, maga batema Yuhwana yeya snaŋ tsi. ²⁶ Ka mnə tsi ta gwada nda tsafaratá vgha ma həga tagha skwa la Yahuda. Snay i Priskila nda Akilas ta skwi ta mnə tsi, ka hgaghatá həŋ ŋa sganaghata taghanaftá skwi nda tvani ta ghəŋa gwada Lazglafta. ²⁷ Tahula tsa, ka kumaftá Apwalus ta dza'a ta hadika Akaya*. Ka sganaghatá zwanama ta mbraku, ka vindanaftá həŋ ta delewer ta gwal ta tsa hadik ya ŋa tsu'af ta taŋ nda rfu. Bhadaghatani da hada, ka katanjtá tsi nda zdaku ya vlaŋ Lazglafta ta gwal ta ghadatá zlghafta. ²⁸ Ka gwadə tsi ta gwada baŋluwa nda la Yahuda, ka traptá həŋ ta skwi ŋa ŋraptá. Ka maranaŋtá tsi ta həŋ ta skwi nda vinda ma defteri kazlay: Yesu ná, Kristi ya kə'a.

19

Pwal ma luwa Afisus

¹ Ma fitika nzakwa Apwalus ma luwa Kwareŋt, ka ranaftá Pwal ta vli ta ghwáha ta hadika Asiya, ka bhadaghatá tsi da luwa Afisus ka slaftá tsi ta sanlaha ma gwal zlghay nda ŋuduf hada. ² Ka'a mantsa: «Mutsaf-mutsa kuni ta Sulkum nda ghuba ma zlghafta ghuni ra?» ka'a dawanja da həŋ. Ka həŋ nda tsi mantsa: «Ta sna a ŋni ta skwi ta hgə lu ka Sulkum nda ghuba wa,» ka həŋ. ³ «Mndərga wati batem magaghunaf lu na?» ka'a nda həŋ. «Mndərga ŋa Yuhwana maganaf lu,» ka həŋ nda tsi. ⁴ Ka Pwal mantsa: «Gwal ta tsu'af ta ka mbədanaftá nzakwa taŋ, maganaf Yuhwana ta batem ta həŋ. Ka Yuhwana nda həŋ na: Zlghafwazlgha ta tsa mndu ta sagha nda hula da ta nzakway ka Yesu ya,» ka'a. ⁵ Tahula snaŋta taŋ ta

* 18:27 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:12.

tsa gwada ya, ka maganaftá lu ta batem ta həŋ nda hga Mgham Yesu. ⁶ Ka fanaghatá Pwal ta dzvu ta həŋ, ka saha Sulkum nda ghuba ta ghəŋa taŋ. Ka gwadə həŋ ta gwada nda sanlaha ma gwada, ka klə həŋ ta lwa Lazglafta guli. ⁷ Ta magay gwagwa ta tsa mnduha ya ta ghwanpədə his.

⁸ Tahula tsa, ka gđatá Pwal ta dza'a da həga tagha skwa la Yahuda. Hkən tilani ta mna gwada ta ga mghama Lazglafta, ka ŋavata ŋa tđaktá ghəŋa gwal ta sna skwi ta mnə tsi. ⁹ Ka təŋanaftá sanlaha mataba taŋ ta ghəŋ, ka kwalaghutá həŋ ta zlghafta, ka ghubasə həŋ ta tsa tagha skwi ta ghəŋa tva Yesu ya ta kəma tskata mnduha. Tsaya tama, ka sli'aftá Pwal ka zlanťá həŋ, ka hlaghatá gwal zlghay nda ŋuduf, ka laghu həŋ da həga dzaŋa Tiranus, ka taghə tsi ta skwi ŋa taŋ inda fitik hada. ¹⁰ His vakwa taŋ ta taghay. Ma tsaya snaŋta inda gwal ta nzakway ta hadika Asiya, daga la Yahuda, nda la Grek tani ta gwada Mgham Lazglafta.

Zwana Seva

¹¹ Ka magə Lazglafta ta mazənzəm ŋa ndərmimay nda ma Pwal. ¹² Tsaya ta kəl lu ka klaftá lgut nda salawar ya ta ksantá vgha Pwal tazlay, ka klanťá gwal kul dughwanaku ŋa ksantá həŋ, ŋa saghwa tsa đanwa nda ghwadaka sulkum ya tani ma həŋ. ¹³ Mamu sanlaha ma la Yahuda guli ta ra luwa, ŋa ghazligintá ghwadaka sulkum ma mnduha. Ka dzəghantá hahəŋ guli ta ghzla ghwadaka sulkum nda həga Mgham Yesu ma gwal nda kasa da halaway. Ka həŋ mantša: «Nda hga tsa Yesu ta mnə Pwal ya ta mnaghunata ŋni: Sabwasa,» ka həŋ. ¹⁴ Ndəfán zwana sana mndu ta hgə lu ka Seva ta nzakway tekwa mataba la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta la Zudiya, ta maga mndərga tsa skwi ya mantša. ¹⁵ Ma sana fitik, ka tsa ghwadaka sulkum ya nda həŋ mantša: «Wya nda sna yu ta Yesu, nda sna yu ta Pwal guli, wa kaghuni

tama?» ka'a nda hən̄j. ¹⁶ Ka valaftá tsa mndu ksu halaway ya ta hən̄j ka mbranaghatá hən̄j demdem. Ka ndandagaptá hən̄j ma tsa həga ya nda hwaya ka fərđi'u, nda babalatá vgha. ¹⁷ Ka snanaghatá tsa skwi ya ta inda la Yahuda nda la Grek tani ma luwa Afisus. Ka ksafťá zlənj ta hən̄j demdem, ka vlə hən̄j ta glaku ŋa Mgham Yesu. ¹⁸ Ta traku gwal si ta zlgħafta, ka sagħa hən̄j da mnay nda wa taŋ ta ghwadaka skwi ya mamaga hən̄j. ¹⁹ Nda ndəgha gwal si ta mbadaku ta hlaktá defteriha taŋ ka dariŋta ta kəma mnduha demdem. Ka mbadaftá lu ta tseda tsa defteriha ya ná, ta klay ta tseđi ka dəmbu' hutaf ²⁰ Mantsa ya kəl gwada Mgham Yesu ka ŋluta, ka zuta vli nda mbrakwa Mgham Lazgħafta.

Gigdavafta vli ma Afisus

²¹ Tahula tsa, ka Pwal ndanata mantsa: Ka ranafra yu ta vli ta hadika Mekaduniya, nda vli ta hadika Akaya* katsi, ta dza'a da luwa Ursalima yu.

«Ka bhadagħabħa yu da hada katsi guli, nda nza tkwe' ka bhadagħata dā da luwa Ruma guli,» ka'a. ²² Ka ghunaghatá tsi ta i Timute nda Irasta, his mataba gwal ta katanŋta ta hadika Mekaduniya. Ta nzatá vərđa tsatsi ka nzđavata ta hadika Asiya. ²³ Ma tsa fitik ya, ka sli'avafťá gwada katakata ta ghəŋa Mgham Yesu. ²⁴ Tsaw mamu sana dəgha ta slru ta hgu lu ka Dametriyus, ta slara zwana həga ka kufur, ŋa wuyay, ta hgu lu ka Deyes Artimis. Kad ka skwi ta planata tsi ta gwal ta maganatá slna. ²⁵ Ka tskanatá tsi ta tsa mnduhani ya, kawadaga nda sanlaha ta maga mndərga tsa slnahani ya guli. Ka'a nda hən̄j mantsa: «Graha! Nda sna kuni kazlay: Ta na skwi ta tsatsafta mu na nzafta mu kə'a. ²⁶ Nda ngha kuni, nda sna kuni guli ta skwi ta mnə Pwal. Ka'a na: Nza a skwi ta tsatsafta mnduha nda dzva taŋ ka Lazgħafta wu, ka'a.

* 19:21 Ngha ta Slna gwal ghunay 18:12.

Ka tdaghatá tsi ta ndəghata mnduha. Ma na luwa Afisus na kweŋkweŋ yeya a wu, nduk ma inda vli ta hadika Asiya tani. ²⁷ Wana na skwi na dza'a dzatá slna mu. Tsaya ya a wu, dza'a zləmbaku gwada ta ghəŋa həga skwa wuyay mu dagala ta nzakway ka Deyes Artimis. Vləgəлта a mnduha ta glaku ŋa Deyes ka tsəlbəu ma ghuvani manda ya ta magə lu ma inda vli ta hadika Asiya nda ya ta ghəŋ hadik demdem ya wu,» ka'a. ²⁸ Snaŋta taŋ ta tsa gwada ya, ka gufaftá ŋudufa taŋ ka gugud həŋ ta gugudaku. «Ya dagala gwada ta Deyes Artimis la Afisus,» ka həŋ. ²⁹ Ka sli'avafatá vli kudukuts ma luwa demdem, ka hwaya da vla katskatsu, ka ksədanaghatá həŋ ta graha Pwal ta nzakway ka i Gayus nda Aristarkus, tsa hahəŋ his ta nzakway ka mnduha la Mekaduniya ya. ³⁰ Si ka kumə Pwal ta dza'a slanaghatá həŋ, ama ka pyaftá gwal zlgəhay nda ŋuduf. ³¹ Mamu sanlaha ma gwal ksa slna ŋumna ta hadika Asiya ta nzakway ka graha Pwal. «Yaha ka da dza'a da tsa vla katskatsu ya,» ka həŋ tsghadanaghatá lwi ta Pwal. ³² Ta tsa luwa ya, nda ghuya ghəŋa mnduha. Ka nu ŋa ya laha ta guguday, ka nu ŋa ya laha ta gugday. Mal gwal mataba taŋ kul snaŋtá skwi ta tskanatá həŋ. ³³ Ka snanamtá sana mnduha ta tsa gwada ya ta sana mndu ta hgu lu ka Alegzandra ta klə la Yahuda ta kəma. Ka Alegzandra tama mantša: «Swidwa! Swidwa!» kə'a kapaŋtá dzvu, ka kuma gwada ŋa mnanəŋtá mnduha. ³⁴ Manda snaŋta taŋ kazlay: Mnda la Yahuda na mndu na kə'a, ka hlaftá həŋ ta wi ka skwa turtuk ka zatá awa his. Ka həŋ mantša: «Dagala gwada ta Deyes Artimis la Afisus!» ka həŋ hlaftá wi.

³⁵ Ka lbanatá mnda vindi ma tsa luwa ya ta mnduha zlahzlah. Ka'a mantša: «Ari wa la Afisus, wa ya kul snaŋta kazlay: Luwa Afisus ta ŋanatá tsa həga Deyes Artimis dagala ya, nda tsa tsatani ta saha ta luwa ya kə'a na? ³⁶ Had mndu dza'a zlərday wa. Lbanatá ŋuduf ka dzatá ghəŋ skwi

ɲa magay. ³⁷ Na mnduha hlagagha kuni da hadna na ná, had sana rutsak vzaf həj ta həga skwa wuyay, ka razatá Diyesa mu wa. ³⁸ Ka mamu skwi mataba Dematriyus kawadaga nda gwal ksanatá slna nda sana mndu katsi, mamu vla tsa guma, ka kla həj da gwal tsa guma, ka dza'a həj dganata hada. ³⁹ Ka mamu sna gwada ta kumə kuni ta mnay katsi guli, dza'a dzray mu ta tsaya ma vla dzrəka mu. ⁴⁰ Ta ghəɲa na skwi ta magaku gita na ná, laviɲlava lu ta tsaftá badza ta amu ka gwal zlərdawi, kabga had skwi prək ka tskamata mandana ná, ɲa mnay mu kazlay: Ta ghəɲa ya skwi ya tskavata mu kə'a wa,» ka'a. Kɔfakwani ta gwada, «gazlawagazla,» ka'a nda mnduha.

20

Sli'a Pwal ta hadika Mekaduniya nda ya ta hadika Akaya

¹ Tahula lbatá tsa sli'avaf ta sli'avaf lu ya, ka tskanatá Pwal ta gwal zlgħay nda ɲuduf, ka vlaɲtá mbraku ta həj. Ka dgatá tsi ta vgha nda həj, ka lagħwi ta hadika Mekaduniya. ² Tahula ranaftani ta tsa hadika ya, ka valaɲtá tsi ta mbraku katakata ta gwal zlgħay nda ɲuduf, ka bħadagħatá tsi ta hadika Gres. ³ Ka zatá tsi ta tili hkən hada. Ta dza'a dza'a lami da kwambalu ɲa dza'a ta hadika Siri tama, ka snaɲtá tsi ta dzray ta dzrə la Yahuda ta wi ta ghəɲani ɲa pghanatá buɔukwa. Ka ksəglagħatá tsi ta tvi nda ta hadika Mekaduniya. ⁴ Ka sli'aftá i Supater zwaɲa Pirhus mnda luwa Beriya, nda Aristarkus nda Sekundus mnda la Tesalunik, nda Gayus mnda luwa Derba, nda Timute, nda Tisik, nda Trufim mnduha hadika Asiya, mistani. ⁵ Ka lagħu tsahaya ta kəma kzla aɲni ma luwa Truwas. ⁶ Aɲni ya, ka lamə ɲni da kwambalu ma luwa Filipiya, tahula zutá skala buradi kul had is mida ya. Ta mahutafa fitik, ka lagħa ɲni slanagħatá həj ma luwa Truwas, ka zatá ɲni ta luma hada.

Kwanaha lagha Pwal da luwa Truwas

⁷ Gahawu baɗu luma gwasi, ka tskavatá ηni ηa za skwa zaya* Mgham Yesu, ka zlraftá Pwal ta gwada ta koma gwal zlg hay nda ηuɗuf, ka nzɗavatá tsi ta gwada ha ka lami da takala, kabga dza'a nda sli'a tsadək wər vli. ⁸ Ma dzuguvu ma hōga ta ghōga hōga tskavata ηni. Mamu ndəghata pitirlaha ma tsa dzuguvu ta ghōga hōga tskava ηni ya. ⁹ Tsaw mamu sana zwanj ta hgu lu ka Fewtikus ta nzunja tawa finitir. Ka dziɗtá hani ma tsa nzɗavata Pwal ta mna gwada ya. Na tsa ghərbanafata hani ya, ka dɗagatá tsi ta tsa mahkōna hōga ta ghōga hōga ya ta hadik. Kə'a ka lu ka sli'ay ná, nda mta. ¹⁰ Ka saha Pwal, ka ndadaghata tsukwafta. «Ma tɗ ηuɗufa ghuni, ta teke'a hafu mida,» ka'a. ¹¹ Ka vradaftá Pwal ka bla'atá tsi ta buradi ka zay. Ka kdə tsi ta gwada petsuwed vli. Tahula tsa, ka sli'aftá tsi ka laghwi. ¹² Nda hafu ma tsa galaɓay ya ta klaghatá lu dzagha. Ka rfu hōj ta rfu katakata.

Sli'a Pwal da luwa Truwas nda ya da luwa Mitelej

¹³ Ka sli'aftá ηni ka laghwi ta koma ta koma da ηlaftá kwambalu ηa kla aηni da luwa Asus. ηa dza'a ηni kla Pwal hada, kabga ta dza'a nda səla i'i, ka'a. ¹⁴ Manda laghani slaɗnaghatá ma Asus, ka klamtá ηni da kwambalu, ka laghu ηni da luwa Mitelej. ¹⁵ Ka sli'aftá ηni hada nda kwambalu, ka bhadaghatá ηni gamahtsimani mbəj nda luwa Kiyus. Gamahtsimani, ka bhadaghatá ηni da luwa Samus, gamahtsima tsaya guli, ka bhadaghatá ηni da luwa Miletus. ¹⁶ Ka Pwal mnuta na: «Had yu dza'a sladavata ma luwa Afisus wu, da zutá lu ta fitik ma hadika Asiya, ka má ta magaku tsi katsi ná, misimmisim ta kuma

---

* 20:7 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:42.

yu ta bhadaghata da Ursalima, ka ma kdə fitika skala Pentakwat† ka sagha a tsi,» ka'a.

Gwada Pwal nda la galata mndu ma Afisus

¹⁷ Ma tsa Miletus ya tama, ka ghunaftá Pwal ta mnduha da Afisus ŋa hgaktá gwal ngha Igliz. ¹⁸ Manda bhadaghata taŋ da slanaghata, ka Pwal nda həŋ mantsa: «Daga badu lagha da ta hadika Asiya ná, nda sna kuni ka yu nzata kawadaga nda kaghuni. ¹⁹ Nda lebtekwa ta ghəŋ mataba ghuya daŋwa da sanlaha ma la Yahuda ta pghihatá budukwa, ksanata yu ta slna ta Mgham Yesu. ²⁰ Nda sna kuni guli kazlay: Had sana skwi prək ka katá kaghuni difaghuna yu wu kə'a. Mnaghunamna yu ta indani, ka taghaghunafta banluwa nda ya dzagha dzagha. ²¹ Ka gvalaŋtá yu ta la Yahuda nda la Grek, ŋa mbədavata tvə Lazglafta ŋa zlglafta taŋ ta Mghama mu Yesu Kristi. ²² Ndanana, nda sli'a yu da Ursalima. Sulkum nda ghuba ta tiŋwa i'i ŋa dza'a. Sna a yu ta skwi dza'a slidighata hada wa. ²³ Skwi ya ta mnidinja Sulkum nda ghuba kwenkwen ná, dza'a sladighasla ghuya daŋwa, dza'a vzdimvza lu da gamak. ²⁴ I'i ná, ndana a yu ta gwada ta hafa da, dər má kinawu dinutani ka ŋa da wa. Dza'a kdanaktá tsa ŋərma slna vliha Mgham Yesu ŋa magay, ta nzakway ka mna Lfida Gwada ta ghəŋa zdakatahuda Lazglafta ya skwi ta zdəghata.

²⁵ «Ndanana ná, nda sna yu kazlay: Nghəlaŋta a inda na kaghuni raghunaf yu, ka mnaghunata gwada ta ga mghama Lazglafta ná, ta həga kuma da dekdek wa. ²⁶ Tsaya ta kol yu ka mnaghunata dar gita kazlay: Magaghunamaga yu ta inda skwi ya laviŋ yu ta magay

---

† 20:16 Pentakwat: Tsaya fitika skalu dagala ta fitika tska skwi ta vwah da la Yahuda. Ma tsa fitik ya saha Sulkum nda ghuba ta ghəŋa duhwalha Yesu ta ma hutafmbsaka fitik tahula Pak. Ngha Zlahu 23:16.

nda inda kɔavakta mbrakwa ɔa. Ka dza'a zluɔzla kuni ta skwi ya taghaghunaf yu, ta had' i'i mida wu, ²⁷ kabga mnaghunamna yu ta inda skwi mna Lazglafta, had' ya difanaghu yu wa. ²⁸ Nghawangha ta ghɔɔa ghuni, nghawa ta inda bra ya vlaghuna Sulkum nda ghuɔa ɔa nghay guli. Nghawangha ta Igliza Lazglafta ya mutsanak tsi ta ghɔɔani nda usa zwaɔani. ²⁹ Tahula laghwa ɔa nɔa, nda sna yu kazlay: Dza'a sli'adamsli'a mnduha ta sidi manda mandundiha da taba ghuni, had' hɔɔ dza'a zlanɔa tsa bra ya wu kɔ'a. ³⁰ Dɔr mataba kaghuni guli nɔa, dza'a sli'afsl'i'a sanlaha da tsakalawi, ɔa baraghata taɔ ta sanlaha ma duhwalha mista taɔ. ³¹ Ka nzata kuni hzlerɔa. Havapwahava kazlay: Hkɔn vakwa ɔa ta ɔavata nda ima taw ta iri, nda rvidik tani, nda fitik tani, ta vla hidaku ɔa inda kaghuni kɔ'a.

³² «Ndana tama, ma dzva Lazglafta nda gwada ta zɔakatahudani tani ta famta yu ta kaghuni. Tsa gwada ya dza'a ɔla kaghuni, ɔa zay ghuni ta hɔga kawadaga nda inda gwal nda ghuɔa. ³³ Ma nzakwa ɔa nɔa, gvalaɔ a yu ta dɔr tseda mndu, dɔr dzindara mndu, dɔr lguta mndu wa. ³⁴ Nda sna vɔrɔa kaghuni kazlay: Nda dzva ɔa si ta maga yu ta slna ɔa kata ghɔɔa ɔa, nda ya ɔa kata gwal ta dza'a mista ɔa tani kɔ'a. ³⁵ Ina tsa slnaha magɔ yu mantsa ya nɔa, ɔa maraghunata kazlay: Mantsa ya ta maga lu ta slna ɔa katanɔa gwal ka pɔu kɔ'a. ɔa havaghunakta guli ta gwada Mgham Yesu ta mnay kazlay: Mal mndu ta vlay ta rfu, ka mndu ta zlghay kɔ'a ya,» ka'a.

³⁶ Ta kɔaku Pwal ta mna tsa gwada ya, ka tsɔlbata tsi ka maga du'a nda hahɔɔ tani demdem. ³⁷ Rɔb hɔɔ demdem nda taw, ka lagha tekweise' ta Pwal. ³⁸ Tsa mnayni kazlay: Nghɔglanɔa a kuni ta hɔga kuma ɔa wu kɔ'a ya na skwi ta ganafta taw ta hɔɔ. Ka sli'afta hɔɔ ka pghaghat'a Pwal da vla kwambalu.

21

Lagha Pwal da luwa Ursalima

¹ Tahula dgata ηni ta vgha nda həŋ, ka lamə ηni da kwambalu. Ka sli'af̄ta ηni ka laghwi tur da luwa Kus. Gamahtsimani, ka sli'af̄ta ηni ka laghwi da luwa Rudes. Ka gi sli'af̄ta ηni hada guli ka laghwi da luwa Patara. ² Hada, ka slafta ηni ta sana kwambalu ta sli'i da luwa Finisi, ka lamə ηni dida, ka laghu ηni. ³ Nghay ηni ta luwa Kiprus manda a, hadik ya ta tsavata ma drəf, ka zluŋtá ηni nda ga zlaβa ηni ka laghu ηni nda tvə hadika Siri. Ka bhadaghatá ηni da luwa Tir ma vla pghay kwambalu ta huzla. ⁴ Hada, ka slanaghatá ηni ta gwal zlḡhay nda ηuduf, ka zata ηni ta fitik ndəfáŋ da həŋ. «Ma laf ka da luwa Ursalima,» ka həŋ nda Pwal, manda kdakwa Sulkum nda ghuβa ta mnanarŋtá həŋ. ⁵ Ma kdavakta tsa mandəfáŋa fitik ya, ka sli'af̄ta ηni ka sli'i. Ka pghafta həŋ demdem ta ar̄ni, nda mi'a taŋ, nda zwana taŋ tani, ha ka zluŋtá huđa luwa. Bhadaghata ηni ta wa ghwa, ka tsəlbata ηni, ka magatá du'a. ⁶ Manda dgata ηni ta vgha nda həŋ, ka ηlaftá ar̄ni ta kwambalu, ta vraghuta hahəŋ dzagha taŋ.

⁷ Ka kd̄iŋtá ηni ta mbađa ηni nda kwambalu. Sli'af̄ta ma luwa Tir ka bhadaghata da luwa Tulemayis. Hada, ka guguvta ηni ta zgu nda zwanama. Ka zata ηni ta fitik turtuk kawadaga nda həŋ. ⁸ Ka sli'af̄ta ηni gamahtsimani ka dza'a, ka bhadaghata ηni da luwa Sezare. Ka sli'af̄ta ηni guli ka lagha da Filip ta hgə lu ka mnda mna gwada Lazglafta, ta nzakway ka mndu ya tekw mataba tsa gwal ndəfáŋ ya kay*. Ka lamə ηni da həga ga taŋ ka hanay ga taŋ. ⁹ Mamu kwaghani fwad ka daghali ka daghali ta klaktá lwa Lazglafta. ¹⁰ Nda za fitika ηni ηulum hada tama, ka sli'af̄tá sana anabi ta hgə lu ka Agabus daga ta

* 21:8 Ngha ta Slna gwal ghunay 6:5. Nda 8:5-40.

hadfika Zudiya, ¹¹ ka sagha da slanaghata. Ka klaftá tsi ta banava Pwal, ka habanató tsi ta sèlahani nda dzvuhani. Ka'a mantsa: «Wya skwi mna Sulkum nda ghuba: Ka ña wa nana banava na ná, manda va yeya dza'a habafta la Yahuda ta tsa mndu ya ma Ursalima, ña klafta tañ ka fanamta gwal kul nzakway ka la Yahuda ma dzva tañ,» ka'a.

¹² Na snan̄ta ñni ta tsa gwada ya, nda an̄ni tani, nda gwal ma tsa vli ya tani, ka ndəbə ñni ta dzvu ña Pwal ña kwalani kul lafi da Ursalima. ¹³ Ka Pwal nda an̄ni mantsa: «Ta ghəña wu ta tawa kuni ta taw. Ta kumay kuni ta gidiftá zləñ ra? I'i ta da ná, ña habaftá i'i yeya a wu, dər má ña dza ta i'i ma Ursalima ta ghəña hga Mgham Yesu tsi, nda fa vgha da,» ka'a. ¹⁴ Na tsa trapta ñni mida ya ná, ñəvglan̄ a an̄ni guli wa. «Ka maga Mgham Yesu ta skwi ya kuman̄ tsi,» ka an̄ni ta ghəñani.

¹⁵ Tahula luta tsa fitik ya tama, ka hbaftá ñni ta vgha, ka ñlaghatá da luwa Ursalima. ¹⁶ Ka sli'aftá sanlaha ma gwal zlgħay nda ñuduf ma luwa Sezare guli mista ñni. Ka pghadaghata həñ ta an̄ni da vli ya dza'a hani ñni ta hani ga sana mndu ta hgə lu ka Menasur̄, mnda sana luwa ta tsavata ma drəf, ta hgə lu ka Kiprus. Nda kda fitika tsa mndu ya ma zlgħay nda ñuduf.

Nghanaghata Pwal ta Yakubu

¹⁷ Bhadaghata ñni da Ursalima, ka tsu'af̄ta zwanama ta an̄ni nda rfu. ¹⁸ Ga mahtsimani, ka sli'aftá Pwal kawadaga nda an̄ni ka lagha da Yakubu. Ka lagha gwal Igliz tskavata demdem hada. ¹⁹ Tahula ganaghata Pwal ta zgu ta həñ, ka rusu tsi turtuk turtuk ta skwi maga Lazglafta mataba gwal kul nzakway ka la Yahuda nda ma slnani. ²⁰ Snanata tañ ta tsa skwi rusanaf Pwal ta həñ ya, ka zləzlvu həñ ta Lazglafta. Ka həñ nda tsi mantsa: «Zwan̄ama, nda ngha ka ta dəmbu' a ta la Yahuda ta zlgħafta ya ki'e, ta ñavan̄a həñ

ka sna zlahá Musa. ²¹ Ka lu nda hēj nda gwadfa ta kagha ná, ma snə kuni ta zlahá Musa, ma datsə kuni ta fafada zwana ghuni, ma taghə kuni ta nzakwa la Yahuda, ká ka ta taghay ɲa inda la Yahuda ta nzaku ma səla hamata sanlaha ma mnduha, ka lu ta mnay. ²² Waka lu dza'a magay? Ya wya dza'a nda sna hēj kahwathwata kazlay: Hadna ka kə'a, dza'a sli'agaghasli'a hēj. ²³ Ka si mantsa tsi, ka maga ka ta na skwi dza'a ɲni mnaghata na. Mamu sana mnduha fwad mataba mu ta wadana ta wadu ta Lazglafta. ²⁴ Hla ta hēj ka dza'a ka da tsalapta ghəɲa gha kawadaga nda hēj. Ka plata ka ta skwi ma dza'a hahēj da play. Tahula tsa, ɲa htsiɲta taɲ ta ghəɲa taɲ. Ka magamaga lu mantsa katsi, dza'a nda sna inda mnduha kazlay, tsa skwi ta snə mu ta mnay ta Pwal ya kay ná, tsakala wi ya kə'a. Ma tsaya dza'a kəl lu ka snaɲta kazlay: Ta snay kagha ta zlahu guli kə'a. ²⁵ ɲa gwal kul had ka la Yahuda ya, tsiɲtsa mu ta ghəɲani ka vindanafta mu ta hēj kazlay: Yaha hēj da za slu'a skwa wuyay, yaha hēj da za us, yaha hēj da za skwi bəɽta lu nda bəɽta, yaha hēj da maga sli'ɲsli'ɲɲ† kə'a,» ka hēj.

²⁶ Mantsa tama, ka sli'afɽa Pwal kawadaga nda tsa mnduha fwad ya ka tsalapta tsi ta ghəɲani. Gamahtsimani, ka lamə tsi da həga Lazglafta, ɲa mnata fitika dzata ghəɲa tsa tsalatá ghəɲ, nda vlata skwa pla ghəɲ dza'a vlə lu ta hēj ta hēj ya.

Ksaftá Pwal ma həga Lazglafta

²⁷ Badu kdavakta tsa mandəfəɲa fitik ya, ka nghaɲtá la Yahuda ta sagha ta hadika Asiya ta Pwal ma həga Lazglafta. Ka gagaftá hēj ta dəmga, ka ksafta hēj ta Pwal. ²⁸ Ka dzata hēj ta lawlaw: «Ari mnduha la Isra'ila! Kudidwa! Ya wana tsa mndu ta ra inda vli ka raraza mnduha mu, nda zlahá Musa, nda na həga Lazglafta na

---

† 21:25 Ngha ta Slna gwal ghunay 15:20.

tani ya kay. Laghani guli ná, ka hładamtá la Grek da na hëga Lazglafta na, ka ɲrintá na vli nda ghuba na,» ka hëɲ. ²⁹ Tsaw si nghinɲgha hëɲ ta sana mndu ta hgə lu ka Trufim, mnda la Afisus kawadaga nda tsi ma luwa. Zlah si kladamkla Pwal ta tsa mndu ya da hëga Lazglafta ka hëɲ si ta gray.

³⁰ Kđukuts sli'avafslí'a vli ma luwa, ka gazladaghatá mnduha ma inda vli. Ka ksafťá hëɲ ta Pwal ma hëga Lazglafta, ka ksiginťa dzibil, ka gi hahunťa tghaha. ³¹ Ta naghay naghay hëɲ ta tva dzatá Pwal ta lagha lu da mnay ɲa mghama sludzi kazlay: ya nda ɓadza vli ma luwa Ursalima kə'a. ³² Ka gi hlaftá tsi ta sludziha nda maliha ta ghəɲa la sludziha, ka sli'afta hëɲ ka ndadaghata slanaghata hëɲ. Nghay taɲ ta mghama la sludzi nda la sludzi tani, ka gi zlanťa hëɲ ta dza Pwal. ³³ Ka gavadaghatá mghama la sludzi ka ɲanató Pwal, ka tsatsanaftá zidaha his. «Wa va kagha, nahgani maga ka?» ka'a nda tsi. ³⁴ Ka nu ɲa ya ta gwaday, ka nu ɲa ya ta gwaday, ka tsa tskata ghəɲa mnduha ya. Trid, trap ta mghama sludzi ta ksafťá ghəɲa gwada, ka'a mantsa: «Klawakla ta na Pwal na da vla nzakwa la sludzi,» ka'a. ³⁵ Ndusadaghata Pwal tavata dzatá tva ɲlu da hëga, ka gi tsukwaghatá la sludzi, kabga nda ga sida mnduha. ³⁶ «Dzata! Dzata, dzata!» ka tsa ɲəddəma ta mnduha ta mbaďa mistani ya, ka dza'a nda hla wi.

Waday Pwal ta ghəɲani

³⁷ Ta ghwan a lu ka kladamta Pwal da vla nzakwa la sludzi tama wu, «dza'a tsu'ay ka, ka mnaghanta yu ta gwada ɗa ra?» Ka Pwal nda tsa mghama sludzi ya. «Nda sna ka ta gwada la Grek ra? ³⁸ Ka gha a na mnda la Masar ta sli'anaftá zlərdawi ka ma taɲ, ka hlaghatá gəndaha dambu' fwaď da mtak ya wu ra?» ka'a nda Pwal. ³⁹ Ka Pwal mantsa: «Mnda la Yahuda i'i, ya lu ma luwa Tarsus ta

hadika Silisi, zwan̄a sana luwa ta klu lu ya yu. Kdækkdæk, vlihavla ta tvi ka gwad̄ganata yu ta mnduha,» ka'a. ⁴⁰ Ka vlan̄tá tsa mghama la sludzi ya ta tvi. Ka sladatá Pwal ta tsa dzatá tva dza'a da hæga ya. Ma hlæ kuni ta wi, ka'a nda dzvu nda mnduha. Sriw, nzanza mnduha. Ka zlraftá Pwal ta gwada nda hæj nda gwada Hebru.

22

¹ «Zwanama nda dadaha, snawasna ka mnaghunata yu ndanana ta skwi ta magaku, ña wadap̄tá ghøn̄a da,» ka'a. ² Na tsa snay tan̄ ta zlraftani ta gwada nda gwada Hebru ya, ka sganaghata hæj ta nzata sriw. Ka Pwal mantsa: ³ «I'í ná, la Yahuda yu, ya ma luwa Tarsus ta hadika Silisi lu ta i'í, ama ma na luwa na glafta yu. Gamaliyel ta dzañadiftá ta dzaña, ka taghadifta snan̄tá zlahá dzidzíha mu nda tvani manda ya ta raku. Ñavaña i'í guli ka sna ña Lazglafta manda va na ta magæ kaghuni demdem gita na. ⁴ Ganap ga yu ta iri ta gwal ta ksa na tvi na ha ka pslatá hæj. Hahabaf hahaba yu ta zgwana nda mi'aha tani ka pghamtá hæj da gamak. ⁵ Maslæmtsæka da na la mali ta ghøn̄a gwal ta dra skwi ña Lazglafta, nda la galata mndu na guli. Da hahæj zlghafta yu ta delewer ña klan̄tá zwanama mu la Yahuda ma luwa Damas, ña dza'a da kasa gwal zlghay nda ñuduf ma tsa luwa ya, ña hlaktá hæj da luwa Ursalima, ña tsanaghata guma ta hæj.»

Mnay Pwal ta tva zlghaftani ta Yesu

Slg 9:1-19, 26:12-18

⁶ «Tata mbaða yu ta tvi, wur ma ghøn̄ fitik, ndusa yu nda luwa Damas tama, ka saha tsuwadæk katakata daga ta luwa ka tsuwadakanaf̄tá vli ta widifta. ⁷ Ka zlæmbadata yu ta hadik. “Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kæl ka ka giri ña da na?” ka sana lwi nda i'í ta snæ yu. ⁸ “Wa kagha ní Mghama da!” ka yu nda tsi. “I'í Yesu mnda la Nazaret,

ta gə ka ta iri ɲani ya yu,” ka’a nda i’i. ⁹ Nda ngha gwal kawadaga nda i’i ta tsa tsuwadək ya, ama sna a hahəŋ ta lwa tsa mndu ta gwada nda i’i ya wa. ¹⁰ “Nu skwi ɲa magay da ní Mghama da?” ka yu nda tsi. “Sli’afslí’a, la da tsa luwa Damas ya, dza’a mnagha mna lu ta inda skwi ɲa magay gha hada,” ka Mgham Yesu nda i’i. ¹¹ Ghulpidǵhulpa wudakwa tsa tsuwadək ya kay, nghəgla a yu ta vli wa. Ka ksə tsa gwal kawadaga nda i’i ya ta i’i ta dzvu, ka bhididǵhata da luwa Damas.

¹² «Hada, mamu sana mndu ta hǵə lu ka Hananiya. Ta zləŋay ta Lazglafta, ta snay guli ta zlahā Musa. Ta ghubay inda mnduha la Yahuda ma tsa luwa Damas ya. ¹³ Ka sagha tsi slidǵhata, ka’a nda i’i mantsa: “Zwaŋama da Sawulu, nghəglaŋgha ta vli,” ka’a. Gi hadahada, gi ka gwanatá iriha da, ka nghanǵá yu ta vli. ¹⁴ Ka Hananiya nda i’i guli mantsa: “Zbuzba Lazglafta dzidzǵha mu ta kagha daga ghalya ɲa snanǵá skwi ta kumə tsi, ɲa nghanǵa gha ta tsa tǵukwa mndu ya, ɲa snanǵa gha ta gwada vərda tsatsi nda wani. ¹⁵ Kagha dza’a nzakway ka masləmǵtsəkani da inda mnduha ta ghəŋa skwiha ya snanǵ ka da tsi. ¹⁶ Ndanana, had sana skwi ɲa kzləgəlta gha wa. Sli’afslí’a, sawi ka magaghafta lu ta batem, ka ghubata dmakwa gha nda ma nghanǵa gha ta Mgham Yesu,” » ka’a.

Ya ka lu ghunaftá Pwal da sana mnduha

¹⁷ «Tahula tsa, ka vraghutá yu da Ursalima. Ma sana fitik ta maga du’a yu ma həga Lazglafta, ka maridǵntá Mgham Yesu ta ghəŋani. ¹⁸ Na tsa nghanǵa da ya, ka’a nda i’i mantsa: “Sli’apsli’a misimmisim ma luwa Ursalima, kabga tsu’afta a həŋ ta skwi dza’a ka mnay ta i’i wu,” ka’a. ¹⁹ “Mghama da, nda sna vərda hahəŋ kazlay: Si ta ray yu ta həga tagha skwa la Yahuda ka hla gwal ta zlgħaftá kagha, ka hla həŋ da gamak, ka sləva həŋ nda krupi kə’a. ²⁰ Ta dzatá lu ta Atiyen ta nzakway ka masləmǵtsəka gha

ya ná, hada vərda i'i. Zđigihazda tsa dzata dza həŋ ya. I'i ta ŋanatá lguta tsa gwal ta dzata ya," ka yu nda tsi. ²¹ «Sli'afslí'a, la! Ta ghunə da vli di'ij yu ta kagha da gwal kul nzakway ka la Yahuda,» ka'a.

Pwal nda mali ta ghəŋa sludza la Ruma

²² Ka fata həŋ ta sləməŋ ka sna gwada ta gwadagapta Pwal ha ka mnagaptani ta tsa gwadaha ya. Na gi snaŋta taŋ ta tsa gwadaha ya, «zadiŋtá mndərga nana ma mndu ta ghəŋa hadik, dzawa dza! Ra a ka zlanŋta nda hafu wu!» ka həŋ hlaftá wi. ²³ Ka kwahu həŋ ta wi ka vaza lguta taŋ nda ta luwa, ka tsada hadik nda ta luwa. ²⁴ Tsaya kəl mghama sludzi ka mnay kazlay: Klaghawakla ta Pwal da həga, ka dawanaпта kuni ta vli nda sləvu, kada snaŋta lu ta skwi ta kəl na mnduha na ka hla wi mandana na ta ghəŋani na, ka'a. ²⁵ Manda habafta lu ŋa sləvay tama, ka Pwal nda mali ta ghəŋa la sludzi ta sladu hada mantsa: «Vlaghunavla lu ta tvi ŋa sləva mnda la Ruma nda krupi ta kul tsanaghata lu ta guma katək ra?» ka'a nda tsi. ²⁶ Snaŋta tsa la mali ta ghəŋa la sludzi ya ta tsa gwada ya, ka sli'afta tsi ka laghwi da mnanata mghama taŋ. «Waka ka dza'a magay? Nana mndu na ná, mnda la Ruma ya,» ka'a nda tsi. ²⁷ Ka gi sli'aftá tsa mghama la sludzi ya ka lami slanaghatá Pwal. «Mnihamna, mnda la Ruma ka kahwathwata ra?» ka'a nda tsi. «Aŋi!» ka Pwal nda tsi. ²⁸ «I'i ná, nda tseđi dagala skwata yu ta nzakwa da, kada nzata yu ka mnda la Ruma,» ka tsa mghama la sludzi ya nda tsi. «I'i na, ka mnda la Ruma yata lu ta i'i buzul,» ka Pwal nda tsi.

²⁹ Damkwál vraghuvra tsa gwal si dza'a sləva Pwal ya nda hul, ŋa sagha nda sa dawanaпта vli. Na tsa snaŋta tsa mghama la sludzi ya kazlay: Mnda la Ruma Pwal kə'a ya, ka ksuta tsa habafta habaf tsi ya ka zləŋ.

Pwal ta kəma gwal guma

³⁰ Gamahtsimani, ka zbə tsa mghama la sludzi ya ta vərđaka skwi kəl la Yahuda ka ksaftá Pwal. Ka palinťá tsi ta tsa habafta habaf tsi ta Pwal ya. Ka hagaktá tsi ta la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda gwal ta tsa guma, ŋa tskavata. Ka kladaghata tsi ta Pwal ka sladanata ta kəma tarj.

23

Pwal ta kəma ŋumna Festus

¹ Ka vazlanamtá Pwal ta iri ta gwal tsa guma. Ka'a mantsa: «Zwanama da, had' sana skwi dəmanaf yu ta Lazglafta ha gita wa. Had' sana skwi guli ŋa tsadivata wu,» ka'a. ² «Dzuŋwadza ta wubisim,» ka mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Hananiya ya, nda gwal ndusa nda Pwal. ³ «Dza'a dzay Lazglafta ta kagha ghwadaka vata həga bap lu nda ba* na. Nza ŋa tsa guma ta ghəŋa i'i manda ya ta mnə zlahu kagha, ama ka zluŋťá ka ta zlahu, ka laghwi da mnay kazlay: Dzuŋwa dza kə'a,» ka Pwal nda tsi. ⁴ «Waka ka ta raza mali ta ghəŋa gwal dra skwi ta nzakway ka mnda Lazglafta na?» ka tsa gwal ndusa nda tsi ya. ⁵ «Sna a yu kazlay: Mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ya kə'a zwanama wu, kabga nda vinda guli kazlay: Hadu ka dza'a raza mgham ta ghəŋa mnduha gha wu† kə'a,» ka Pwal.

⁶ Tsaw nda sna kazlay: Nana gwal tsa guma na ná, labatani nda la Sadukiya, nda la Farisa ya kə'a, kəl tsi ka gwadata nda lwi dagala dagala. Ka'a mantsa: «Zwanama da, i'i ná, mnda la Farisa i'i, zwaŋa mnda la Farisa yu guli. Ta ghəŋa fafta da ta ghəŋa da, nda ya ta ghəŋa sli'agapta dza'a sli'agapta gwal nda rwa ma mtaku, ta kəl lu ka tsa guma ta ghəŋ i'i,» ka Pwal. ⁷ Na tsa mnatani ta tsaya,

* 23:3 Ngha ta Mata 23:27. † 23:5 Ngha ta Sabi 22:27.

ka zraftá zlerđutawi mataba la Farisa nda la Sadukiya. Ka dgavaptá tsa tskata vgha ya his. ⁸ Had gwal nda rwa dza'a walaŋta sli'agapta wu, had duhwalha Lazglafta wu, had Sulkum guli wu, ka la Sadukiya nda ŋa taŋ. Mamu tsahaya demdem, ka la Farisa nda ŋa taŋ. ⁹ Ka sli'aftá inda mnduha nda gugudaku. Ka sli'avata sanlaha mataba gwal ta tagha zlahu ŋa mnduha ta nzakway mataba la Farisa gwadata nda lwi dagala dagala: «Mutsaf a aŋni ta sana ghwadaka skwi maga na mndu na wa. Ka sana Sulkum tsi, ka sana duhwala Lazglafta tsi, ka kitsi ta gwadganata,» ka həŋ. ¹⁰ Ka sgavaghata zlerđuta wi katakata. Duŋwa həŋ da datsanaptá Pwal na! ka mghama sludzi zləŋaftá zləŋ kəl tsi ka ghunaftá la sludzi ŋa klaptá Pwal mataba taŋ, ka klaghata da həga la sludzi. ¹¹ Girvidikani, ka Mgham Yesu maravata da Pwal mantsa: «Tatá us ta iri! Manda va tsa ga masləmtsək gə ka ta ghəŋa i'i ma luwa Ursalima ya ná, manda va tsaya guli dza'a ga ka ta tsa masləmtsək ya ma luwa Ruma,» ka'a nda tsi.

Dzrawi ta ghəŋa Pwal

¹² Gamahtsimani, ka dzraftá sanlaha ma la Yahuda ta wi ŋa dza'a dzatá Pwal. Ka wadatá həŋ ka mnay kazlay: Had mu dza'a zaŋtá skwi nda za, nda saŋtá skwi nda sa, ka ta dza a mu ta Pwal wu, ka həŋ. ¹³ Ta malay gwal ta dzraftá tsa wi ya ta fwad mbsak. ¹⁴ Ka sli'aftá həŋ ka laghwi da slanaghatá la mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu. Ka həŋ mantsa: «Wadawada ŋni kahwathwata ta kəma Lazglafta kazlay: Had ŋni dza'a walaŋta zaŋtá skwi nda za, ka ta dza a ŋni ta Pwal wu. ¹⁵ Ndanana tama, gwafwagwa kaghuni ta wi nda gwal ta tsa guma. Ta kumay ŋni ta dagapta hya ma na gwada na kahwathwata, ka kuni dazlay nda mghama sludzi ya ná, ŋa klaghunakta lu ta Pwal ta kəma ghuni. Ta sagha tsi ya, nda paya vgha aŋni ŋa gi dzata,» ka həŋ.

¹⁶ Snaŋta zwaŋa mukumani ma Pwal ta tsa pghanatá budukwa dza'a pghanata lu ta Pwal ya, ka sli'áftá tsi ka laghwi mnanatá Pwal ma həga la sludzi. ¹⁷ Ka hgaftá Pwal ta sana mali ma la sludzi. «Kla ta na duhwal na da mghama la sludzi, ya mamu gwada dza'a mnanata tsi,» ka'a nda tsi.

¹⁸ Ka klaftá tsa mali ta ghəŋa la sludzi ya ta tsa duhwal ya, ka klaghata da tsa mghama la sludzi ya. Ka'a mantsa: «Tsa Pwal tsam lu ma gamak ya ta hgaftá i'i. Kdækkdæk, kla ta na duhwal na da tsi, mamu gwada dza'a tsi mnanata, ka'a nda i'i, kəl yu ka klakta,» ka'a nda tsi. ¹⁹ Ka ksafatá tsa mghama sludzi ya ta tsa duhwal ya ta dzvu, ka laghwi ta slərpa vli. «Nu ta kumə ka ta mniyata na?» ka'a nda tsi. ²⁰ Ka'a nda tsi mantsa: «Dzrafdzra sanlaha ma la Yahuda ta sagha da ndəbaghatá dzvu, ŋa kladaghatá Pwal ta kəma gwal ta tsa guma mahtsim. Ta kumay ŋni ta dagaŋta hya ma tsa gwada ya kahwathwata ka həŋ dza'azlay nda kagha. Tsaw mantsa ya nzakwani wa. ²¹ Yaha ka da snana ta həŋ. Ya mamu gwal ta malay ta fwaď mbsak dza'a pghatá budukwa. Wada nda wada həŋ kazlay: Haď ŋni dza'a walaŋta zaŋtá skwi nda za, haď ŋni dza'a saŋtá skwi nda sa, ka ta dza a ŋni ta Pwal wu kə'a. Ndanana, nda paya vgha taŋ, ya gwada da kagha kweŋkweŋ ta kzlə həŋ,» ka'a nda tsi. ²² Ka tsa mghama sludzi ya mantsa: «Nana gwada mnidij ka na ná, yaha ka walaŋta mnananŋta sana mndu,» ka'a, ka ghuniŋtá tsa duhwal ya.

Ghunaftá Pwal da ŋumna Feliks

²³ Tahula tsa, ka hgaftá mghama la sludzi ta maliha his ta ghəŋa sludziha. Ka'a nda həŋ mantsa: «Hbawa vgha, dza'a nda sli'a kuni da luwa Sezare ta nzemndi təmbay girviďik, kawadaga nda sludziha his dərmaək, nda sludziha ndəfáŋ mbsak ta ŋla plis, nda sludziha his dərmaək nda huzla vulu da həŋ. ²⁴ Mutsaf kuni guli ta plis ŋa kla Pwal,

ɲa bhadanaghata dughwana da ɲumna ta nzakway ka Feliks,» ka'a. ²⁵ Wya ka tsa mghama sludzi ya vindanaftá delewer guli:

²⁶ «I'i Klawdi Lisiyas, ta ga zgu ɲa mghamani ɲumna ta nzakway ka Feliks. ²⁷ Ya mndu ta ghunədaghapta yu ya ná, la Yahuda ta ksafra ka dza'a dzata. Ka lagha yu nda la sludza da ka zlu'agapta ma dzva taɲ snaɲər yu kazlay: Mnda la Ruma ya kə'a. ²⁸ ɲa zba snaɲtá ghəɲa skwi ya kəl həɲ ka razay ná, ka kladaghatá yu ta kəma gwal ta tsanatá guma ta həɲ. ²⁹ Ka slanaghatá yu ná, ta razu ta ghəɲ skwi ta ksantá zlahə taɲ həɲ. Ama had skwi ga tsi prək ka dzata, dər prək ka hbamta ma gamak wa. ³⁰ Ka sagha lu snadimta kazlay: Ta pgha budukwa həɲ ɲani kə'a, kəl yu ka ghunədaghapta tsa mndu ya ɲa lagha hahəɲ ka ghəɲa taɲ da mna dmakuha ya maga tsa mndu ya ta kəma gha. Ləɲləɲ ká ka nzata mghama da,» ka'a.

³¹ Ka klaftá tsa la sludzi ya ta Pwal girvidik manda va ya mnanaf lu ta həɲ, ka klaghata da luwa Antipatris. ³² Gamahtsimani, ka vragaghutá hamata la sludzi da vla nzakwa taɲ, ka kdə gwal nda plis nda plis ta kla Pwal da luwa Kaysariya. ³³ Bhadaghata tsa la sludziha ta plis ya da luwa Sezare, ka klaftá həɲ ta tsa delewer ya ka vlaɲtá ɲumna, zlanəɲha həɲ guli ta Pwal ma dzvani. ³⁴ Tahula dzaɲaftá ɲumna ta tsa delewer ya, ka'a mantsa: «Ta wati hadik kagha na?» ka'a dawarɲta da Pwal. Snaɲtani kazlay: Mnda hadika Silisi ya kə'a, ³⁵ «ɲa sna yu ta gwada gha saghər tsa mnduha ta raza kagha ya,» ka'a nda tsi. Klaghawakla, ka dza'a kuni da nghay ma tsa həga baf Hiridus ya, ka tsa ɲumna ya nda mnduha.

24

Tsanavatá gwada ta Pwal

¹ Tahula luta fitik hutaf, ka bhadaghatá i mali ta ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta nzakway ka Hananiya, nda la galata mndu, nda sana mndu ta hgə lu ka Tertulus ya, nda vida ma gwada. Ka lagha həŋ da wlatá Pwal da ŋumna. ² Ka hgadaghata lu ta Pwal. Ka zraftá Tertulus ta rusa skwi ya maga Pwal, kəl həŋ ka wlata. Ka'a mantsa: «Mghama da, əŋka'a ka kagha kəl ŋni ka nzata nda zdaku. Snaŋta gha ta dzra nzaku kəl mnduha ŋni ka nzakway dughwana. ³ Ta rfay mnduha ŋni dər ndigandiga ta kagha katakata Feliks. ⁴ Mghama da! Yaha ŋni da gərdaghata. Kdəkkdək, kabga zďakwa gha, faŋna fa ta zləməŋ ka sna ka ta zwaŋa gwada ŋni dza'a mnaghata ŋni. ⁵ Nana mndu na ná, ghwadaka mndu ya slanagha ŋni ta hwada ghəŋa la Yahuda dər ndigandiga ta ghəŋa hadik. Tsatsi mghama dina la Nazaret* ta nzakway ka gwal ta dza'a mista Yesu ya. ⁶ Ka kumə tsi ta maga sana skwiha dza'a kwal kul vlaŋtá sgit ta həga Lazglafta ŋni, kəl ŋni ka ksafra. [Ka kumə ŋni ta tsanaghatá guma manda ya ta mnə zlahə ŋni. ⁷ Ama ka lagha mghama la sludzi ta nzakway ka Lisiyas da zlu'aghuta ma dzva ŋni nda mbraku, ⁸ ŋa sagha ŋni da kuma gha da wlata, ka Lisiyas nda aŋni.] Ka dawaŋdawa vərda kagha da tsi, dza'a nda sna ka kazlay: Tsakalawi a na skwi ta mnə ŋni tida na wu kə'a,» ka'a. ⁹ «Manda va tsaya nzakwani,» ka la Yahuda ta ghəŋani.

Waday Pwal ta ghəŋani ta kəma Feliks

¹⁰ Manda mnanata ŋumna nda dzvu ta Pwal kazlay: Gwada ta gwada kə'a. Ka Pwal mantsa: «Nda sna yu kazlay: Gitagita a vakwa kagha ta tsa guma ta ghəŋa mnduha ŋni wu kə'a. Nda rfu dza'a wada yu ta ghəŋa da ta kəma gha. ¹¹ Ka psanpsa ka katsi ná, malapə a fitik ghwanpďə his manda lafa da da luwa Ursalima da tsəlbə ta

---

* 24:5 Ngha ta Mata 2:23.

kəma Lazglafta wa. ¹² Had mndu ta slidighata ta zlerdawina nda mndu, ta hwazlabā ghəŋa mnduha, dər ma həga Lazglafta, dər ma həga tagha skwa la Yahuda, dər ma luwa wa. ¹³ Nana skwi mnə hahəŋ ta i'i ndanana ná, graghafata a vərđa hahəŋ wa. ¹⁴ Skwi ya graf i'i ná, ta maganata slna yu ta Lazglafta dzidziha ŋni nda ta tsa tvi mnə hahəŋ kazlay: Dina ghwadaka tvi ya kə'a ya. Zlghafzlgħa yu ta inda skwi ya nda vinda ma zlahā Musa, nda ya ma deftera la anabi. ¹⁵ Faffa i'i guli ta ghəŋ ta Lazglafta manda va ŋa hahəŋ ta mnay kazlay: Dza'a sli'aganapsli'a Lazglafta ta tdukwa mnduha nda ghwadaka mnduha tani kə'a ya. ¹⁶ Tsaya ta kəl yu ka ŋavata ka nzaku manda ya ta raku ta kəma Lazglafta nda ya ta kəma mnduha.

¹⁷ «Nda kđa fitika đa manda dgata đa ta vgha nda Ursalima, kəl yu ka vradaghata, ka kladanaghata nda tsemi ŋa katarđa mnduha đa, nda ya ŋa planatá ghəŋ ta Lazglafta. ¹⁸ Tsaya skwi ta magə yu ta sladighatá sanlaha ma la Yahuda si ta hadika Asiya. Kđakwa đa ta tsala ghəŋa đa tsa, ta had tskata mnduha hada wu, hwazlabanaf a yu ta ghəŋa mnduha guli wa. ¹⁹ Ka má mamu sana skwi gana yu ta həŋ katsi ná, má vərđa la Yahuda ta hadika Asiya ta sagha wlatá i'i da kagħa tama. ²⁰ Ka mantša a tsi wu, ma mnaymna nana mnduha na ta dmaku ya ksaf həŋ ta i'i nda tsi ma fitika lagħa đa ta kəma gwal ta tsa guma. ²¹ Ta kəma gwal ta tsa guma, gwadagwadā yu nda mbraku kazlay: Grafgra yu, "dza'a sli'aganapsli'a Lazglafta ta gwal nda rwa kə'a. Ta ghəŋa tsaya ta tsa lu ta guma ta ghəŋa đa gita," » kə'a.

²² Feliks ná, nda sna tsatsi ta skwiha katakata ta ghəŋa tva Kristi kəl tsi ka dzanamđa wi ta həŋ. Ka'a mantša: «Sagħa mghama la sludzi ta nzakway ka Lisiyas ya ná, nghay đa ta na gwadā ghuni na tsa,» kə'a nda həŋ. ²³ Ka mnanata tsi guli ta mali ta ghəŋa la sludzi kazlay: Hamħa

ta Pwal ma gamak, yaha ka da hbanata nda hba. Ka ta saghasa grahani da katarjta katsi, yaha da pya hɔɔ, ka'a.

Pwal ta kɔma i Feliks nda Drusil

²⁴ Tsɔbakw fitik tahula tsa, ka sagha Feliks kawadaga nda markwa taɔ Drusil, ta nzakway ka makwa la Yahuda. Ka hgagaptá tsi ta Pwal, ka snɔ tsi ta gwada ta ghɔɔa zlgħaftá Yesu Kristi da tsi. ²⁵ Ka zlraftá Pwal ta zwa gwada ta ghɔɔa nzaku ya ta zdɔganatá Lazglafta, nda gwada ta nghuta mndu ta ghɔɔjani, nda gwada ta ghɔɔa ya ka Lazglafta dza'a tsa guma ta ghɔɔa mnduha. Ka Feliks ksur tsi ka zlɔɔ mantsa: «La tama, badu mutsafɔr yu ta fitik ya guli ná, hgɔgɔlta da ta kagha tsa,» ka'a. ²⁶ Dza'a mutsay yu kasi'i ta tsemi da Pwal ka ɔumna Filiks sizlay, ta kɔl tsi gdata ta hgagaptá Pwal tazlay ka ghwa yiva nda tsi.

²⁷ Sɔf sɔf his ka vaku luta ta magay mantsa. Tahula tsa vaku his ya, ka mbɔdapta Purkiyus Festus ta Filiks. Kambɔl zdɔganata tsi ta la Yahuda ka Feliks ná, ka zlanjta tsi ta Pwal ma gamak.

25

Lagha Pwal ta kɔma Festus

¹ Tahula fitik hkɔn manda klafta Festus ta slna nzanagħatá hadikani, ka sli'afta tsi ma luwa Sezare ka lafi da luwa Ursalima. ² Ka sli'adaghata la mali ta ghɔɔa gwal dra skwi ɔa Lazglafta, nda la mali ta ghɔɔa la Yahuda slanaghata hada. Ka wlatá hɔɔ ta Pwal da tsi. ³ «Kdɔkkdɔk, klɔgɔɔnagħa kla ta Pwal da na luwa Ursalima na,» ka hɔɔ ndi'ata ka ɔdɔɔda nda tsi. Mataba tsaya ná, nda dzra wa taɔ ɔa pghata budukwa ɔa dzata ma tvi ta laf tsi. ⁴ Ama ka Festus nda hɔɔ mantsa: «Wa a Pwal ma gamak ma luwa Sezare. Vɔrda i'i guli ná, nzdavata a yu wa, dza'a gi vru yu. ⁵ Ka sli'afslia sanlaha mataba la maliha ghuni mista da ka dza'a ɔni da slanaghata hada ma luwa Kaysariya. Ka

mamu skwi maga tsi kul dinaku katsi, ɲa wlata taɲ,» ka Festus nda həɲ.

⁶ Ka tghas tsi, ka ghwaɲ a fitik za Festus ma luwa Ursalima, ka laha tsi da luwa Sezare. Gamahtsimani, ka sli'aftá tsi, ka lagha da vla tsa guma. «Klagapwakla ta Pwal ya,» ka'a. ⁷ Ka lagha Pwal. Ka sli'adaghatá tsa la maliha la Yahuda ta sli'adata ma Ursalima ya ddivis da wantá Pwal. Ka mnə həɲ ta gwadaha ta kuzlaku ta kuzlaku, ka tsatsanavatá Pwal, ama had'hya gwada kligiɲ həɲ wa. ⁸ Ka Pwal mantsa: «Had'sana dmaku maga yu wu, dər tvə zlahá la Yahuda, dər tvə həga Lazglafta, dər tvə mgham Sezar wu,» ka'a wadapťá ghəɲani.

⁹ «Ta dɔvay ka ta dza'a da Ursalima ka dza'a lu tsatá na guma na ta kəma taɲ ra?» Ka Festus nda Pwal ɲa zdanafta ɲuduf ta la maliha ta ghəɲa la Yahuda. ¹⁰ Ka Pwal mantsa: «Wana yu ma vla tsa guma mgham Sezar. Hadna guli rakwa tsadighatá guma. Had dmaku gana yu ta la Yahuda wu, nda sna vərda kagha ka ghəɲa gha. ¹¹ Ka mamu dmaku gə yu, magamaga yu ta skwi prək ka dzata i'i katsi, ma dza lu ta i'i a ka yu wa. Ama ka had hyahya skwi ma na gwadaha ta mnə həɲ ta i'i na wu katsi, laviri a mndu ta vlatá i'i ta həɲ wa. Ta ndəba dzvu yu da kagha, ka la na guma na ta kəma mghama Ruma,» ka'a. ¹² «Manda tsa zbanťa gha ta dza'a na guma na ta kəma mgham ya, dza'a dza'a ka ta kəma mgham Sezar,» ka Festus nda Pwal tahula gwaduvustani nda gwal ta vlatá hidaku.

Lagha Pwal ta kəma i Agripa nda Beranis

¹³ Tsəbakw fitik tahula tsa, ka lagha mgham Agripa nda Beranis da luwa Sezare da nghanaghata ɲumna Festus. ¹⁴ Ka zata həɲ ta fitik tsəbakw hada. Ka rusanaftá ɲumna Festus ta gwada ta ghəɲa Pwal ta tsa mgham ya. Ka'a mantsa: «Mamu sana mndu zlidiri Feliks hadna ma gamak.

¹⁵ Ma fitika laha dā da luwa Ursalima, ka sli'adaghatá maliha ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta, nda la galata mndu mataba la Yahuda slidighata. Ka wlata həŋ. Kdəkəkəkək, tsaŋna tsa ta guma ta na mndu na, ka həŋ nda i'i. ¹⁶ Ta snu a aŋni la Ruma ta gi tsanaghata guma ta mndu mantša ya wa. Tiŋəl ta guyanata nda guya lu ta tsa mndu ya nda tsa gwal ta wlata ya, ŋa zlanarŋta tvi ŋa waɗayni ta ghəŋani ta kəma tsa gwal ta wlata ya karaku, ka yu nda həŋ. ¹⁷ Ka saha həŋ da hadna mista dā. Gərdava a yu guli wu, ka gi nzata ŋni ma vla tsa guma gamahtsimani. Hgagaghawa hga ta tsa mndu ya ka yu, ka hgaktá lu. ¹⁸ Ba va wana na mnduha ta wlata na dza'a mna ghwadaka skwi maga tsi, ka yu ná, sew had tdukwa skwi mna həŋ wa. ¹⁹ Ta ghəŋa zlərdā gwadā ta dina tarŋ nda gwadā ta sana mndu ta hgə lu ka Yesu ta mtuta, ama ta nda hafu ka Pwal nda ŋani ta mnay yeya. ²⁰ Trapta dā ta tsa ghəŋa mndərga skwi mantša ya, ka yu nda Pwal mantša: Ta kumay ka ta dza'a da Ursalima ka dza'a lu tsa na guma gha na hada ra? ka yu nda tsi. ²¹ Ama ka dawaŋta Pwal ta tsanata mgham Sezar ta gumani, kəl yu ka ŋanata ma gamak dasudasu ma kdə yu ka ghunay da mgham Sezar,» ka'a. ²² Ka mgham Agripa nda ŋumna Festus mantša: «Ta kumay i'i ka ghəŋa dā ta snanatá gwadā ma wa tsa mndu ya guli,» ka'a. Ka ŋumna Festus mantša: «Dza'a nda sna ka mahtsim,» ka'a nda tsi.

²³ Gamahtsimani tama, ka lagha i mgham Agripa nda Beranis nda hbatá vgha má mgham mgham ka lamə həŋ da həga tsa guma kawadaga nda mghamha la sludzi, nda gwal dagaladagala ma tsa luwa ya. «Klagaghawakla ta Pwal,» ka ŋumna Festus. Ka kladaghatá lu. ²⁴ Ka ŋumna Festus mantša: «Mgham Agripa, nda inda gwal ta tskavata hadna ma na vlə na kawadaga nda aŋni. Wana na mndu sli'adagha inda la Yahuda da wlata da i'i ma luwa Ursalima, nduk hadna tani ya kay: “Ra a ka zlanŋtá na

mndu na nda hafu wu,” ka həŋ hlaftá wi. ²⁵ Ama i’i, ngha a yu ta skwi prək ka dzata wa. Ka si klawakla ta guma dá ta kəma Sezar ka’a ya, tsaya dza’a kəl yu ka ghunay. ²⁶ Nziya nza tsi ná, mutsaf a yu ta vərda gwada ya ɲa vindanaftá mghama Ruma ta ghəŋani wa. Tsaya kəl yu ka klagaghata na mndu na ta kəma ghuni, katkatatani ta kəma gha mgham Agripa, ɲa dawanaftá vli, kada snaŋta yu ta skwi ɲa vinday. ²⁷ Mndu ya tsam lu ma gamak, ka klafta lu ka ghunay kul snaŋta lu ta vərda skwi kəl lu ka ksafata ná, tsabaku tsaya ta nghadaptá yu,» ka’a.

26

Waday Pwal ta ghəŋani ta kəma Agripa

¹ «Ŋagha gwada tama Pwal, gwada ta gwada ɲa wadapta gha ta ghəŋa gha,» ka mgham Agripa nda tsi. Ka kapaftá Pwal ta dzvu, ka zraftá tsi ta gwada. Ka’a mantsa: ² «Ta rfu yu katakata gita, a mgham Agripa, nda mutsafta dá ta tvi ɲa mnaŋta gwada ta kəma gha ɲa wadapta ghəŋa dá ma inda skwiha ya tsatsadiva la Yahuda. ³ Kəl tsi ka vlihata rfu katakata ná, nda sna kagha tsidid ta nzakwa la Yahuda nda ghəŋa skwi ya ta zlərdə həŋ tani. Kdəkkdək, ka ksa ka ta ɲuduf, ɲa fihata gha ta sləməŋ ka sna na gwada dá na.

⁴ «Daga ma ga zwaŋa dá, nda sna la Yahuda ta nzakwa dá. Nda sna həŋ ka yu nzakwagapta daga taŋtaŋ mataba la ini nda ya ma Ursalima. ⁵ Nda sna hahəŋ ta i’i daga manda ghalya. Ka ta kumay həŋ katsi, laviŋlava hahəŋ ta mnay kazlay: Tekw i’i mataba gwal ta fikaghuta si ta ghəŋa dina ɲni ta nzakway ka ɲa la Farisa kə’a. ⁶ Ndanana, wana yu ma guma ta ghəŋa fafta dá ta ghəŋa dá ta tatá imi ta sləməŋ ya tanaf Lazglafta ta dzidziha mu. ⁷ Tsa mndəra amu ghwaŋpəda his ya guli ná, nda fa ghəŋa taŋ ɲa nghanŋa magatá tsa tatá imi ta sləməŋ ya. Tsaya ta kəl həŋ ka ɲavata nda fitik tani, nda rvidik tani, ka tsəlbə ta

kəma Lazglafta ya. Ta ghəŋja tsa fafta da ta ghəŋja ya tama, ta kəl la Yahuda ka tsatsafta gwada ta i'i, a mgham Agripa. ⁸ Ari la Yahuda, kabgawu ta kəl kaghuni ka nghay manda skwi laviŋ a Lazglafta ta sli'aganaptá gwal nda rwa wu kə'a na? ⁹ Vərda i'i guli ná, si maganmaga yu kahwathwata ta kdavakta inda skwi ŋa zadanatá na hga Yesu mnda la Nazaret na. ¹⁰ Tsaya skwi magə yu ma Ursalima guli. Da la mali ta ghəŋja gwal ta gra skwi ŋa Lazglafta mutsafta yu ta mbraku, kəl yu ka hla ndəghata gwal zlgħay nda ŋuduf ka pghay da gamak. Tsaya dina, ka i'i guli ta psu lu ta həŋ. ¹¹ Ma fitika ray da ta həga tagha skwa la Yahuda tazlay, si ta gay yu tiri ŋa gwal zlgħay nda ŋuduf katakata ka mbəl raza həŋ ta hga Yesu. Tsa gatá sida da ya ná, nda nza ŋa zbiŋta həŋ nduk ma sana luwaha ta sana hadik sizlay.»

Gwadata zlgħafta Pwal ta Yesu

Slg 9:1-19, 22:6-16

¹² «Tsaya tama, kəl yu ka sli'afta ma sana fitik ka dza'a da luwa Damas nda tsa mbraku vliha gwal dra skwi ŋa Lazglafta ŋa dza'a kasa gwal zlgħay nda ŋuduf ya. ¹³ Ta labla yu ta tvi, wər dək fitik ma ghəŋ tama a mgham Agripa, ka nghanja yu ta saha tsuwadək daga ta luwa wamtá i'i, nda gwal ta dza'a mista da tani. Malaghumala wudəkwa tsa tsuwadək ya katakata ka ŋa fitik. ¹⁴ Ka zləmbutá ŋni demdem ta hadik. Ka snəŋtá yu ta sana lwi ta gwadgihata nda gwada Hebru: "Sawulu! Sawulu! Kabgawu ta kəl ka ka giri ŋa da na? Ghuya danwa ŋa ghəŋja gha na pgha ghəŋ ta pghə ka nda i'i na," ka'a. ¹⁵ "Wa kagha ní mghama da," ka yu nda tsi. Ka Mgham Yesu nda i'i mantsa: "I'i tsa Yesu ta gə ka ta iri ŋani ya. ¹⁶ Sli'afslí'a ka sladata ka. Kəl yu ka maraghanja ghəŋja da ná, zbapzba yu ta kagha ŋa magihata slna da, ŋa nzakwa gha ka masləmtsəka da, ŋa mnay gha kinawu ká ka

nghanṭá i'i gita, ṅa mnay gha ta skwi dza'a maraghanṭa yu dza'azlay guli. ¹⁷ Da la ghuni nda ya da gwal kul nzakway ka la Yahuda ta ghuna yu ta kagha, dza'a katay yu ta kagha guli. ¹⁸ ṅa gwananata gha ta iri ta həṅ, ṅa sli'agapta taṅ ma grusl ka lamə da tsuwadak, ṅa kwala halaway ka gəgəлта mgham ta ghəṅa taṅ. Lazglafta ta dza'a ga mgham ta ghəṅa taṅ. Mantsa ya dza'a kəl həṅ ka mutsafta planata dmakwa taṅ, ṅa mutsafta taṅ ta vla nzaku kawadaga nda gwal ta zlgħaftá Lazglafta,» ka'a.

Mnay Pwal ta slnani

¹⁹ «Mantsa ya tama a mgham Agripa, kwalaghu a yu ta sna gwada tsa mndu nghanṭá i'i ta saha daga da Lazglafta ya wa. ²⁰ Katək ná, “mbədanaf wa mbəda ta nzakwa ghuni, ka mbədakta kuni ta vgha da Lazglafta. Magawamaga ta ṅərma slna ṅa maranṭa tsa mbədata nzakwa ghuni ya,» ka yu zrafta mnay karaku ma luwa Damas, nda ya ma luwa Ursalima. Tahula tsa, ka mnanata yu ta inda gwal ta hadika Zudiya, nda ya da gwal kul nzakway ka la Yahuda guli. ²¹ Ta ghəṅa tsaya kəl la Yahuda ka ksafṭá i'i ma nzakwa da ma həga Lazglafta má ṅa dzihata. ²² Ama ka katagadiptá Lazglafta. Ha gita, tata kďanṅkďa yu ta nzakw ka masləmṭsəkani ta kəma inda mnduha, nda zwanṅ tani, nda glata mndu tani. Had skwi dza'a mnəglata i'i ka malaghuta ya mnə la anabi, nda i Musa ta ghəṅa skwi dza'a magaku, mna həṅ kazlay: ²³ Dza'a ghuyə ghuya Kristi ta đanṅwa, tsatsi ta nzakway ka tanṅanṅ mndu ta dza'a sli'agapta mataba gwal nda rwa ṅa mnananṅtani ta tsuwadak ta mnduha mu, nda gwal kul nzakway ka la Yahuda tani.»

Zlgħafzlgħa ta Yesu ka Pwal nda Agripa

²⁴ Tata mna tsa gwada ṅa wadapṭá ghəṅani ya Pwal, ka Festus nda tsi nda lwi dagaladagala mantsa: «Pwal!

Halaway ka ra? Tsaghis ka halaway na dzaṅa ta dzaṅa gha na ra?» ka'a nda tsi. ²⁵ Ka Pwal mantsa: «Mghama da, halaway a i'i wa. Vərdaka gwada ṅa ndanay ta gwadə yu. ²⁶ Nda ghada sṅanta mgham Agripa ta inda tsa skwiha ya. Tsaya ta kəl yu ka gwada na gwada na kul had dzudzukway ta kəmani. Grafgra yu kazlay: Nda sna tsatsi ta inda tsa skwiha ya kə'a, kabga had ya magə lu ma difa ma difa wa. ²⁷ Mgham Agripa, grafgra ka kazlay: Mantsa ya tsa gwada mana la anabi ya kə'a ra? Nda sna yu kazlay: Na, grafgra ka kə'a,» ka Pwal ²⁸ Ka mgham Agripa nda Pwal mantsa: «Va gi ndukud dza'a nidista ka, ka krista ka kagha ra?» ka'a. ²⁹ Ka Pwal mantsa: «Dər ma ndukud fitikani, dər ma di'iṅ tsi, manda ya kumaṅ Lazglafṭa, kagha nda ghəṅa gha yeya a wu, ṅa inda na kaghuni demdem hadna na nzakwani, ka nuta kuni manda va i'i. Ama má ma tsam lu nda tsa ta kaghuni tani,» ka Pwal.

³⁰ Ka sli'afṭa i mgham Agripa nda ṅumna Festus, nda Beranis, nda gwal kawadaga nda həṅ. ³¹ Tahula saghwa taṅ ma vla tsa guma, ka həṅ mantsa: «Had sana skwi maga na mndu na prək ka dzata, dər ka tsamta ma gamak wu,» ka həṅ. ³² Ka mgham Agripa nda ṅumna Festus guli mantsa: «Ka má zbaṅ a na mndu na ta kla na gumani na ta kəma mgham Sezar wu katsi ná, ma dza'a zlijzla lu ta na mndu na,» ka'a.

27

Klaghatá Pwal da luwa Ruma

¹ Ka mnaftá lu kazlay: Dza'a sli'i mu ṅa dza'a ta hadika Italiya kə'a. Ka klaftá lu ta i Pwal, nda sanlaha ma vu'aha, ka fanamta ma dzvu ta sana mali ta ghəṅa la sludzi ta hgə lu ka Zuliyyus. «Tekw tsatsi mataba maliha ta ghəṅa la sludza Agustus.» ² Ka lamə ṅni da kwambala luwa Adramit ta sli'i ka dza'a da sana luwaha nda ma slərpha hadika

Asiya. Ta sli'aftá ηni, kawadaga Aristarkus, sana mnda la Tesalunik ta nzakway ta hadika Mekaduniya nda aηni. ³ Gamahtsimani, ka ḡhadaghata ηni da luwa Siduη. Ka maganatá Zuliyus ta zdaku ta Pwal. Ka sliηtá tsi ηa dza'a naghanaghatá grahani, ηa katantá həη. ⁴ Tahula tsa, ka sli'aftá ηni hada nda kwambalu, ka vru falak ta aηni. Ka mbədaghatá ηni ta vgha nda tahula Kiprus. ⁵ Manda tsughwadapta ηni ta drəf ta nzakway ndusa nda hadika Silisi, nda ya nda hadika Pamfali, ka ḡhadaghatá ηni da luwa Mira ta hadika Likiya. ⁶ Ka mutsaftá tsa mghama sludzi ya ta kwambala luwa Alegzandri ta sli'i ka dza'a nda ta hadika Italiya. Ka pghamta tsi ta aηni mida. ⁷ Tsəbakw fitika ηni ta ndəru dəsua. Zlahzlah ka ηni ḡhadaghata ndusa nda luwa Snida. Kulam nda tsa, ka pyaftá falak ta aηni hada ta dza'a nda ta tsa, ka mbədaghata ηni ta vgha nda ma sana vli ta tsavata ma drəf ta hgə lu ka Kret ndusa nda luwa Salmune. ⁸ Zlahzlah ka ηni labə hada, ka ḡhadaghata ηni da sana vli ta hgə lu ka ηərma vla slada kwambalu ndusa nda luwa Laziya.

⁹ Zuza mu ta fitik katakata kay guli, his nda htsiη na mbada na guli, lula fitika suma guli. Tsaya tama kəl Pwal ka mnay ηa taη: ¹⁰ Ka'a mantsa: «Zwana amu, ta nghadaptá yu ná, his nda htsiη na mbada mu na, dagala skwi dza'a zlamaghata. Dza'a badzaku huzlaha mu nda kwambalu tani. Tsahaya yeya a wu, nda htsiηa mu tani,» ka'a. ¹¹ Ka kwalaghutá tsa mali ta ghəηa la sludzi ya ta sna tsa gwada Pwal ya, ka laghwi da sna ηa dani ma Kwambalu, nda ηa mndu ta sway. ¹² Tsaw hada ya guli ná, dina a tsa vli ya ka slada kwambalu gufwak wu, kəl ndəghata gwal ma kwambalu ka mnay kazlay: Mbadma, ka wayaka skwi ḡhadaghaha mu da Finiks ma vla slada kwambalu ma luwa Kret, ka dza'a mu za fwak hada, ka həη. Tsa Finiks ya ná, zur nda zlaḡa dəḡakwa fitik nzakwani.

Mghama falak ta drəf

¹³ Fedfedfed ka falaka Sud vyavata. «Zlah dza'a mbadaku na mbada mu na, ka mnduha ma kwambalu.» Ka tsukwaftá həŋ ta kufur ta kəl lu ka slada kwambalu ya, ka kladapta həŋ vzadata nda tvə Kret, luwa ta tsavata ma drəf ya. ¹⁴ Ta nzdava a lu kay ná, ka vyagaftá falak nda mbraku nda mbraku nda ga «zeghwa safa fitik,» nda ma tsa luwa Kret ta tsavata ma drəf ya. ¹⁵ Ka zlagun̄ta tsi ta tsa kwambalu ya, ka trapta tsi ta ŋafta, ka nzata aŋni tama ka kzla skwi dza'a magaku ta tiŋwu tsa falak ya ta aŋni. ¹⁶ Ka tiŋwaghata aŋni nda tahula sana zwaŋa vli ta tsavata ma drəf ta hgə lu ka Kawda. Ka hlaptá ŋni ta hafu hada. Zlahzlah ka ŋni katsakta sana zwaŋa kwambalu tavata ŋa ŋni. ¹⁷ Tahula tďakta taŋ ta tsa zwaŋa kwambalu ya ka famta ma tsa dagala ya, ka habafta həŋ nda t6aŋ ta tsa kwambalu dagala ya, ŋa katay yaha hwanzu6ta. Ka zlŋaftá həŋ ta traku dza'a trata həŋ ta da6a wutak ndusa nda Libiya. Ka zliŋtá həŋ ta wupay ta tiŋwa kwambalu. Ma tsaya tama, ka tiŋwu falak. ¹⁸ Gamahtsimani, ka klambarə tsa falak ya ta aŋni katakata. Ka zlraftá ŋni ta hlapta huzla ma tsa kwambalu ya ka pghay da drəf. ¹⁹ Bađu ma hkəna fitik, ka hlaftá hahəŋ nda dzva taŋ ta huzla ksa slna ma kwambalu ka pghaghata da drəf. ²⁰ Kidaghi fitika ŋni, nghava a fitik wu, nghava a tekwatsa wa. Fərtufərtə tsa falak ya katakata. Ta had̄ mnay kazlay: Ta dza'a mbaku ŋni kə'a ma ghəŋa ŋni wa.

²¹ Nda kďa fitika ŋni zaŋ a ŋni ta skwa zay wa. Ka sli'aftá Pwal ma takataka taŋ, ka'a nda həŋ mantša: «Zwana amu, ka má ta snatá kuni ta gwadá ďa ta mnay kazlay: Ma sli'af mu ma Kret kə'a kay ná, ma grumus a na falak na wa. ²² Skwi ta mnaghunata yu ndanana ná, drawa ŋuďuf, had̄ ya dza'a zadavaghuta dər turtuk mataba ghuni wu, kwambalu yeya dza'a zwaduta. ²³ Ta na rvidik gita ná,

ghunigiha ghuna Lazglafta ta duhwalhani. Tsa Lazglafta nza yu ka ṅani, nda ya ta maganata yu ta slna ya. ²⁴ Ka'a nda i'i ná, "ma zləṅ ka ta zləṅ Pwal, dza'a laghala ka sladata ta kəma mgham Sezar. Wya guli zdəghaṅzda Lazglafta ta hudi, dza'a zlanzla ta na gwal kawadaga nda kagha na nda hafu," ka'a. ²⁵ Drama ta ṅuduf zwanama, nda fa ghəṅa da ta Lazglafta. Tsa skwi mniha tsi ya, grafgra yu kazlay: Dza'a magaku manda va tsaya kə'a. ²⁶ Nziya nza tsi ná, dza'a zləmbatá tavata sana hadik ta tsavata ma drəf mu,» ka'a.

²⁷ Ta ma ghwaṅpɔdə fwadə rvidik, ka va klambar tsa falak ya ta aṅni ta ghəṅa drəfa Madeterane. «Zlah ndusa mu nda hadik tama,» ka tsa gwal ta swa kwambalu ya lamər vli da takala. ²⁸ Ka hbafta həṅ ta skwi ta ndəgaku ta zu'i ka vzadata da tsa drəf ya ṅa dzəgha latani. Ka graftá həṅ ka mitir hkənmbsak ndəfəṅ mida. Zadaptə lu dau' guli, ka vzəgladata həṅ, ka grəglaftá həṅ ka mitir hisambsak tghas mida. ²⁹ Yaha kwambalu da grunťa palaha ka həṅ zləṅaftá zləṅ, ka vazadatá həṅ ta skwa sladanatá kwambalu fwadə nda ga mahulhulani ṅa sladanatá tsa kwambalu ya. Ka kzlə həṅ ta tsadəkwa vli nda mndər. ³⁰ Ka zbə tsa gwal swa kwambalu ya ta tva hwayaghuta, ka fagata həṅ ta tsa zwaṅa kwambalu ya, manda gwal ta zba dza'a pghadata skwa slada kwambalu nda ta kəma kwambalu, ka həṅ magay. ³¹ Ka Pwal nda tsa mali ta ghəṅa la sludzi, nda tsa la sludzi ya tani mantsa: «Ka nzamə a na mnduha na ma na kwambalu na wu katsi ná, katafta a kuni ta vgha wu,» ka'a. ³² Na tsa snaṅta taṅ mantsa ya ná, ka ratsiṅtá həṅ ta tsa tbaṅha tsa zwaṅa kwambalu ya ka zlidinťa ta drəf.

³³ Ta ghwaṅ a vli ka tsadaku tama wu, ka Pwal mantsa: «Kdəkwaɔdək, tsuwatsa ta skwa zay, ma ghwaṅpɔdə fwadə fitika ghuni na ta fa ghəṅ mazlay, ta dāṅ a kuni ta skwa zay wa. ³⁴ Kdəkwaɔdək, tsuwatsa ta skwa zay ṅa ṅaghunatá

ta n̄duf. Had ya ma kaghuni dza'a d̄d̄avaghuta swidani d̄er ka turtuk wu,» ka'a. ³⁵ Kd̄akwani ta tsa gwada ya, ka klafta tsi ta buradi, ka rfanaghatá Lazglafta ta gh̄əjani ta k̄ema taŋ demdem, ka balanaptá tsi*, ka zay. ³⁶ Ka draftá sanlaha ta n̄duf, ka zə hahəŋ guli. ³⁷ His d̄ermək nda ndəfáj mbsak mku' mida ŋni ma tsa kwambalu ya. ³⁸ Manda baghafta taŋ, ka hlaftá həŋ ta alkama ka pghaghata da drəf ŋa htanaghutá ndəgaku ma kwambalu.

Badzuta kwambalu

³⁹ Tsad̄akwa vli, sew tsatsafa a gwal swa kwambalu ta vli ka ga həŋ wu, ama ka nghan̄ta həŋ ta sana maslir̄jitsa vli ka wutak. Ka ma da magaku tsi ná, ka həŋ ka kla tsa kwambalu ya nda ta tsa wutak ya. ⁴⁰ Ka ratsid̄iŋtá həŋ da drəf ta tsa skwiha ta kəl lu ka sladanatá kwambalu ya. Ma va tsaya guli, ka palid̄iŋtá həŋ ta zu'a skwa swa kwambalu. Ka sli'anaf̄tá həŋ ta wupay nda ta k̄ema kwambalu nda ta tvi ŋa tiŋway falak, ka kla həŋ nda tvə sgam ya. ⁴¹ Ka lagha həŋ grun̄tá duvruhwa ta wutak. Ka laghu gh̄əjə tsa kwambalu ya tes dida, lavgliŋ a ta gigd̄avata ŋa sabə wa. Ka lagha gamtsa'uwakwa drəf blid̄iŋtá tsa kwambalu ya nda tvə mnd̄ərani. ⁴² Ka kumə la sludzi ta pslid̄iŋta la vu'a, kabga yaha ya d̄er turtuk da ndapta mataba taŋ nda bibiŋa. ⁴³ Ka pyaftá tsa mali ta gh̄əjə la sludzi ya ta həŋ ta dza'a magay, kabga va a ta slanaghata skwi ta Pwal wa. Ka'a mnata mantsa: «Inda gwal nda sna ta hlimi ya ná, ka vala həŋ ta drəf, ka dza'a həŋ ta bl̄u. ⁴⁴ Sanlaha ya, ka la həŋ ta kataku, ka ta na sl̄bahwa na kwambalu na a tsi,» ka'a. Mantsa ya magata həŋ, kəl hahəŋ ka katagaptá vgha demdem ka labə ta bl̄a ghwa.

---

* 27:35 Ngha ta Slna gwal ghunay 2:42.

28

Pwal ma Malta

¹ Tahula katagapta ηni ta vgha, Malta hga tsa vli ta tsavata ma drəf ya, ka ηni zlra sraηta. ² Mnduha ma tsa luwa ya ná, ηerma mnduha həη, ka tsu'aftá həη ta aηni. Ka vaηnaghata həη ta vu gik, kabga ta nzaku imi, káka nda mtasl guli. ³ Ka hlafta Pwal ta nivi ka pghay ta ghəηa tsa vu ya, tsaw mamu mupuha mida. Snayni ta hurfukwa vu, gi takwatsak lafi ta dzva Pwal. ⁴ Nghay gwal ma tsa luwa ya ta tsa mupuha ya kzəghəla ta dzva Pwal, ka həη mataba taη mantsa: «Ta psla mndu na mndu na kahwathwata. Zlahzlah katagapta tsi ta vgha ma drəf kay guli ná, ta zlighisa a yu wu, ba va ta dzaghata dá ka guma Lazglafta nda tsi,» ka həη. ⁵ Ka wuslikidiηtá Pwal ta tsa mupuha ya da vu. Had sana skwi ta ghunaηta dekdek wa. ⁶ Kzla ghuyanaftani ta Pwal ka gi zləmbatani ka mtutani a tsi, ηa lamndu si ta kzlay. Ka nzakw həη ná, had sana skwi magana tsi wa. «Sana Lazglafta na mndu ná,» ka həη mbədfəlavata.

⁷ Ndusa nda tsa vli ya, mamu vla sana mali ta ghəηa tsa hadik ta tsavata ma drəf ya. Publiyus hga tsa mndu ya. Tsatsi ta tsu'aftá aηni, ka payaηnatá vli dīna, ka zatá ηni ta fitik hkən ga taη. ⁸ Tsaw ta hani dani ma Publiyus ta ghzləη ta basa ηudidar nda klu tani. Ka lagha Pwal da nghanaghata, ka fanaghatá tsi ta dzvu, ka maga du'a da Lazglafta ta ghəηani, ka mbanaftá tsi. ⁹ Manda mbanafta Pwal ta tsa mndu ya, ka sli'adaghatá gwal kul dughwanaku ta tsa hadik ta tsavata ma drəf ya slanaghata, ka mbambanaftá tsi ta həη. ¹⁰ Ka va vlə həη ta skwi kavghakavgha ηa ηni. Ta sli'i ηni ka dza'a da kwambalu guli, ka tsakanənafta həη ta inda skwi dza'a kata aηni ma mbada ηni.

Bhadaghata Pwal da luwa Ruma

¹¹ Tahula tili hkən, ka sli'aftá ηni ka lami da kwambala luwa Alegzandri, ta hgə lu ka «lazglafta la mbuhwali,» ta zagaptá vyani ta tsa hadik ta tsavata ma drəf ya. ¹² Bhadaghata ηni da luwa Sirikuz, ka zata ηni ta fitik hkən hada. ¹³ Ka sli'aftá ηni hada ka bhadaghata da luwa Regiyu. Gamahtsimani, ka saf falaka Sud, ka bhadaghata ηni da luwa Puzul badu mahis. ¹⁴ Hada, ka slafta ηni ta zwanama ma zlgħay nda ηuduf. Ka həη mantsa: «Kdəkwaqdək, zawaza ta luma kawadaga nda aηni,» ka həη nda aηni. Mantsa ya ka ηni bhadaghata da luwa Ruma. ¹⁵ Ka snaηta zwanama ma zlgħay nda ηuduf ta nzakway ma luwa Ruma kazlay: Wa'a həη ta sabi kə'a, ka sli'aftá həη ka sagħa da guya aηni ha ta luma Apyus nda ya ma sana vli ta hgə lu ka vla hani hkən ya. Nghay Pwal ta həη, ka rfu tsi ta Lazglafta, ka ufəglavafta vghani. ¹⁶ Bhadaghata ηni da luwa Ruma, ka zlanəηtá lu ta tvi ta Pwal ηa dza'ani nzaku ma ηani dzuguvi nda ghəηani, kawadaga nda sludzi ta nghay.

Mna gwaďa Pwal ma luwa Ruma

¹⁷ Badu mahkəna fitik, ka haġaftá Pwal ta gwal dagal-adagala mataba la Yahuda. Ka'a nda həη tskavar həη mantsa: «Zwanama ďa, haď sana skwi magana yu ta la amu wa. Dmanaf a yu ta tva nzakwa dzidziha mu wu, ama ka ksafťa lu ta i'i ka vu'a ma luwa Ursalima. Daga hada, ka lamə yu da dzva la Ruma. ¹⁸ Dawadipta tsahaya ta vli, ka kumə həη ta zlidista, kabga haď sana skwi ksidif həη nda tsi prək ka dzatá i'i wa. ¹⁹ Tsaw va a aηni ta zliηta wu, ka la Yahuda. Ka si mantsa tsi ná, nda nza tkwe' tama ka kla na guma ďa na ta kəma mgham Sezar, ka yu. Aη mndani, ka wla yu ta la'ini a ka yu wa. ²⁰ Tsaya tama kəl yu ka zba nghanja kaghuni ka gwadaηta mu ta tsa gwaďa ya.

Ta ghəŋa tsa skwi faf la Isra'ila ta ghəŋ tida ya tsamta lu ta i'i ma zida,» ka'a. ²¹ Ka həŋ nda tsi mantsa: «Had sana delewer vindaf lu ta kagha mutsaf aŋni da la Zudiya wa. Had ya dər turtuk mataba zwana amu ta sagha da mnaftá gwada ta kagha dər ka vzaftá rutsak ta kagha wa. ²² Ta kumay aŋni ta snaŋtá skwi ta ndanu kagha ka ghəŋa gha nda ma wa gha. Skwi ya snaŋ aŋni ná, nda ndəgha gwal ta pgha rutsak ta na lfida dina ghuni na,» ka həŋ.

²³ Ka tsaftá həŋ ta sana fitik tama ŋa gwayavata taŋ. Bađu tsa fitik ya, ka sli'aftá ndəghata həŋ ka lagha slanaghatá Pwal ma vla nzakwani. Ka zraftá Pwal ta paslay, ka mnay ŋa taŋ ta gwada ta ga mgham Lazglafta, daga gasərdək, ha tekulemes fitik, ŋa tdakta ghunislaka taŋ ta ghəŋa gwada ta Yesu. Ka mnə tsi ta gwada ma deftera zlahu Musa, nda ya ma deftera la anabi, ŋa taŋ. ²⁴ Ka ksafá fəlma sanlaha ta tsa gwada ta mnə tsi ya, ta kwalaghutá sanlaha ta tsu'afta dekdek. ²⁵ Ka traptá həŋ ta dzraftawi ka skwa turtuk, ka gazlə heŋ. Ka Pwal nda həŋ mantsa: «A ta ŋa Sulkum nda ghuḅa ta mnay ŋa dzidziha ghuni nda ma wa anabi Isaya kazlay:

²⁶ “La da slanaghatá na mnduha na, ka ka nda həŋ na:
Dza'a nda sna kuni nda sləməŋa ghuni, ama tsatsafta a
kuni dekdek wa.
Dza'a nda nŋha kuni nda ira ghuni, ama tsəmafta a kuni
dekdek guli wa.

²⁷ Nana mnduha na ná,
təŋtəŋa ghəŋa taŋ.
Dərziŋdərzla həŋ ta sləməŋa taŋ,
hahafhaha həŋ ta ira taŋ,
kabga va'a həŋ ta nŋhanṭa nda ira taŋ wu,
va a həŋ ta snaŋta nda sləməŋa taŋ guli wu,
da lamə tsi da ŋudufa taŋ,
da mbədaktá həŋ ta vgha tvə i'i,

da mbanaf^{*}ta yu ta hən kə'a ya kay.”

²⁸ Ala wya tsi tama, ghunafghuna Lazglafta ta na Lfida Gwada na da gwal kul nzakway ka la Yahuda. Hahən, dza'a snay hən,» ka'a.

[²⁹ Kɔakwa Pwal ta mnatá tsa gwada ya, ka gazlaghutá la Yahuda nda zlerday mataba tarj.]

³⁰ Ka zatá Pwal ta vaku rən rən his ma tsa həga ta plə tsi nda pla ya. Ta tsu'ay ta inda mndu ta lagha slanaghata hada guli. ³¹ Pyaf a lu wu, ka mnə tsi ta gwada ta ghəja ga mghama Lazglafta. Ka taghə tsi ta skwi ta ghəja Mgham Yesu Kristi, had sana skwi ta gurtsarjta wa.

---

* 28:27 Ngha ta Isaya 6:9-10.

Deftera Lfića Dzratawi New Testament in Hdi

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

